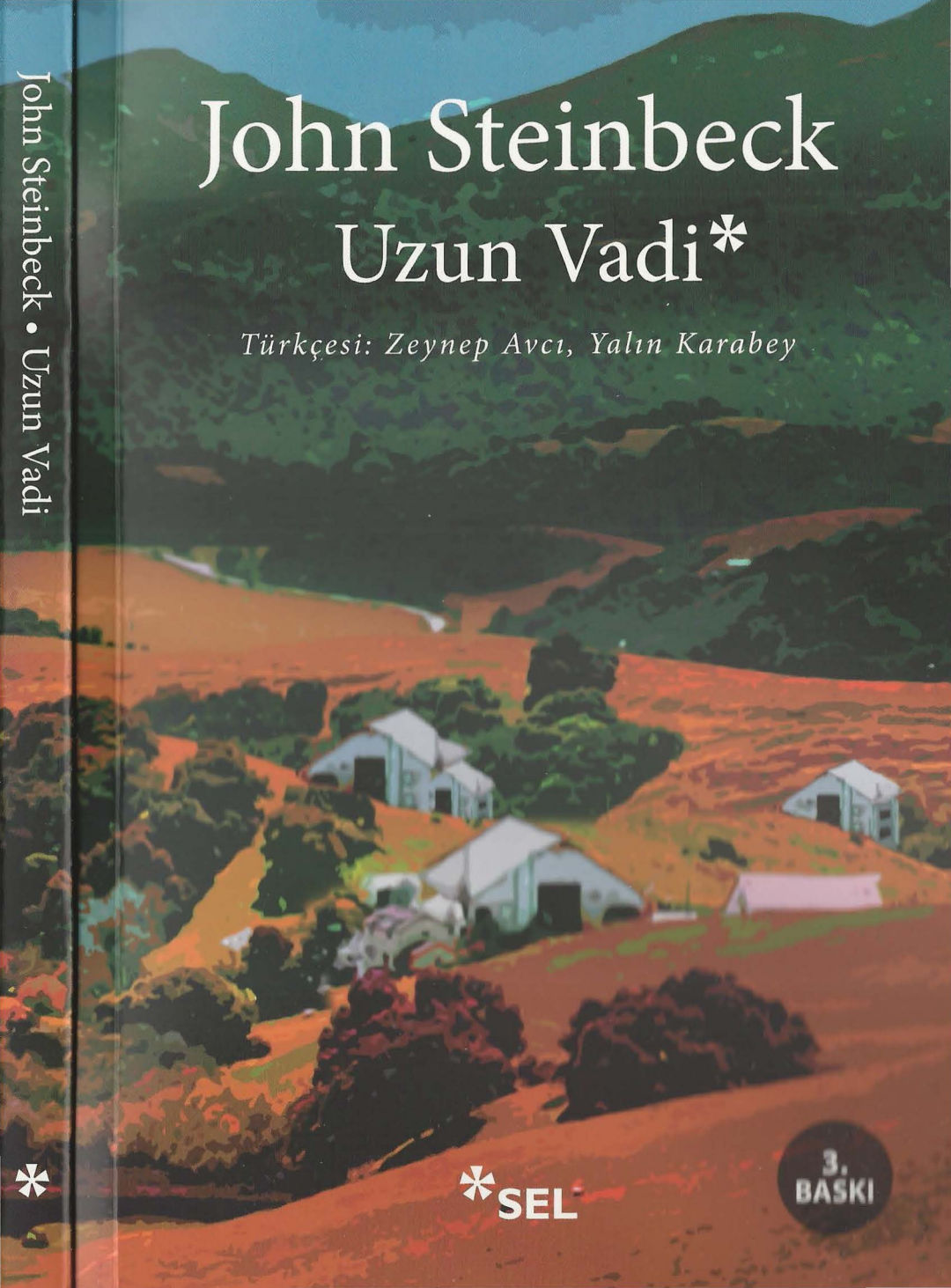

John Steinbeck
Uzun Vadi*
Türkçesi: Zeynep Avcı, Yalın Karabey
*SEL
3. BASKI
John Steinbeck • Uzun Vadi
*

UZUN VADİ*

JOHN STEINBECK, babası Prusya, annesi ise İrlanda göçmeni ırgat bir ailenin çocuğu olarak, 1902 yılında California'nın Salinas kentinde doğdu. Çocukluk ve ilk gençlik yılları boyunca okul dışındaki zamanını Salinas Vadisi'ndeki çiftliklerde çalışarak geçirdi. Eserlerinin çoğunda da mekan olarak burayı seçti. Erken yaşlarda yazar olmaya karar veren Steinbeck, 1919'da girdiği Stanford Üniversitesi'nde yalnızca yazarlığına katkısı olacağını düşündüğü derslere katıldı. Öğrenimini sürdürdüğü altı yıl boyunca tezgâhtarlık, ırgatlık, marangozluk, laborantlık, boyacılık, kapıcılık gibi pek çok işte çalıştı. Steinbeck'in ilk romanlarından başlayarak emekçilerin yaşam koşullarını ve ilişkilerini başarıyla yansıtabilmesinde bu yaşam deneyimi etkili oldu. Üniversiteyi bıraktıktan sonra New York'a giderek gazetecilik yapmayı denedi ancak yazılarının büyük kısmını yayımlatmayı başaramayarak California'ya döndü. İlk romanı *Altın Kupa* (1929) fazla ilgi görmedi. Yazarlık yeteneği 1935 yılında *Yukarı Mahalle*'nin yayımlanmasının ardından dikkat çekti. Bu eserini her biri klasik sayılan *Bitmeyen Kavga* (1936), *Fareler ve İnsanlar* (1937) ve Pulitzer Ödülü kazanan *Gazap Üzümleri* (1939) takip etti. Kitaplarında işçi sınıfının gündelik ilişkilerini, yaşam koşullarını ve mücadelelerini, döneminin ve çağımızın en temel toplumsal meselelerini tüm insani ayrıntılarıyla resmetti. *Sardalye Sokağı, Cennetin Doğusu, Al Midilli* ve daha pek çok başyapıt veren yazar 1962 yılında edebiyata katkılarından dolayı Nobel Edebiyat Ödülü ile onurlandırıldı. Eserleri edebi değerleri kadar güncellikleriyle de övgü alan ve birçoğu sinemaya uyarlanan Steinbeck, 1968 yılında öldü.

*SEL YAYINCILIK
Piyerloti Cad. 11 / 3 Çemberlitaş - İstanbul
Tel. (0212) 516 96 85

http://www.selyayincilik.com
E-mail: halklailiskiler@selyayincilik.com

SATIŞ - DAĞITIM:
Çatalçeşme Sokak, No: 19, Giriş Kat
Cağaloğlu - İstanbul
E-mail: siparis@selyayincilik.com
Tel. (0212) 522 96 72 Faks: (0212) 516 97 26

*SEL YAYINCILIK: 682
ISBN 978-975-570-703-7

UZUN VADİ
John Steinbeck
Öykü

Özgün Adı:
Long Valley

Türkçesi: Zeynep Avcı, Yalın Karabey

© John Steinbeck, 1938, 1966
© McIntosh & Otis ve AnatoliaLit Telif Hakları Ajansı aracılığıyla
Sel Yayıncılık, 2013

Genel Yayın Yönetmeni: İrfan Sancı
Editör: Bülent Doğan
Redaksiyon: Mısra Gökyıldız
Kapak tasarım ve teknik hazırlık: Gülay Tunç

Birinci Baskı: Aralık, 2014
İkinci Baskı: Şubat, 2016
Üçüncü Baskı: Nisan, 2017

Baskı ve Cilt: Yaylacık Matbaası
Fatih Sanayi Sitesi, 12/197-203
Topkapı-İstanbul, 567 80 03

Sertifika No: 11931

John Steinbeck

Uzun Vadi

Türkçesi: Zeynep Avcı, Yalın Karabey

Öykü

İçindekiler

Sunuş 7

Krizantemler 11

Beyaz Bıldırcın 24

Kaçış 38

Yılan 60

Kahvaltı 72

Baskın 76

Koşum 89

İnfazcı 105

Johnny Bear 113

Cinayet 133

Bakire Azize Katy 147

SUNUŞ

Yıl 1938. John Steinbeck'in öykülerini içeren *Uzun Vadi* o yıl yayımlanmıştı. Yazar o sırada *Gazap Üzümleri* üzerinde çalışmaktaydı. Ohio Üniversitesi öğrencilerinden Merle Danford, Steinbeck üstüne tez hazırlıyordu. Ona bir dizi soru yolladı. Steinbeck bir noktaya kadar sorulara sabırla yanıt verdi, ta ki *Uzun Vadi* hakkındaki eleştiriler söz konusu edilene kadar. Genç öğrenciye şunları yazdı:

Sevgili Bayan Danford,
Küstahlık etmek asla istemezdim. Eleştirmenliğin o tuhaf üçkağıtçılığını ciddiye alamıyorum. Bir kenara garip birtakım laflar istifleyip, sonra da ortaya bir kitap çıkmasını beklemekten ibaret bir iş o.
Ne demek istediğim ya da felsefemin ne olduğu sorusuna gelince, en küçük bir fikrim bile yok. Size var olduğunu söylesem de doğru olmaz. İnsanların incinmesini, aç kalmasını, gereksiz yere üzülmesini istemem. Hepsi bu kadar basit. Kusura bakmayın, bilgelik dolu bir tartışmaya giremeyeceğim. Size karşı dürüst davranacağıma söz vermemiş olsaydım girebilirdim. Umarım bu sizin için dert olmaz.

İçtenlikle,
John Steinbeck

John Ernst Steinbeck 1902 yılının 27 Şubat günü Kaliforniya'nın Monterey bölgesindeki Salinas kentinde Alman, İrlandalı ve İngiliz kökenli bir ailenin tek erkek evladı olarak dünyaya geldi. Babası John Ernst Steinbeck muhasebeci, öğretmenlik yapan annesi Olive Hamilton ise sanat ve edebiyat meraklısı bir kadındı. Steinbeck, Pasifik kıyılarına yakın olan Salinas Vadisi'nin verimli topraklarında ırgatlarla, çiftçilerle, işçilerle yakın ilişkiler kurduğu bir gençlik geçirdi. Bütün bu deneyimler, ilişkiler belleğine sürekli kaydediliyordu. Annesinin geniş kitaplığını hatmetmiş olan genç John lise yıllarında yazar olmaya karar verdi. Liseden mezun olunca da Stanford Üniversitesi'nde İngiliz Edebiyatı okumaya gitti. Canı istediğinde derslere giriyor, okulla uğraşmaktan çok yazmakla ilgileniyordu. Sonunda mezun olmasa da üniversiteden ayrıldı, 1925'te ona bir yazarın rüyası olarak görünen New York'a (bir gemiyle Panama Kanalı'ndan geçerek) gitti.

Ama New York yazarlığına destek olmaktan çok yalnızlığını körükledi. İnşaat işçiliği, muhabirlik gibi bir sürü işte çalışıp para kazanmanın yollarını aradı ama yazarlık serüveni istediği gibi ilerlemiyordu. Buralarda tutunamayacağını anlayınca Kaliforniya'nın sıcak iklimine, verimli topraklarına döndü.

Yıl 1933 olduğunda John Steinbeck, Salinas'a, Central Avenue üstündeki babaevine dönmüş, Carol Henning'le evli, kendini başarısız hisseden, işsiz bir adamdı. Henüz iki kitabı, *Altın Kupa* (1929) ve *Cennet Çayırları* (1932) çıkmış; *Bilinmeyen Bir Tanrıya* adlı üçüncüsünün yayımlanmasını bekliyordu. İlk üç kitaptan maddi kazancı bin doları bile bulmayacaktı. Morali yeterince bozuk değilmiş gibi, tam o sıralarda annesi felç geçirdi. Aile, işi gücü olmayan, para da kazanamayan John'un annesinin bakımını üstlenmesini uygun gördü. Annesi hastaneden çıkıp eve getirildiğinde John koca evin oturma odasındaki masanın başına yerleşti, annesinin ona ihtiyacı olmadığı dakikalarda yazmaya koyuldu. Parasız olduğu için babasının bürosundaki defterleri aldı, kullanılmış sayfaları ayırdı, her sayfaya yaklaşık bin kelime sığdıracak biçimde, incecik, karınca duası gibi bir yazıyla defter-

leri doldurmaya başladı. Dolmakalemle yazmayı tercih ediyordu ama onun da koşulu vardı: Yeşil mürekkep olmayacaktı, mor ya da siyah mürekkebi tercih ederdi. Bütçesi ona da elvermiyorsa masasına oturmadan önce uçları iyice sivriltilmiş kurşunkalemleri önüne dizer, ondan sonra çalışmaya başlardı.

Amerikan edebiyatında öykücülüğün çok parlak bir dönemiydi. Yayımlayacak dergilerin çokluğu, ödemenin daha kolay yapılması, okuyucuya ulaşma olanakları gibi gerekçelerle birçok yazar öykü yazmayı tercih ediyordu. Başta *Harper's Magazine* olmak üzere, *North American Review*, *The Atlantic Monthly* ve daha birçok dergi ekonomik kriz nedeniyle kitap almaya gücü yetmeyenlere ucuza okuma olanağı sunuyor, yazarlar da bundan yararlanıyordu.

1933 yılında Steinbeck annesinin hasta yatağıyla babasının eski defterleri arasında gide gele önce *Al Midilli* öykülerini bitirdi, sonra *Uzun Vadi*'de yer alan en karanlık öykü olan "Cinayet"i yazdı. Bunları "Krizantemler" takip etti. *The Atlantic Monthly* öykü başına 45-50 dolar ödese de Steinbeck'i paradan çok öykülerin yayımlanması ilgilendiriyordu. 1934 yılı sonunda *Uzun Vadi*'nin tüm öyküleri tamamlanmıştı. Viking Press ancak 1938 yazının başında kitabı yayımladı. Sonuç şaşırtıcıydı: Temmuz sonuna gelindiğinde *Uzun Vadi* sekiz bin adet satmıştı.

Ama Steinbeck çoktan öykücülükten romancılığa geçmişti. Birbiri ardına, onu unutulmaz yazarlar arasına katacak romanlar yazdı. John Steinbeck dünya edebiyatına 16'sı roman, altısı araştırma, beşi öykü olmak üzere 27 kitap armağan etti. *Fareler ve İnsanlar*, *Gazap Üzümleri*, *İnci*, *Sardalye Sokağı*, *Cennetin Doğusu* gibi romanlar, edebiyat dünyasının Steinbeck'i; toplumsal meselelere yakından ilgi gösteren, hem toprakta hem de kentte çalışanların dünyasındaki adaletsizlikleri, haksızlıkları dile getiren, zengin Kaliforniya insanlarını başarıyla anlatan bir yazar olarak tanımasına ve ödüllendirmesine yol açtı. Başta *Viva Zapata* ve *East of Eden* (*Cennetin Doğusu*, James Dean'in ilk filmi) olmak üzere Hollywood için senaryolar yazdı. 1940'da Pulitzer Ödülü, 1962'de Nobel Edebiyat Ödülü aldı.

Başta Sovyetler Birliği olmak üzere birçok ülkeye seyahat etti ama ruhen Kaliforniya'dan hiç kopmadı.

Steinbeck'in toplumsal duruşu 1950'lerden sonra değişti. Özellikle "kahramanca bir mücadele" olarak nitelendirdiği Vietnam Savaşı'na muhabir olarak gitmesi, Lyndon Johnson'la yakın dostluğu, CIA için çalışmak üzere başvurması onun liberal çevrelerdeki itibarını sarstı.

Yaşamının son yıllarında, yaklaşık 60 yaşından sonra hiçbir kitap yayımlamadı. 1968'de New York'ta kalp yetmezliğinden 66 yaşında öldü.

Zeynep Avcı, Yalın Karabey

KRİZANTEMLER

Kışın koyu gri sis perdesi, Salinas Vadisi'nin gökyüzüyle ve dış dünyayla ilişkisini kesmişti. Sis, vadinin etrafını saran dağların üstüne oturmuştu. Kocaman vadi bu haliyle kapağı kapalı bir tencereye benziyordu. Vadinin geniş, engebesiz tabanında pulluğun demiri derin kazmış, kara toprağın parçalara ayrıldığı yerlerde madeni pırıltılar yaratmıştı. Salinas nehrine bakan dağın eteklerine kurulu hayvan çiftliklerindeki anızlık topraklar güneşin soğuk ve solgun sarı ışığıyla boyanmış gibi olurdu ama şimdi, yani Aralık ayında vadide güneş ışığına rastlamak pek olacak şey değildi. Nehir boyunca uzanan sık söğüt dizisi keskin, parlak sarı yapraklarıyla alev alev parlıyordu.

Sessizlik ve bekleyiş zamanıydı. Hava serin ve yumuşaktı. Güneybatıdan esen hafif rüzgâr çiftçileri yakın zamanda yağmur yağacağına dair biraz ümitlendirmişti ama sis varken yağmur yağmazdı ki.

Henry Allen'ın nehre bakan tepedeki çiftliğinde yapacak pek fazla iş yoktu; samanlar kesilmiş, depolanmış, bahçeler çapalanmış, yağmurun iyice nüfuz etmesi için nadasa bırakılmıştı. Yüksek tepelerdeki sığırlar semirmiş, postları kalınlaşmıştı.

Çiçek bahçesinde çalışmakta olan Elisa Allen tepeden aşağı baktığında kocası Henry'nin takım elbiseli iki adamla konuştuğunu gördü. Üç adam da ayaklarından birini küçük Fordson'a*

* *Fordson:* Henry Ford ve Oğulları şirketi tarafından 1917 ile 1920 yılları arasında üretilmiş küçük bir traktör. (ç.n.)

dayamış duruyordu. Konuşurken bir yandan sigara içiyor bir yandan da traktörü inceliyorlardı.

Elisa bir süre onları izledikten sonra işine döndü. Otuz beş yaşındaydı. Yüzü ince ve sert hatlı, gözleri su gibi berraktı. Giydiği bahçe kıyafetlerinden dolayı sakar, hantal bir görüntüsü vardı; başında gözlerini örten siyah bir erkek şapkası, ayağında kalın, sağlam bahçe çizmeleri, üstünde desenli bir elbise vardı; ama elbisesi tırmık, kürek, bıçak ve tohum koyduğu dört büyük cepli fitilli kadife bahçe önlüğünün altında neredeyse kaybolmuştu. Ayrıca ellerini korumak için kalın deri eldivenler giymişti.

Elinde küçük, sağlam bir makasla krizantemlerin geçen yıldan kalan saplarını kesiyor, arada bir dönüp traktör barakasının yanında duran adamlara bakıyordu. Hevesli, olgun ve güzel bir yüzü vardı; makas kullanırken bile fazlasıyla istekli ve azimli hareket ediyordu. Oysa krizantemlerin sapları bu kadar enerji harcamasını gerektirecek kadar sert değildi.

Eldiveninin tersiyle gözlerini örten saçlarını arkaya attı, bunu yaparken de yanağına biraz toprak bulaştırdı. Arkasında, boyu neredeyse pencerelere kadar uzanmış kırmızı çiçeklerle çevrili beyaz bir çiftlik evi vardı. Giriş basamaklarındaki tertemiz paspasıyla, cilalı pencereleriyle oturaklı gözüken bir evdi.

Elisa bir kez daha dönüp traktör barakasına baktı. Tanımadığı adamlar üstü açık Ford'larına biniyorlardı. Eldivenlerinden birini çıkararak güçlü parmaklarını eski köklerin arasından büyümeye başlayan yeşermiş krizantem filizlerinin içine daldırdı. Yaprakları aralayıp dip dibe büyüyen köklere baktı. Salyangoz, solucan, fidanbiti ya da tespih böceği yoktu. Av köpeği gibi hassas parmakları böyle haşereleri fazla yayılmadan yok ederdi.

Elisa kocasının sesiyle irkildi. Adam sessizce yaklaşmış, çiçek bahçesini sığırlardan, köpeklerden, tavuklardan koruyan tel örgüye dayanmış duruyordu.

"Yine iş başındasın," dedi. "Yeni mahsul sağlam olacak gibi gözüküyor."

Elisa ayağa kalkarak tekrar bahçe eldivenini giydi. "Evet. Bu yılki sağlam olacak." Sesinde de çehresinde de azıcık ukalalık vardı.

"Bazı şeylere doğuştan yeteneğin var," diye yorumladı Henry. "Bu yılki sarı krizantemlerinden bazıları neredeyse otuz santim olmuş. Şu bahçeyle de ilgilensen, böyle kocaman elmalar yetiştirsen..."

Kadın gözlerini kıstı. "Belki onu da yapabilirim. Bazı şeylere yeteneğim olduğu doğru. Annem de böyleydi. Toprağa ne ekerse tuttururdu. Bunu 'çiftçi elleri'ne borçlu olduğunu söylerdi."

"Çiçekler konusunda işe yaradığı kesin," dedi adam.

"Konuştuğun o iki adam kimdi, Henry?"

"Hah, ben de sana onu söylemeye gelmiştim. O adamlar Western Meat şirketindendi. Üç yaşındaki danalardan otuz tanesini onlara sattım. İstediğim parayı da verdiler sayılır."

"İyi," dedi kadın. "Aferin sana."

"Ve düşündüm ki," diye devam etti. "Bugün cumartesi ya, Salinas'ta bir lokantaya yemeğe gideriz, oradan da sinemaya. Kutlamaya yani."

"İyi," diye tekrarladı kadın. "Yani, evet, iyi olur."

Henry şakacı bir sesle, "Bu gece dövüşler var. Dövüş izlemek ister misin?" diye sordu.

"Of, hayır," dedi kadın sıkıntıyla. "Dövüşlerden hoşlanmam."

"Şaka yapıyordum, Elisa. Filme gideriz. Bakalım... Şimdi saat iki. Scotty ile birlikte şu tepeden öküzleri indireceğiz. Herhalde o iş iki saat filan sürer. Saat beş gibi kasabaya inip Caminos Oteli'nde akşam yemeği yeriz. Nasıl, hoşuna gitti mi?"

"Tabii ki hoşuma gitti. Dışarıda yemek iyi oluyor."

"Tamam o zaman. Gidip iki at getireyim."

"Şu çiçek grubunu başka yere aktarmak için yeterli zamanım var herhalde," dedi kadın.

Kocasının Scotty'yi ahıra çağırdığını duydu. Biraz sonra da iki adamın öküzleri aramak için soluk sarı renkli tepeye çıktıklarını gördü.

Krizantemleri köklendirmek için küçük, kare biçiminde bir kumlu toprak yatağı ayırmıştı. Kadın toprağı küçük küreğiyle karıştırıp altını üstüne getirdikten sonra düzeltti, üstüne vurarak sertleştirdi. Ardından on tane birbirine paralel hendek kazdı. Krizantem yatağından birkaç küçük filiz çıkarıp yapraklarını makasla ayıkladıktan sonra yan yana dizdi.

O sırada yoldan tekerlek gıcırtıları ve nal sesleri geldi. Elisa başını kaldırdı. Köy yolu, nehir kenarındaki sık söğütler ve kavaklar boyunca devam ediyordu. İşte bu yoldan tuhaf birinin sürdüğü, tuhaf bir araç geliyordu. Üzerine biçimsiz bir branda gerilmiş eski, yaylı bir yük arabasıydı bu. Arabayı yaşlı, kahverengi bir atla küçük, grili beyazlı bir eşek çekiyordu. Kirli sakallı bir adam çuhanın önünde oturmuş, bu neredeyse sürünerek ilerleyen ekibi yönetiyordu. Arabanın altında, arka tekerlerin arasında sıska, uyuz, kırma bir köpek uyuşuk uyuşuk yürüyordu. Brandanın üstüne özensiz bir el yazısıyla, çarpık harflerle "Tencereler, tavalar, bıçaklar, makaslar, çim biçme makinaları onarılır" yazılmıştı. İki satır onarılacaklar listesi, altında da gururla, göze batsın diye kalın yazılmış "onarılır" lafı. Harflerin alt ucundaki siyah boya düz çizgiler halinde akmıştı.

Yerde çömelmiş duran Elisa vidaları gevşek, çılgın arabanın geçişini izledi. Fakat araba geçip gitmedi. Sekiz çizerek dönen eski, çarpık tekerleri gıcırdaya gıcırdaya kadının evinin önündeki çiftlik yoluna girdi. Sıska köpek tekerlerin arasından fırlayarak ileri koştu. Çiftliğin iki bekçi köpeği de anında ona doğru atıldı. Sonra üçü birden kuyruklarını yay gibi havaya dikti, sıska bacaklarını gerip elçilere özgü bir soylulukla bir süre durduktan sonra ağır ağır, nazikçe birbirlerini koklayarak daireler çizmeye başladılar. Yük arabası Elisa'nın bahçesini çeviren tel örgünün yanına gelerek durdu. Arabaya eşlik eden köpek azınlıkta olduğunu fark edince kuyruğunu indirdi, ensesini kabartıp dişlerini göstererek arabanın altına çekildi.

Arabanın önünde oturan adam seslendi. "Kavgaya girişti mi fena bir köpeğe dönüşür."

Elisa güldü. "Öyle olduğu anlaşılıyor. Sık sık kavga eder mi?"

Adam yankı yapar gibi candan bir kahkahayla kadına eşlik etti. "Bazen haftalar boyu etmez," dedi. Sert hareketlerle kalkarak aşağı indi. Atla eşek sulanmamış çiçekler gibi boyunlarını bükmüşlerdi.

Elisa onun çok iri bir adam olduğunu fark etti. Saçı sakalı epeyce ağarmış olsa da yaşlı göstermiyordu. Üstündeki eskimiş, kırışmış siyah takım yağ lekeleriyle doluydu. Kahkahasının kesilmesiyle birlikte suratındaki ve gözlerindeki gülüş de bir anda kaybolup gitti. Şimdi yüzüne nakliyecilerin ya da denizcilerin suratlarına has bir dalgınlık ve karanlık çökmüştü. Tel örgünün üstündeki nasırlı elleri çatlamış, her çatlağı kara bir yarığa dönüşmüştü. Yıpranmış şapkasını çıkardı.

"Normal yolumdan çıktım da, hanımefendi," dedi. "Şu toprak yol, nehrin üstünden geçip Los Angeles anayoluna bağlanıyor mu?"

Elisa ayağa kalkarak iri makasını önlüğünün cebine soktu. "Şey, evet, tabii ki bağlanıyor ama biraz dolandıktan sonra nehrin içindeki sığlık yerden karşıya geçmek gerekiyor. Hayvanlarınızın o kumluğu aşabileceğini sanmam."

Adam sert bir tavırla, "Bu canavarların nereleri aştığını görseniz şaşarsınız," diye yanıt verdi.

"Adımlarını atmaya görsünler, yani."

Adam bir an gülümsedi. "Evet. Adım atmaya görsünler."

"Pekâlâ," dedi Elisa. "Salinas yoluna dönerek oradan anayola bağlansanız bence biraz zaman kazanabilirsiniz."

Adam parmağını tel örgüden aşağı kaydırarak, "Acelem yok ki, hanımefendi. Seattle ile San Diego arasında her yıl gidip gelirim ben. Tüm zamanımı alır bu. Altı ay o yöne, altı ay da öteki yöne gider gelirim. Mesele güzel havaları izlemek," dedi.

Elisa eldivenlerini çıkarıp önlüğünün cebine, makasın yanına soktu. Kafasındaki erkek şapkasının altını yoklayarak saçları dışarı kaçmış mı diye baktı. "Hoş bir hayat tarzı gibi geliyor insana," dedi.

Adam güvenle tele yaslandı. "Arabanın üstündeki yazıyı görmüşsünüzdür belki. Kap kacak onarır, bıçakları, makasları bilerim. Yapılacak böyle işleriniz var mı?"

Kadın çabucak, "Ah, hayır, hiç öyle bir iş yok," dedi. Bakışları itirazın şiddetiyle sertleşmişti.

Adam, "En fenası makastır," diye açıkladı. "Çoğu insan bileyeceğim diye makasları mahveder ama ben nasıl yapılacağını iyi bilirim. Özel bir aletim var. Küçük, maharetli bir şey, patentini de aldım. İşimi görüyor."

"Hayır. Makaslarının hepsi keskin."

"Peki öyleyse. Ya sahanlar?" diye hevesle lafına devam etti adam. "Diyelim ki yamulmuş ya da delinmiş bir sahanınız var. Ben onu yepyeni bir hale sokabilirim, böylece yenisini almaktan kurtulursunuz. Sizin için tasarruf olur."

Kadın kısaca, "Hayır," diye cevap verdi. "Emin olun, size verecek böyle bir işim yok."

Adamın suratına abartılı bir hüzün ifadesi çöktü. Sesine de örtük bir sızlanış eklendi. "Bugün hiç çalışamadım. Belki de akşam yemeği yiyemeyeceğim. Yani her zaman kullandığım yoldan çıkmışım da, ondan. Yoksa Seattle ile San Diego anayolu civarında yaşayanları tanırım. Onlara para kazandırdığını bildiklerinden bilenecek şeylerini hep bana saklarlar."

Elisa huzursuzca, "Üzgünüm," dedi. "Size yaptıracak işim yok."

Adamın bakışları kadının yüzünden yere döndü, biraz sağda solda dolaştıktan sonra kadının krizantemlerle uğraştığı çiçek tarhına odaklandı. "Şu bitkiler nedir, hanımefendi?"

Elisa'nın yüzündeki huzursuzluk ve direniş bir anda eriyiverdi. "Ha, onlar mı? Krizantemler, dev gibi beyazlar ve sarılar. Her yıl yetiştiririm; bu civarda yetiştirenler içinde en büyükleri hep benimkiler olur."

"Uzun saplı bir çiçek midir bu?" diye sordu adam. "Çiçeği 'puf' diye bir anda beliren renkli dumanlara benziyor."

"Aynen öyle. Ne güzel tanımladınız."

"Alışana kadar biraz kötü kokarlar," dedi adam.

"Güzel ve acı bir kokudur o," diye atıldı kadın. "Hiç de kötü değildir."

Adam çabucak ağız değiştirdi. "Ben de severim zaten."

"Bu yıl çiçeklerim yirmi beş santimi buldu," dedi kadın.

Adam telin üstünden içeri doğru biraz daha eğildi. "Bakın. Yolun biraz aşağısında bir hanım yaşar, görüp görebileceğiniz en güzel bahçeye sahiptir. Bahçesinde her tür çiçek vardır ama bir tek krizantem yok. Geçen sefer oradayken bakır altlıklı küvetini tamir ediyordum da –zor iştir ama ben iyi yaparım– bana, 'Olur da güzel krizantem çiçeklerine rastlarsan bana tohumundan birkaç tane alıver' dediydi. Evet, aynen böyle demişti."

Elisa'nın gözleri ilgiyle büyüdü. "O hanım krizantemler hakkında fazla şey bilmiyor herhalde. Tohumdan yetiştirilebilirler ama şurada gördüğün küçük kökleri dikmek çok daha kolaydır."

"Tüh!" dedi adam. "Ona götüremem öyleyse."

"Olur mu? Tabii ki götürebilirsin," diye haykırdı Elisa. "Birkaç tanesini nemli kumla dolu bir saksıya koyarım, öylece götürürsün. Kumunu nemli tutarsan saksının içinde kök bile salarlar, götürdüğünde hemen toprağa dikebilir."

"Bunlardan mutlaka isteyecektir, hanımefendi. İyidir bunlar diyorsunuz, öyle mi?"

"En güzellerinden," dedi kadın. "Ah, o kadar güzeller ki..." Gözleri parıldadı. Eski şapkasını başından sertçe çıkararak koyu renkli, gür saçlarını saldı. "Bunları bir saksıya koyayım, hemen götürürsün. Bahçeye gel istersen."

Adam teli geçip içeri girerken Elisa sardunyaların arasında oluşmuş patikadan heyecanla evin arkasına doğru koştu. Biraz sonra elinde büyük, kırmızı bir saksıyla döndü. Artık eldivenler unutulmuştu. Fide bahçesinin yanında diz çökerek kumlu toprağı parmaklarıyla kazıp yeni saksıya birkaç avuç koydu. Ardından hazırladığı küçük filizleri alarak güçlü parmaklarıyla kumlu toprağa gömdü ve yumruğuyla yanlarına iyice bastırdı. Adam başında duruyordu. "Ne yapman gerektiğini anlatacağım," dedi. "Unutma ki o hanımefendiye söyleyebilesin."

"Tamam, aklımda tutmaya çalışırım."

"Peki öyleyse. Bunlar bir ay içinde kök salacak. Sonra da çıkarıp şunun gibi kaliteli toprağı olan bir yere otuzar santimlik aralıklarla dikmesi lazım." Bir avuç koyu toprağı kaldırarak ona gösterdi. "O zaman hızla büyürler, boyları da uzun olur. Şunu unutma: Temmuzda yerden yirmi santime kadar budanmaları gerekir."

"Çiçek açmadan mı?" diye sordu adam.

"Evet, çiçek açmadan." Yüzü hevesle gerilmişti. "Hemen tekrar büyüyecekler. Eylül sonuna doğru da tomurcuklanmaya başlayacaklar."

Bir an duraksadı, kafası karışmış gibi görünüyordu. "En fazla özen isteyen tomurcuklanma dönemidir," dedi tereddütle. "Yani, nasıl açıklasam bilemiyorum." Arayış içinde derin derin adamın gözlerine baktı. Ağzı hafifçe aralandı, bir şeyi dinliyor gibiydi. "Anlatmaya çalışayım bari," dedi "Hiç çiftçi elleri diye bir şey duymuş muydun?"

"Sanmıyorum, hanımefendi."

"Peki öyleyse, nasıl bir his olduğunu açıklayayım. İstemediğin tomurcukları ayıklarken olur. Her şey parmak uçlarında toplanır. Parmaklarını çalışırken izlersin. Kendi kendilerine çalışırlar. Nasıl olduğunu hissedersin. Parmaklar tomurcukları ayırır, ayıklar. Asla hata yapmazlar. Bitkiden yanadırlar. Anlıyor musun? Parmaklarınla bitki. Aralarındaki ilişkiyi koluna kadar hissedersin. Parmaklar ne yapacaklarını bilir. Hissedersin. Hiç şaşmazlar. Hal böyleyken hata yapmana imkân yoktur. Anlıyor musun? Ne demek istediğimi anladın mı?"

Diz çöktüğü yerden adama bakıyordu. Göğsü gururla kabarmıştı.

Adam kötü bir oyuncu gibi gözlerini kısıp havalı bir biçimde uzaklara baktı. "Galiba anladım," dedi. "Bazen geceleri, arabanın içinde ben de..."

Elisa'nın sesi boğuklaştı. Adamın sözünü keserek, "Seninki gibi bir hayatım olmadı ama ne demek istediğini anlıyorum," diye devam etti. "Hani gecenin karanlığındaki yıldızlar keskin

uçludur, ortalık sessizdir ya. Sen yükselirsin, o karanlığa doğru yükselirsin ve keskin uçlu yıldızlar vücuduna saplanır. Ateşli, vahşi bir histir bu, hoştur ama."

Eli diz çöktüğü yerden adamın yağlı siyah pantolonuna, bacağına doğru uzandı. Tereddütlü parmakları neredeyse kumaşa değecekti. Sonra eli yere iniverdi. Yaltaklanan bir köpek gibi çökmüştü.

"Dediğiniz gibi, hoştur. Yalnız, akşam yemek yemediğinizde pek öyle olmuyor," dedi adam.

O böyle deyince kadın ayağa kalkarak dikleşti, yüzünde utangaç bir ifade vardı. Saksıyı adama uzatarak nazikçe kollarının arasına yerleştirdi. "İşte. Arabana, görebileceğin bir yere koy. Şimdi belki de sana yapacak bir iş bulabiliriz."

Evin arkasındaki teneke yığınını karıştırdı ve iki tane perişan halde alüminyum tencere buldu. Onları getirip adama verdi. "İşte, belki bunları onarabilirsin."

Adamın tavrı değişti. Bir anda profesyonelleşti. "Bunları yepyeni yapabilirim." Arabasının arkasına küçük bir örs koydu, yağlı alet kutusundan küçük bir metal çekiç çıkardı. Adam çekiçle tencerelerin yamulmuş yerlerini düzlerken Elisa da bahçe kapısından çıkarak onu izlemeye koyuldu. Adamın ağzı kendinden emin ve bilgiç bir hal almıştı. İşin zor kısmını yaparken altdudağını ısırdı.

"Bu arabanın içinde mi uyuyorsun?" diye sordu Elisa.

"Aynen öyle, hanımefendi. Hava ister yağmurlu ister açık olsun, ben bunun içinde kupkuru olurum."

"Keyifli olsa gerek," dedi kadın. "Evet, oldukça keyiflidir. Keşke kadınlar da böyle şeyler yapabilse."

"Hanımlara göre bir hayat tarzı değil bu."

Kadının üstdudağı dişlerini ortaya çıkaracak biçimde hafifçe yukarı kalktı. "Nereden biliyorsun? Nasıl anlayabilirsin ki?" dedi.

"Bilemem, hanımefendi," diye itiraz etti adam. "Tabii ki bilemem. İşte, tencereleriniz hazır. Artık yenilerini almak zorunda değilsiniz."

"Ne kadar?"

"Eh, elli sent tamamdır. Fiyatlarımı düşük, kalitemi yüksek tutarım. Bu yüzden anayolun iki tarafında bir sürü memnun müşterim var."

Elisa evden elli sent getirip adamın eline bıraktı. "Karşında bir rakip buluverirsen şaşırma. Makas bilemeyi ben de bilirim. Ayrıca küçük tencerelerdeki ezikleri de düzleyebilirim. Sana bir kadının neler yapabildiğini gösteririm."

Adam küçük çekicini yağlı alet kutusuna koydu, örsü kaldırdı. "Bir kadın için korkutucu yalnızlıkta bir hayat olurdu herhalde, gece boyu arabanın altında gezen vahşi hayvanlarla..." Tek eliyle eşeğin beyaz kıçına tutunarak arabanın falakasına çıktı. Koltuğa yerleşti, dizginleri eline aldı. "Çok teşekkür ederim, hanımefendi," dedi. "Dediğiniz gibi, geri dönüp Salinas yolundan çıkacağım."

"Unutma," diye seslendi kadın. "Oraya varman uzun sürerse kumu nemli tut."

"Kumu mu, hanımefendi? Kum mu? Ha, tabii. Krizantemlerin kumunu diyorsunuz. Tabii öyle yapacağım." Dilini şaklattı. Hayvanlar güvenle dizginlere yüklendi. Kırma köpek arka tekerlerin arasındaki yerini aldı. Araba döndü, girişten geldiği yöne doğru ilerledi ve nehrin kıyısından yola koyuldu.

Elisa tel örgünün önünde durup arabanın ağır ağır uzaklaşmasını izledi. Omuzları dik, başı arkaya yatık, gözleri olayı yarım yamalak algılayacak kadar aralıktı. Dudakları sessizce, "Güle güle, güle güle," dedi. Sonra "Aydınlık bir gidiş bu. Bir parıltısı var," diye fısıldadı. Kendi fısıltısı onu tedirgin etti. Silkelenerek kendine geldi, dinleyen var mı diye etrafına bakındı. Sesini sadece köpekler duymuştu. Uyudukları tozun içinden kafalarını kaldırıp ona baktıktan sonra çenelerini esnetip uykularına geri döndüler. Elisa dönerek aceleyle eve koştu.

Mutfaktaki ocağın arkasına uzanıp su deposunu yokladı. Öğleyin yemek yaptığı için hâlâ sıcak su vardı. Banyoya girerek topraklı kıyafetlerini yırtarcasına çıkarıp kenara attı. Ardından

ponza taşını alarak teni çiziklerle dolup kızarana kadar bacaklarını, kalçalarını, belini, göğsünü, kollarını sırasıyla ovaladı. Kurulandıktan sonra yatak odasındaki aynanın karşısına geçip vücuduna baktı. Karnını içeri çekti, göğsünü dışarı çıkardı. Geri dönüp omzunun üstünden sırtına baktı.

Bir süre sonra ağır ağır giyinmeye başladı. En yeni iç çamaşırını, en şık çorabını ve güzelliğinin simgesi haline gelmiş elbisesini giydi. Özenle saçını yaptı, kaşlarına kalem çekti, dudaklarına ruj sürdü.

İşini bitirmeden hemen önce at koşturma seslerini ve Henry ile yardımcısının kızıl öküzleri ağıla sokarken bağrışmalarını duydu. Bahçe kapısının çarpılarak kapandığını duyunca kendini Henry'nin gelişine hazırladı.

Verandada adamın adımları duyuldu. "Elisa, neredesin?" diye seslenerek eve girdi.

"Odamdayım, giyiniyorum. Hazır değilim. Banyo yapacaksan sıcak su var. Acele et, geç oluyor."

Henry'nin küvetteki suyu şapırdattığını duyduğunda yatağın üstüne adamın koyu renk takımını, gömleğini, çoraplarını, kravatını serdi. Cilalanmış ayakkabılarını da yatağın yanına, yere bıraktı. Ardından verandaya çıkarak resmi, dimdik bir tavırla oturup beklemeye başladı. Sıra sıra söğütlerin oluşturduğu çizginin kırağı kaplı yapraklar yüzünden hâlâ sapsarı olduğu, bu yüzden de yüksek gri sisin altında dar bir güneş huzmesine benzediği nehir yoluna doğru baktı. Bu gri öğleden sonranın tek rengi buydu. Uzunca bir süre hareket etmeden öylece oturdu. Gözlerini nadiren kırpıştırıyordu.

Henry kravatını yeleğinin içine tıkıştırarak paldır küldür kapıdan çıktı. Elisa dikleşti, çehresi kasıldı. Henry bir an durakladı yarak ona baktı. "Ah, Elisa'cığım, ne hoş görünüyorsun!"

"Hoş mu? Sence hoş mu görünüyorum? Hoş derken ne demek istiyorsun?"

Henry acemice iltifatlarını sürdürdü. "Ne bileyim, farklı görünüyorsun. Güçlü ve mutlu gibisin."

"Güçlü mü? Evet, güçlü. Ne anlamda 'güçlü' yani?"

Adam afallamış gibiydi. Çaresizce, "Benimle oyun oynuyorsun sanırım," dedi. "Bir çeşit oyun herhalde. Yani danayı dizine yatırarak karpuz gibi ortadan yarıp keyifle yiyecek kadar güçlü görünüyorsun işte."

Kadın bir anlığına sertliğinden vazgeçer gibi oldu. "Henry! Böyle şeyler deme. Ne dediğini kendin de bilmiyorsun." Tekrar toparlandı. "Güçlüyüm tabii," diye övündü. "Daha önce bu kadar güçlü olduğumu bilmiyordum."

Henry traktör kulübesine baktı, bakışlarını tekrar kadına çevirdiğinde kendine gelmiş gibiydi. "Arabayı çıkaracağım. Sen de o sırada ceketini giyersin."

Elisa eve girdi. Adamın arabayı bahçe kapısına getirip rölantide beklettiğini duydu. Şapkasını giyerken hiç acele etmedi. Şapkanın orasını burasını çekti, düzeltti. Henry'nin kontağı kapattığını duyduğu an ceketini giyerek dışarı çıktı.

Üstü açık, küçük spor araba nehir kenarındaki çamurlu yolda sarsılarak, kuşları havalandırarak, tavşanları ürkütüp çalıların arasına kaçırarak ilerledi. İki turna söğütlerin üstünde ağır ağır kanat çırpıp nehre indi.

Elisa epeyce ileride, yolun üstünde koyu renk bir leke gördü. Ne olduğunu biliyordu.

Geçerken bakmamaya çalışsa da gözlerine laf geçiremedi. Kendi kendine hüzünle mırıldandı. "En azından yoldan uzak bir yere atabilirdi onları. Çok da zor olmazdı, hiç zor olmazdı. Ama saksıyı atmamış," diye açıkladı. "Saksıyı kendine saklamış. O yüzden yoldan uzağa düşmemişler."

Üstü açık araba virajı alırken kadın yük arabasını gördü. Tüm gövdesiyle kocasına doğru döndü ki geçerken üstü örtülü küçük arabayı ve o uyumsuz ekibi göremesin.

Biraz sonra her şey bitmişti. Olan olmuştu. Dönüp arkasına bakmadı.

Motor gürültüsünü bastırmak için yüksek sesle, "Bu gece güzel olacak, güzel bir yemek olacak," dedi.

"Yine değiştin işte," diye hayıflandı Henry. Bir elini direksiyondan çekip kadının dizini okşadı. "Seni daha sık yemeğe çıkarmalıyım. İkimiz için de iyi olur. Çiftlikteki işlere fazla gömülüyoruz."

"Henry?" diye sordu. "Yemekte şarap içebilir miyiz?"

"Tabii ki içeriz. Bak şu işe! Harika olur."

Bir süre sessiz kaldıktan sonra sordu: "Henry, şu paralı dövüşlerde adamlar birbirini sakatlayacak kadar sert mi dövüşür?"

"Her zaman değil ama bazen öyle şeyler olabilir. Neden sordun?"

"Yani, burun kırdıklarını, kanın göğüslerinin üstünden aktığını, dövüş eldivenlerinin kanı sünger gibi emip ağırlaştığını okudum da."

Adam ona dönüp baktı. "Neyin var senin Elisa? Böyle şeyler okuduğunu bilmiyordum." Arabayı yavaşlatarak Salinas nehrinin üstündeki köprüden sağa saptı.

"Peki, dövüşleri izlemeye kadınlar da gidiyor mu hiç?" diye sordu.

"Tek tük gidiyor tabii. Hayrola, Elisa? Gitmek mi istiyorsun yoksa? Hoşuna gideceğini pek zannetmiyorum ama o kadar istiyorsan götüreyim seni."

Kadın koltuğunda iyice gevşeyip yayıldı. "Yok yok. Gitmek istemiyorum. Yani, istemediğimden eminim." Yüzünü adamdan kaçırmıştı. "Biraz şarap yeter herhalde. Çok bile." İhtiyar bir kadın gibi zavallı bir halde, sessizce ağladığını kocası görmesin diye ceketinin yakasını kaldırdı.

BEYAZ BILDIRCIN

I

Oturma odasındaki ocağın karşı duvarında kocaman bir çatı penceresi vardı; yastıklarla döşeli denizlikten neredeyse tavana kadar yükselen pencerenin elmas biçimli minik camları kurşun çerçevelere oturtulmuştu. Bu pencereden, hele denizlikte oturuyorsanız, tüm bahçeyi tepenin ucuna kadar görebilirdiniz. Bahçedeki meşelerin altında gölgeli bir çimenlik, her meşenin etrafında da kül çiçekleri dikili daire şeklinde bakımlı topraklar vardı; kül çiçekleri öylesine büyük, öyle çiçekliydi ki sapları ağırlıktan eğilir, renkleri ise kızıldan koyu maviye kadar değişirdi. Çimenliğin ucunda fuşya ağaçları kocaman olmuştu. Fuşya ağaçlarının önünde uzanan sığ, fıskiyeli havuzcuğun çimenlikle uyumu da gayet hoştu.

Bahçenin hemen bitiminde akdiken çalılıkları, zehirli meşeler, kuru otlar, her dem yeşil meşelerle yaban, hem de pek yaban bir hayatı barındıran tepe başlıyordu. Evin çevresini dolaşıp da ön tarafa geçmezseniz kentin kıyısında olduğunuzu fark etmezdiniz bile.

Mary Teller, daha doğrusu Bayan Harry E. Teller pencerenin ve bahçenin doğru yerde olduğunu biliyordu, bilmek için de çok iyi bir nedeni vardı. Yıllar önce evin ve bahçenin nerede olacağına o karar vermemiş miydi? Bu evi ve bu bahçeyi daha tepenin yamacına dayalı kuru topraktan ibaretken binlerce kez seyretmemiş miydi? İşte bu nedenle beş yıl boyunca kendisine ilgi gösteren her adama bakıp, adamla bahçenin iyi anlaşıp anlaşmayacaklarını

düşünmemiş miydi? "Bu adam böyle bir bahçeyi beğenir mi?" diye fazlaca düşünmemişse de, "Bu bahçe böyle bir adamı beğenir mi?" sorusu aklını kurcalamıştı. Çünkü bahçe kendisiyle aynı şeydi; kendisi de beğenmediği biriyle elbette evlenmezdi.

Harry Teller ile tanıştığında bahçe onu sevmiş görünüyordu. Evlenme teklif edip de erkeklerin yaptıkları gibi ciddi bir suratla yanıt beklerken Mary'nin ansızın büyük bir çatı penceresi, çimenli bir bahçe, meşe ağaçları, külçiçekleri, yabanıl bir tepe tarif etmeye başlaması herhalde onu şaşırtmıştı.

Baştan savar gibi, "Elbette," dedi.

Mary, "Aptalca olduğunu mu düşünüyorsun?" diye sordu.

Adam suratını asmış bekliyordu. "Yok canım."

Derken Mary az önce onun evlenme teklif ettiğini hatırlayınca teklifi kabul ederek kendisini öpmesine izin verdi. Sonra, "Çimenlikte fıskiyeli, beton bir havuz da olacak," dedi. "Neden, biliyor musun? Eh, tabii o tepede aklının alamayacağı kadar çok kuş olacak; sarı ağaçkakanlar, yabani kanaryalar, kızıl kanatlı karatavuklar, tabii ki serçeler, ketenkuşları, bir sürü de bıldırcın. Elbette hepsi de aşağıya, su içmeye inecek, inmezler mi?"

Çok güzel bir kadındı. Adam onu durmadan öpmek istiyor, o da öpmesine izin veriyordu. "Fuşya ağaçlarını da unutmamak lazım. Minik tropikal Noel ağaçları gibidir onlar. Çimenliği her gün tırmıklamamız lazım ki meşe yapraklarından temizlensin."

Adam güldü. "Ne komik bir böceksin sen. Daha araziyi almadık, evi yapmadık, bahçeyi de dikmedik ama şimdiden çimenlikteki meşe yapraklarını dert ediyorsun. O kadar da güzelsin ki... Adeta... İştahımı açıyorsun."

Bu laf kadını azıcık irkiltti. Çehresinde sıkıntılı bir ifade belirdi. Ama yine de adamın onu öpmesine izin verdi, sonra da onu evine yollayıp odasına gitti; orada küçük, mavi bir yazı masası, üstünde de içine bir şeyler yazıp durduğu bir defter vardı. Tavus tüyünden sapı olan bir kalem alıp defalarca "Mary Teller", ardından birkaç kez de "Bayan Harry E. Teller" yazdı.

II

Arazi alındı, ev yapıldı, sonra da evlendiler. Mary bahçeyle ilgili titiz bir plan yapmış olduğundan işçiler çalışırken onları bir an bile yalnız bırakmadı. Neyin nerede olacağını santim santim biliyordu. Sığ havuzun biçimini de beton döken işçilere tarif etti; yürek biçiminde bir havuzdu bu, dibi düz olacak, kenarlara doğru hafifçe yükselecekti ki kuşlar kolayca su içsin.

Harry onu hayranlıkla seyrediyordu. "Böyle güzel bir kızın bu kadar becerikli olacağını kim tahmin edebilirdi," dedi.

Bu hoşuna gitmişti Mary'nin, o kadar mutlu oldu ki, "İstersen bahçeye arzu ettiğin şeyleri dikebilirsin," dedi.

"Hayır, Mary, bahçede senin aklında olanların canlanmasından çok hoşlanıyorum. İstediğin gibi yap."

Adamı bu yüzden seviyordu ama yine de onun bahçesiydi işte. O tasarlamıştı, arzu etmişti, tüm renkleri büyük bir özenle o seçmişti. Mesela Harry bahçeye hiç yakışmayacak bazı çiçekler istemeye kalksaydı hiç hoş olmayacaktı.

Nihayet çimenlik bitmiş, meşe ağaçlarının diplerindeki kül çiçekleri tarhlarında çiçeklenmişti. Henüz küçük olan fuşyalar öylesine dikkatli taşınmıştı ki tek bir yaprakları bile incinmemişti.

Pencerenin denizliğine parlak, solmayan kumaşlarla kaplı minderler sıralanmıştı çünkü günün büyük bir bölümünde buraya güneş vuruyordu.

Mary her şey tamamlanana, hepsi de aklındaki gibi yapılana kadar bekledi, sonra bir akşam, Harry işyerinden eve döndüğünde onu pencere kenarındaki koltuğa götürdü. "Görüyor musun?" dedi yumuşacık bir sesle. "İşte oldu, tam da istediğim gibi."

Harry "Güzel olmuş," dedi. "Çok güzel olmuş."

"Bir yandan da bittiği için üzgünüm," dedi. "Ama genellikle memnun sayılırım. Bu halini hiç değiştirmeyeceğiz, değil mi, Harry? Bir bitki ölürse yerine yine o bitkiden dikeceğiz."

"Acayip, küçük böceğim benim," dedi Harry.

"Ama anlıyorsun, değil mi, o kadar çok düşündüm ki artık benden bir parça oldu. Herhangi bir şey değişirse sanki bir parçamı kaybedeceğim."

Adam uzanıp ona dokunacaktı ki vazgeçip elini çekti. "Seni çok seviyorum," dedikten sonra durakladı. "Ama senden korkuyorum da."

Kadın sakin bir tavırla gülümsedi. "Sen mi? Benden mi korkuyorsun? Seni korkutacak neyim var ki?"

"Dokunulmaz bir tarafın var işte. Esrarengiz bir şey var sende. Kendin bile farkında değilsin herhalde. Yaptığın bahçe gibisin sanki, sabitlenmiş, öyle bir şey. İçinde gezinmeye korkuyorum. Bitkilerine zarar veririm diye."

Mary memnun olmuştu. "Canım!" dedi. "Bahçeyi yapmama izin verdin. Bahçemi sen yaptın. Evet, canım, sen yaptın." Ve adamın kendisini öpmesine izin verdi.

III

Akşam yemeğine birileri geldiğinde karısıyla iftihar ediyordu. Öyle güzel, öyle sakin, öyle mükemmeldi ki... Vazolar dolusu çiçekleri enfesti; bahçesi hakkında, sanki kendinden söz edermişçesine, son derece alçakgönüllü, hafifçe tereddütlü konuşuyordu. Bazen de konukları bahçeye çıkarırdı. Fuşya ağacını gösteriyordu. Bitkiden insanmış gibi söz ederek, "Başarabilecek mi, bilemiyordum," derdi. "Gelişip serpilmeden önce bir sürü bitki besini yedi." Sonra kendi kendine gülümserdi.

Bahçede çalışırken harika görünürdü. Upuzun etekli, kolsuz, rengârenk desenli bir basma elbise giyerdi. Bir yerlerden eski moda bir siperlik bulmuştu. Ellerini korumak için kaliteli, sağlam eldivenler takardı. Harry onu elinde kocaman bir torbayla irice bir kaşık, ortalıkta dolaşıp çiçeklerinin diplerine bitki besini dökerken seyretmeye bayılıyordu. Harry geceleri salyangozları

öldürmek için onunla dışarı çıkmaktan da hoşlanıyordu. Aslında Harry öldürüyor, sümüklüböcekleri cıvık, köpürmüş yığınlar haline getiriyor, Mary de elfenerini tutuyordu. Bu iş kadın için tiksindirici bir şey olmalı, diye düşünüyordu ama elfeneri hiçbir zaman titremedi. "Cesur kız," derdi Harry. "O kırılgan güzelliğinin ardında güçlü bir yanı var." Avı heyecanlı hale getirmeyi de biliyordu kadın. "Şurada kocaman bir tane var, sürünüp duruyor," derdi. "Şu büyük goncanın peşinde. Öldür onu. Çabuk öldür!" Avdan sonra mutlu bir halde gülüşerek eve dönerlerdi.

Mary kuşlar konusunda endişeliydi. "Su içmeye aşağı inmiyorlar," diye yakınıyordu. "İnenler de fazla değil. Onları ne engelliyor, bilmiyorum."

"Belki henüz alışamamışlardır. Sonra gelirler. Belki de etrafta kedi var."

Mary'nin yüzü kıpkırmızı oldu, sonra da derin bir nefes aldı. Dudaklarını gererek dişlerini gösterdi. "Eğer kedi varsa dışarı zehirli balık koyarım," diye bağırdı. "Kuşlarımın peşinde kedi dolaşsın istemiyorum!"

Harry onu yatıştırmak zorunda kaldı. "Bak, ne yapacağım, söyleyeyim sana. Bir havalı tüfek alacağım. Bir kedi gelirse onu vurabiliriz; kediyi öldürmez ama canını acıtır, kedi de bir daha gelmez."

Kadın sakinleşmiş halde, "Evet," dedi. "Bu daha iyi olabilir."

Oturma odası geceleri çok hoş olurdu. Ateş iri yalımlarla yanardı. Mehtap varsa Mary ışıkları söndürür, pencereden soğuk mavi bahçeye, karanlık meşe ağaçlarına bakarak otururlardı.

Dışarısı sonsuz bir sükûnet ve durgunluk içinde olurdu. Bahçenin bittiği yerde ise tepenin karanlık çalılıkları başlardı.

Bir keresinde Mary, "İşte o düşman," dedi. "İçeri sızmak isteyen dünya; kaba, karmaşık, hırpani bir dünya. Ama giremiyor çünkü fuşya ağaçları izin vermiyor. Fuşyalar onun için oradalar, bunu da biliyorlar. Kuşlar girebilir. Dışarıda, yabanıl ortamda yaşıyorlar ama barış ve su için bahçeme girebilirler." Hafifçe

güldü. "Bütün bunlarda derin bir anlam var, Harry. Tam olarak nedir, bilmiyorum. Bıldırcınlar gelmeye başladı artık. Bu akşam havuz başında en az bir düzine bıldırcın vardı."

"Keşke aklını okuyabilsem," dedi adam. "Çırpınıp duruyormuş gibi görünse de sakin, derli toplu bir akıl bu. Kendinden öylesine emin ki..." dedi.

Mary gidip kısa bir süre kucağında oturdu. "O kadar da emin olma. Bilmiyorsun, bilmediğine de memnunum."

IV

Bir gece Harry lambanın altında gazetesini okurken Mary ayağa fırladı. "Bahçe makasımı dışarıda bırakmışım," dedi. "Rutubette paslanır."

Harry gazetesinin üstünden ona baktı. "Gidip getireyim mi?"

"Hayır, ben giderim. Sen bulamazsın." Dışarı, bahçeye çıkıp makası buldu, sonra pencereden içeri, oturma odasına baktı. Harry hâlâ gazetesini okuyordu. Oda bir tablo, başlamak üzere olan bir piyes sahnesi misali netti. Ocakta ateşten bir perde salınıp duruyordu. Mary hiç kıpırdamadan baktı. Bir dakika önce oturduğu büyük, rahat bir koltuk vardı. Dışarı çıkmasaydı ne yapıyor olacaktı? Diyelim ki yalnızca ruh, akıl, bakış çıkmış olsun da Mary'yi koltukta bıraksın. Kendini orada otururken görüyor gibiydi. Tombul kolları, uzun parmaklı elleri kolçaklara yaslanmıştı. Profilden görünen hassas, zarif çehresi ateşin ışığına dönüktü. Mary, "Ne düşünüyor acaba?" diye fısıldadı. "Aklından neler geçtiğini merak ediyorum. Ayağa kalkacak mı? Hayır, öylece oturuyor orada. Bu elbisenin yakası çok geniş, baksana omuzlarından nasıl da kayıyor... Ama bu da hoş doğrusu. İhmal edilmiş gibi görünüyor ama zarif ve hoş. Bak, gülümsüyor. Hoş bir şey düşünüyor olmalı."

Mary birdenbire kendine gelerek ne yaptığının farkına vardı. Pek hoşlanmıştı. "Benden iki tane var," diye düşündü. "Kendimi seyredebilirken iki hayat yaşıyor gibiydim. Harika bir şey bu. Canım ne zaman istese yapabilir miyim bunu, merak ediyorum. İnsanlar bana baktıklarında ne görüyorlarsa ben de onu gördüm. Bunu Harry'ye anlatmalıyım." Ama sonra gözünün önünde başka bir tablo belirdi. Kendini açıklama yaparken, neler olduğu tarif etmeye çalışırken gördü. Harry'nin, gazetesinin üstünden, kafası karışmış olsa da iyi niyetli, neredeyse acıklı gözlerle kendisine baktığını gördü. Ona bazı şeyleri anlattığında var gücüyle anlamaya çalışıyordu. Anlamak istiyor ama asla tam olarak anlayamıyordu. Bu gece gördüklerini anlatsa sorular soracaktı. Anlamaya çalışarak, işi berbat edene kadar tekrar tekrar sorgulayacaktı. Anlattıklarının tadını kaçırmak değildi niyeti ama başka türlü de yapamıyordu işte. Ona hafifçe karanlık görünen her şeyi fazlaca aydınlatmak isterdi. Hayır, ona anlatmayacaktı. Yeniden dışarı çıkıp tekrar yapmak istiyordu bunu ama Harry işi bozarsa yapamayacaktı işte.

Pencereden Harry'nin, gazetesini dizlerine bırakıp kapıya doğru baktığını gördü. Neden hemen içeri girip çıktığını ona kanıtlamak istercesine bahçe makasını gösterdi. "Gördün mü, rutubet şimdiden etkilemeye başlamış. Sabaha kadar her yanı pas tutacaktı."

Harry başıyla onaylayıp gülümsedi ona. "Gazetede şu yeni borçlanma kanunu yüzünden başımızın daha çok ağrıyacağı yazıyor. Önümüze daha fazla engel çıkaracaklar. Birileri borç almak istediğinde insan rahatlıkla verebilmeli halbuki."

Mary, "Ben borçlanmadan anlamam," dedi. "Biri bana kasabadaki bütün otomobillerde hissen olduğunu söylemişti."

Adam güldü. "Hepsinde değil belki ama çoğunda vardır herhalde. İşler zorlaşınca biz kazanıyoruz."

Kadın, "Kulağa çok korkunç geliyor," diye fikrini söyledi. "Haksız kazanç sağlamak gibi."

Adam gazetesini katlayıp yanındaki sandalyeye bıraktı. "Hayır, bunda haksızlık olduğunu sanmıyorum," dedi. "İnsanlara

para lazım, biz de temin ediyoruz. Faiz oranlarını kanun belirliyor. Bizimle ilgisi yok."

Güzel kollarıyla parmaklarını pencereden gördüğü gibi kolçaklara uzattı. "Diyelim ki gerçekten haksızlık değil," dedi, "ama zora düştüklerinde insanlardan yararlanıyorsun gibime geliyor."

Harry gözlerini uzunca süre ateşe dikti. Mary onun halini görebiliyor, demin söyledikleri yüzünden endişelendiğini biliyordu. Eh, işinin nasıl bir şey olduğunu fark etmenin bir zararı olmazdı adama. İşleri yaparken doğru gelir de insana, sonradan düşünüldüğünde öyle değildir. Birazcık zihinsel temizlik Harry'ye hiç de fena gelmeyebilirdi.

Biraz sonra dönüp kadına baktı. "Canım, haksız bir uygulama yaptığımızı düşünmüyorsun, değil mi?"

"Eh, borçlanma hakkında hiçbir şey bilmediğime göre... Neyin haklı olduğunu nasıl anlarım?"

Harry ısrar etti. "Ama haksızlık olduğunu *hissediyor* musun? Yaptığım işten utanıyor musun? Utanıyorsan hiç hoşuma gitmez bu."

Birden Mary pek mutlu, pek memnun hissetti kendini. "Utanmıyorum, aptalım benim. Para kazanmak herkesin hakkıdır. Neyi iyi yapabiliyorsan onu yaparsın."

"Emin misin yani?"

"Elbette eminim."

Mary kendi küçük odasında yatağına girdikten sonra hafif bir tıkırtıyla kapı kolunun çevrildiğini, sonra da yavaşça yerine oturduğunu duydu. Kapı kilitliydi. Bu bir işaretti; bazı konularda konuşmayı sevmezdi Mary. Kilit bir soruya cevaptı; kesin, çabuk, kararlı bir cevap. Harry'nin tavrı da tuhaftı. Kapıyı hep sessizce kurcalardı. Sanki kadının, kurcaladığını bilmesini istemezdi. Ama kadın her zaman bilirdi. Harry tatlı ve nazikti. Anlaşılan kapı kolunu çevirip kilitli bulduğunda utanıyordu.

Mary lambanın zincirini çektikten sonra gözleri karanlığa alışınca, pencereden yarımayın ışığında görülen bahçesine baktı.

Harry çok tatlıydı, anlayışlıydı da. O köpek meselesi çıktığında... Koşarak eve gelmişti, gerçekten koşuyordu. Suratı öylesine kızarmıştı, öyle heyecanlıydı ki Mary fena halde telaşa kapılmıştı. Bir kaza olduğunu sanmıştı. Sonra, gece olduğunda yaşadığı telaş yüzünden başı ağrımıştı. Harry bağırıyordu. "Joe Adams... İrlanda teriyeri yavrulamış. Bir tanesini bana verecek! Safkan! Çilek gibi kıpkırmızı!" Yavrulardan birini gerçekten istiyordu. Alamayacak olması Mary'nin canını sıkıyordu. Ama durumu çabucak kavrayışıyla gururlanmıştı. Bir köpeğin bahçedeki bitkilere neler yapabileceğini, hatta çiçek tarhlarını kazabileceğini, en kötüsü de kuşları havuza yaklaştırmayacağını açıkladığında Harry anlamıştı. Karmaşık şeyleri, örneğin bahçede gördüğü hayali anlamayabilirdi ama köpek meselesini anlamıştı. Daha sonra, gece olduğunda başı ağrıyınca onu sakinleştirdi, başına limon kolonyası sürdü. Hayal gücünün lanetiydi bu. Mary köpeği bahçede çukurlar kazar, bitkileri mahvederken gözünde canlandırıyordu. Gerçekten olmuş kadar korkunç geliyordu ona. Harry utanmıştı ama kadının hayal gücü böylesine kuvvetliyse yapabileceği bir şey yoktu. Mary onu suçlamıyordu; nereden bilecekti ki?

V

Gün geceye dönerken, güneş tepenin arkasına girdiğinde Mary'nin, bahçenin gerçek saati, diye adlandırdığı zaman dilimi gelirdi. O sırada okuldan çıkan liseli kız mutfak işlerine yardım etmek için uğrardı. Neredeyse kutsal bir zamandı bu. Mary dışarı, bahçeye çıkar, çimenliği geçip meşelerden birinin azıcık arkasındaki katlanır koltuğuna otururdu. Oradan kuşların havuzda su içmelerini izlerdi. Bahçeyi ta içinde hissedebiliyordu. Harry işten döndüğünde evde kalır Mary gözleri parıldayarak bahçeden dönene kadar gazetesini okurdu. Mary rahatsız edildiğinde mutsuz oluyordu.

Yaz gelmek üzereydi. Mary mutfağa bakıp her şeyin yolunda olduğunu gördü. Oturma odasını geçerek ocağı yaktıktan sonra artık bahçeye çıkmaya hazırdı. Güneş tepenin arkasına az önce girmiş, akşamın mavi pusu meşelerin arasına çökmeye başlamıştı.

Mary, "Bahçeme pek de görünmez sayılamayacak milyonlarca peri geliyor sanki. Onları tek tek göremezsin ama milyonlarcası havanın rengini değiştiriyor," diye düşündü. Bu hoş düşünceyle kendi kendine gülümsedi. Henüz budanmış olan çimenlik sulandığı için nemli ve serindi. Parlak kül çiçekleri havaya renk haleleri yayıyordu. Fuşya ağaçları tomurcuklarla doluydu. Tomurcuklar küçük, kırmızı Noel süslerine, açılmış çiçekler ise bale kostümlü hanımlara benziyordu. Öyle sağlamdı ki fuşyalar, öyle güçlü duruyorlardı ki... Öte taraftaki düşmanı; çalılıkları, fırça gibi, budanmamış ağaçları yıldırıyorlardı.

Mary akşam çimenliği geçip koltuğuna oturdu. Kuşların havuza inmek için toplaştıklarını duyabiliyordu. "Parti yapıyorlar," diye düşündü. "Akşam bahçeme gelme partisi. Çok seviyor olmalılar. Ben de kendi bahçeme ilk kez gelmeyi ne kadar isterdim. İki kişi olabilsem... 'İyi akşamlar, bahçeme gel, Mary.' 'Ay, ne kadar da güzel!' 'Evet, özellikle bu saatteki halini çok seviyorum. Şimdi sessiz ol, Mary. Kuşları ürkütme.'" Fare misali sessizce oturuyordu. Dudakları beklenti içinde aralanmıştı. Çalılıklardan bıldırcınların tiz sesli cıvıltıları duyuluyordu. Bir sarı ağaçkakan havuzun kenarına kondu. İki küçük sinekkapan kuşu suyun üstünde kanatlarını çırparak havada asılıymış gibi durup cıvıldaştılar. Sonra bıldırcınlar komik, minik adımlar atarak ortaya çıktı. Durup ortalığın güvenli olup olmadığını denetler gibi kafalarını uzattılar. Soru işaretine benzer kara bir sorgucu olan liderleri "Her şey yolunda" borusu gibi bir ses çıkarınca bütün sürü su içmeye indi.

Derken olağanüstü bir şey oldu. Çalılıklardan beyaz bir bıldırcın çıktı. Mary donup kaldı. Evet, bir bıldırcındı bu, hiç kuşku götürmezdi, kar gibi bembeyazdı. Ah, harikaydı! Müthiş bir

keyif dalgası, infilak etmek üzere bir keyif kabarcığı doldurdu Mary'nin göğsünü. Soluğunu tuttu. Küçük, narin, beyaz dişi bıldırcın sıradan bıldırcınlardan uzaklaşıp havuzun öteki tarafına geçti. Durdu, çevresine bakındı, sonra da gagasını suya soktu.

"Bak sen!" diye sessiz bir çığlık attı Mary. "Tıpkı benim gibi. Bir bakmışsın benmişim o." Güçlü bir haz duygusu tüm vücudunu titretti. "Benim ruhum gibi bu, ruhumun tam bir safiyete ulaşmış hali. Bıldırcınların kraliçesi olmalı. Şimdiye kadar başıma gelen her güzel şeyi tek bir güzel şeye dönüştürdü."

Beyaz bıldırcın gagasını tekrar suya daldırıp yutkunmak için başını kaldırdı.

Anılar başına üşüşünce Mary'nin içi kabardı. Acıklı, her zaman acıklı şeyler. Hemen neler geliyordu aklına; önüne konan anı paketinin açılması an meselesiydi.

İtalya'dan gelen o muhteşem şeker. "Yeme onu, canım, güzel olmasına güzel de iyi gelmez." Mary asla yemedi ama ona bakarken şimdiki gibi bir haz duyuyordu.

"Ne güzel bir kız şu Mary. Kantaron otu gibi sakinleştirici." Bunu duymak da ayrı hazzı vermişti.

"Mary, canım, şimdi cesur olman gerekiyor. Baban... Vefat etti." İlk kayıp anı da bu haz gibi coşkuluydu.

Beyaz bıldırcın bir kanadını geri uzatarak gagasıyla tüylerini düzeltti. "Bu her şeyin güzel yaşandığı ben. Bu benim orta noktam, yüreğim benim."

VI

Bahçedeki mavilik yavaş yavaş mora dönmeye başlamıştı. Fuşya goncaları mum gibi parlıyordu. Derken çalılıkların içinden gri bir gölge çıktı. Mary'nin ağzı açık kaldı. Korkudan donmuş gibi kalakaldı. Gri bir kedi çalılıklardan ölümün ta kendisi gibi çıktı, havuza ve su içen kuşlara doğru süründü. Mary dehşetle bakı-

yordu. Eli kasılmış boynuna gitti. Sonra çözüldü. Korkunç bir biçimde bağırdı. Bıldırcın mırıltılı kanat çırpmalarıyla uçup gitti. Kedi tekrar çalılıkların içine kaçtı. Ama Mary hâlâ bağırıyor, bağırıyordu.

Harry evden haykırarak çıktı. "Mary! Ne oluyor? Mary!"

Adam ona dokunduğunda Mary sarsıldı. İsterik bir halde ağlamaya başladı. Adam onu kollarına alıp eve soktu, sonra da odasına götürdü. Yatağında titreyerek yatıyordu. "Ne oldu, canım? Seni korkutan neydi?"

"Bir kediydi," diye mırıldandı. "Kuşlara doğru sürünüyordu." Yatağında doğruldu; gözlerinde şimşekler çakıyordu. "Harry, dışarı zehir koyman lazım. Bu gece dışarı o kedi için zehir koyacaksın, olup bitecek."

"Yat sen, canım. Şok geçirmişsin."

"Söz ver bana zehir koyacağına." Kocasına yakından bakınca gözlerinde isyankâr bir parıltı belirdiğini fark etti. "Söz ver."

"Canım," dedi adam özür diler gibi, "bir köpek de yiyebilir onu. Hayvanlar zehirlendikleri zaman çok acı çeker."

"Umurumda değil," dedi ağlayarak. "Bahçemde hiçbir hayvan istemiyorum, ne olursa olsun."

Adam "*Hayır*," dedi. "Bunu *yapmayacağım*. Hayır, yapamam. Ama sabah erkenden kalkacağım. Yeni aldığımız havalı tüfekle kediyi vuracağım ki bir daha asla gelmesin. Havalı tüfek fena yapar. Asla unutamayacağı kadar canını acıtır kedinin."

İlk defa bir şey yapmayı reddediyordu. Kadın bununla nasıl baş edebileceğini bilmiyordu ama başı ağrıyordu, korkunç bir biçimde hem de. Harry baş ağrısının çok ıstırap verdiğini fark edince zehir koymayı reddedişini unutturmak için epeyce uğraştı. Küçük bir bezi limon kolonyasıyla ıslatıp alnına koydu. Kadın, beyaz bıldırcını anlatmalı mı, diye düşünüyordu. İnanmayacaktı. Ama belki durumun ne kadar önemli olduğunu bilirse kediyi zehirleyebilirdi. Mary anlatmadan önce sinirleri azıcık sakinleşene kadar bekledi. "Sevgilim, bahçede beyaz bir bıldırcın vardı."

"Beyaz bıldırcın mı? Güvercin olmadığına emin misin?"

Al işte. En başından bozmuştu işi. "Bıldırcını tanırım," diye bağırdı. "Hem de çok yakınımdaydı. Beyaz, dişi bir bıldırcın."

"Görülecek şeymiş," dedi Harry. "Hiç duymamıştım."

"İşte, söylüyorum sana, ben gördüm."

Harry karısının alnına dokundu. "Eh, sanırım albinoymuş. Tüylerinde renk hücreleri yok, öyle bir şey."

Mary yeniden isterik bir hal alıyordu. "Anlamıyorsun. Beyaz bıldırcın bendim, içimdeki, kimsenin ulaşamadığı gizli ben, ta içimdeki ben." Harry'nin çehresi anlama gayretiyle allak bullak olmuştu. "Görmüyor musun, sevgilim? Kedi benim peşimdeydi. Beni öldürecekti. O yüzden zehirlemek istiyorum." Dikkatle adamın suratını inceledi. Hayır, anlamadı, anlayamadı. Niye söylemişti ki ona? Bu kadar üzgün olmasaydı ona asla söylemezdi.

Adam, "Çalarsaatimi kuracağım," diye güvence verdi ona. "Yarın sabah o kediye unutamayacağı bir ders vereceğim."

Saat on olduğunda Mary'yi yalnız bıraktı. O gider gitmez Mary kalkıp kapıyı kilitledi.

Sabah Mary'yi Harry'nin çalar saati uyandırdı. Odası hâlâ karanlıktı ama pencereden sabahın gri ışığını görebiliyordu. Harry'nin sessizce giyindiğini duydu. Kapısının önünden parmak uçlarına basarak geçip dışarı çıkarken onu uyandırmamak için kapıyı arkasından usulca kapattı. Elinde yepyeni, pırıl pırıl bir havalı tüfek vardı. Serin, gri sabah havasında, nemli çimenlikte yavaşça yürürken omuzlarını geri attı. Bahçenin köşesine kadar yürüyüp ıslak çimenlere karın üstü uzandı.

Bahçe aydınlanmaya başladı. Bıldırcınlar metalik bir sesle cıvıldaşmaya başlamıştı bile. Küçük, kahverengi sürü çalılıkların dibine gelip başlarını uzattılar. Ardından iriyarı liderleri, "Her şey yolunda" çağrısı yaptı, peşindekilerle birlikte hızlı adımlarla havuza yöneldi. Az sonra beyaz bıldırcın da onları izledi. Havuzun öteki yanına geçip gagasını suya daldırdı, sonra da başını geriye attı. Harry silahı doğrulttu. Beyaz bıldırcın başını sallaya-

rak ona doğru baktı. Silah hain bir fısıltıyla patladı. Bıldırcınlar çalılıklara kaçtılar. Ama beyaz bıldırcın düştü; gövdesi bir süre ürperdi, sonra çimenlikte hareketsiz kaldı.

Harry yavaşça yürüyüp yaklaştı, yerden aldı onu. Kendi kendine, "Öldürmek istememiştim," dedi. "Ürkütüp uzaklaştırmak istedim sadece." Elindeki beyaz kuşa baktı. Kafasından, gözünün tam da altından girmişti kurşun. Harry fuşya ağaçlarının yanına kadar gidip kuşu çalılıklara fırlattı. Hemen ardından silahı yere bırakıp yaprakların arasından çalılıklara daldı. Beyaz bıldırcını buldu, onu tepenin üstüne doğru götürerek bir yaprak yığınının altına gömdü.

Mary onun kapıdan girdiğini duydu. "Vurdun mu kediyi?"

Adam, "Bir daha gelmez," diye kapıdan seslendi.

"Eh, umarım öldürmüşsündür onu ama ayrıntılarını duymak istemiyorum."

Harry oturma odasına gidip büyük koltuğa oturdu. Oda hâlâ loştu ama büyük pencereden bakıldığında bahçe parıldıyor, çimenlikteki meşelerin tepeleri güneş ışığıyla alev almış gibi görünüyordu.

Harry kendi kendine, "Ne aşağılık herifim ben," diye mırıldandı. "Ne pis, ne aşağılık herifim ki kadının o kadar çok sevdiği şeyi öldürdüm." Başını eğip yere baktı. "Yalnızım," dedi. "Ah, Tanrım, çok yalnızım!"

KAÇIŞ

Torres Ailesi'nin çiftliği, Monterey'in otuz kilometre kadar aşağısında, vahşi kıyıda, okyanusun fısıldayan ak köpükleriyle kahverengi kayalıklarına doğru inen dağ eteğindeki birkaç dönümlük arazi üzerindeydi. Çiftliğin arkasındaki kayalık dağlar gökyüzüne doğru uzanırdı. Çiftlik yapıları rüzgârın bir anda denize uçuracağı birbirine yapışık böcekler gibi dağın eteğine dizilmişlerdi. Küçük kulübe ve her yanı gıcırdayan, yavaş yavaş çürüyen ahır denizin tuzundan grileşmiş, nemli rüzgârı yiye yiye zamanla granit tepelerin rengini almıştı. İki at, bir kırmızı inek, kırmızı bir buzağı, yarım düzine domuz ve alacalı bulacalı sıska tavuklardan oluşan hayvan sürüsü etrafa yayılmıştı. Çıplak tepenin üstünde yetiştirilen mısırlar, kısa boylu kalın gövdeleriyle toprağa tutunurken koçanlarını rüzgârın estiği yönün tersine saklamışlardı.

Kocası tarlada taşa takılıp çıngıraklı bir yılanın üstüne boylu boyunca serileli beri --çıngıraklı yılan insanı göğsünden soktu mu yapacak fazla şey yoktur– yani yaklaşık on yıldır çiftliği kadim bakışlı, sıska, kuru bir kadın olan Mama Torres idare ediyordu.

Mama Torres'in üç çocuğu vardı; ikisi oldukça az gelişmiş kara derili çocuklar, yani 12 yaşındaki Emilio ile 14 yaşındaki Rosy'ydi. Bölgenin görevli memuru işini asıp Monterey'in uzak bir köşesine gittiği, denizin de durgun olduğu zamanlarda Mama fırsatı değerlendirerek onları çiftliğin alt yanındaki kayalıklara balık tutmaya yollardı. Bir de uzun boylu, kibar, güleç, duygusal ama çok tembel bir genç olan 19 yaşındaki Pepé vardı.

Pepé'nin uzun sivri bir kafası, tepesine samandan bir kubbe gibi yerleşmiş, uçları süpür süpür sarkan siyah saçları vardı. Önünü görebilsin diye annesi onun güleç, küçük gözlerinin önündeki saçları kesmişti. Pepé'nin Kızılderililere benzer çıkık elmacık-kemikleri, kartal gagası gibi sivri bir burnu vardı ama ağzı bir kızınki kadar yumuşak, sevimli, çenesiyse kırılgan ve incecikti. Gevşek ve sarsaktı; bacakları, ayakları bilekleri, tüm uzuvları. Üstelik çok da tembeldi. Mama onun cesur, düzgün bir insan olduğuna inanıyor ama bunu asla dile getirmiyordu. "Babanın ailesine tembel biri karışmış herhalde, yoksa nasıl senin gibi bir çocuğum olabilir ki?" derdi kadın. Ardından da, "Sana hamileyken günün birinde çalıların arasından tembel bir çakal çıkıp bana bakmıştı. O yüzden böyle oldun herhalde," diye devam ederdi.

Pepé ise koyun gibi gülümseyerek hem pas tutmasın hem de keskin kalsın diye sustalısını toprağa saplardı. O sustalı babasından miras kalmıştı. Uzun, ağır metal ucu katlanarak siyah sapa giriyordu. Sapının üstünde de bir düğmesi vardı. Pepé bu düğmeye bastığında bıçak yerinden fırlayarak kullanılmaya hazır hale geliyordu. Pepé onu babasına ait diye hep yanında taşırdı.

Kayalık tepelerin bile sevimli göründüğü, tepenin aşağısında denizin masmavi parladığı, kıyıya vuran dalgaların krema gibi bembeyaz köpürdüğü güneşli bir sabah Mama Torres kulübenin kapısından Pepé'ye seslendi. "Pepé, sana bir iş vereceğim."

Cevap yoktu. Mama dinledi. Ahırın arkasından kahkahaların patladığını duydu. Yerlere kadar inen eteğini toplayarak sesin geldiği yöne yürüdü.

Pepé sırtını bir kutuya dayamış, yerde oturuyordu. Bembeyaz dişleri parıldıyordu. İki yanında iki siyahi kardeşi gergin, heyecanlı bir halde onu izliyordu. Beş metre kadar ileride yere kızılağaçtan bir kazık dikilmişti. Pepé kara saplı sustalıyı sağ avucuna almış, kucağında öylece tutuyordu. Sustalı kapalıydı. Pepé gülümseyerek gökyüzüne bakıyordu.

Emilio birden, "Haydi!" diye bağırdı.

Pepé'nin bileği yılan gibi kıvrılarak gerildi. Bıçak havada açılarak uçtu, tok bir ses çıkarıp kızılağaçtan kazığa saplandı. Kara sap saplandığı yerde titredi. Üçü birden heyecanla kahkahalara boğuldu. Rosy kazığa koşarak sustalıyı saplandığı yerden çıkardı, Pepé'ye götürdü. Pepé sustalıyı kapatarak dikkatle tekrar gevşek avucuna aldı. Havaya bakarak sırıttı.

"Haydi!"

Ağır bıçak uçarak bir kez daha kazığa saplandı. Mama bir gemi gibi ilerledi, araya girerek oyunu yarıda kesti.

"Bütün gün o bıçak elinizde, saçma sapan şeyler yapıyorsunuz, sanki oyuncak bebekle oynuyorsunuz!" diye bağırdı. "Çabuk o koca ayaklarını kaldır, kalk, ayakkabılarını giy!" Omzundan tutarak onu yukarı çekti. Pepé koyun gibi uysalca sırıtarak ayağa kalktı. "Bak şimdi, koca tembel!" diye bağırdı Mama. "Gidip atı yakalayacaksın, ona babanın eyerini takacak, sonra da Monterey'e gideceksin. İlaç şişesi boşaldı. Tuzumuz bitti. Haydi fıstığım, koş, atı yakala."

Pepé'nin rahat tavrında devrim gibi bir değişiklik oldu. "Monterey'e mi? Ben mi? Tek başıma mı? *Sí*, Mama."

Kadın kaşlarını çatarak, "Şeker filan alacağını sanma sakın, koyun kafalı. Sadece ilaçla tuza yetecek kadar para vereceğim sana," dedi.

Pepé gülümsedi. "Mama, bandanayı şapkamın üstüne bağlayacak mısın?"

Bunun üzerine kadın yumuşadı. "Tamam, Pepé. Bandanayı takabilirsin."

Pepé imalı bir tavırla, "Peki ya yeşil mendili, Mama?" diye sordu.

"Tamam, çabucak gidip başına bir şey gelmeden döneceksen yeşil ipek mendili de takabilirsin. Yemek yerken çıkar da üstüne bir şey dökülüp lekenmesin."

"*Sí*, Mama. Dikkat ederim. Erkek adamım ne de olsa."

"Sen mi? Erkek mi? Daha küçük bir fıstıksın sen."

Pepé ahıra yönelerek bir ip aldı ve atını yakalamak için tepeye tırmanmaya başladı.

Atına binip kapının önünde hazır bekledi. Babasının eyeri o kadar eskiydi ki pek çok yerinden yırtılmış derinin altından eyerin meşe iskeleti görünüyordu. Ardından Mama deri bandanasıyla birlikte siyah yuvarlak şapkayı getirerek yeşil ipek mendili oğlunun boynuna iliştirdi. Pepé'nin kot ceketi pek ender yıkandığından rengi pantolonundan koyuydu.

Mama büyük ilaç şişesiyle gümüş paraları verdi. "Bunlar ilaç için," dedi. "Şu da tuz için. Bir de bununla baban için mum yakarsın. Ayrıca küçük kardeşlerine şununla şeker alırsın. Dostumuz Bayan Rodriguez sana akşam yemeği, belki de yatacak bir yer verir. Kiliseye gittiğinde sadece on tane paternoster,* yirmi tane de Ave Maria okuyacaksın. Ah! Ben seni bilmez miyim, koca çakal! Bütün gün orada oturup kutsal resimlerle mumlara bakarak ağzında Ave'leri geveleyip duracaksın. Güzele bakmak sevaptır diye bir şey yok."

Pepé'nin sivri kafasıyla püsküllü saçlarını örten siyah şapka onu olgun ve asil gösteriyordu. Uzun bacaklı sıska atın üstünde pek oturaklı duruyordu. Mama onun ne kadar yakışıklı, tığ gibi, esmer bir delikanlı olduğunu düşünüyordu. "İlaç gerekmeseydi seni oraya yalnız başına göndermezdim. İlaçsızlık fena, insanın dişinin ne zaman ağrıyacağı ya da midesinin ekşiyeceği hiç belli olmaz. Geliyorum demez böyle şeyler."

"*Adios*, Mama," diye bağırdı Pepé. "Çabucak dönerim. Beni sık sık yalnız başıma yollayabilirsin artık. Ne de olsa koca adam oldum."

"Sersem bir tavuksun sen."

Pepé omuzlarını dikleştirdi, dizginleri atın omzuna doğru çekip şaklattıktan sonra yola çıktı. Bir kez dönüp arkasına baktı ve onların –Emilio, Rosy ve Mama'nın– hâlâ kendisini izlediklerini gördü. Memnuniyet ve gururla gülümsedi, atını mahmuzlayarak yola koyuldu.

---

* (*Lat.*) Rabb'in duası. (ç.n.)

Yol üstündeki ufak dönemeçlerden birinin ardında gözden kaybolduğu an Mama esmer çocuklarına dönüp kendi kendine konuşur gibi, "Neredeyse adam oldu sayılır bu," dedi. "Evde yeniden bir erkek olması iyi olacak." Bakışları çocuklara odaklandı. "Haydi kayalıklara! Sular çekiliyor. *Abalone*'ler* ortaya çıkar şimdi." Demir oltaları çocuklarının ellerine tutuşturduktan sonra tepeden aşağı kayalıklara doğru inişlerini izledi. Değirmen taşını kapının önüne çıkarıp oturdu ve arada bir dönüp Pepé'nin gittiği yöne bakarak mısırları öğütmeye başladı. Öğlen geçti, öğleden sonra olduğunda ufaklıklar *abalone*'leri kayalara vurarak yumuşatıyor, Mama da tortillaları döverek inceltiyordu. Kızıl güneş alçalarak okyanusa dalarken akşam yemeğini yediler. Girişteki basamaklara oturup kocaman, bembeyaz ayın dağların üstünden doğuşunu izlediler.

Mama, "Pepé şimdi dostumuz Bayan Rodriguez'in evindedir. Bayan Rodriguez ona yiyecek bir şeyler veriyordur. Belki bir hediye bile verir," dedi.

Emilio, "Bir gün ben de ata binip Monterey'e ilaç almaya gideceğim. Yani Pepé erkek adam mı olmuş sayılır bugün?" diye sordu.

Mama bilge bir tavırla, "Unutmayın ki çocuklar erkek adama ihtiyaç duyulduğunda erkek olurlar. Çevrede bir erkeğe ihtiyaç yoksa, kırk yaşında olsalar da hâlâ oğlan çocuğu gibi davranan erkekler gördüm," diye yanıtladı.

Biraz sonra Mama odanın bir köşesindeki büyük meşe yatağına, Emilio ve Rosy de odanın öbür tarafındaki saman ve koyun postundan köşelerine çekildiler.

Ay gökyüzünde yükseldi, köpüklü dalgalar kayaların üstünde kükredi. Horozların ötüşü duyuldu. Ardından köpüklü dalgalar yerini hafif dalgaların kayalıklarda çıkardığı fısıltılara bıraktı. Ay denize doğru alçalıyordu. Horozlar bir kez daha öttü.

---

* *Abalone*: Bir yumuşakça türü, denizkulağı. (ç.n.)

Ay denize gömülmek üzereydi ki Pepé dörtnala koşan atıyla eve doğru yaklaştı. Köpeği sevinçle zıplayıp havlayarak atın etrafında daireler çizmeye başladı. Pepé eyerden kayarak atından indi. Eski kulübe ay ışığında gümüşi bir renge bürünmüş olsa da kuzeydoğuya düşen kare biçimindeki gölgesi kapkaraydı. Doğudaki sıradağların üstüne sis inmiş, tepeleri gökyüzündeki ışıltılı sisin içinde eriyip kaybolmuştu.

Pepé yorgun argın üç basamak çıkarak eve ilerledi. İçerisi karanlıktı. Köşeden bir hışırtı geliyordu.

Mama yatağından, "Kim o? Sen misin, Pepé?" diye seslendi.

"*Sí*, Mama."

"İlacı aldın mı?"

"*Sí* Mama."

"İyi öyleyse, yat uyu. Bayan Rodriguez'in evinde kalırsın diye düşünmüştüm." Pepé karanlık odanın içinde sessizce duruyordu. "Niye orada dikiliyorsun, Pepé? Şarap mı içtin?"

"*Sí*, Mama."

"Öyleyse yat, uyu da şarabın etkisinden kurtul."

Sesi bitkin, sabırlı, ama sertti. "Mumu yak, Mama. Dağlara gitmem gerekiyor."

"Ne oluyor, Pepé? Aklını kaçırdın herhalde." Mama kükürtlü bir kibrit yakarak mavi alevi fitil tutuşana kadar mumun üstünde tuttu. Yaktığı mumu yatağın yanına, yere bıraktı. Oğlanın yüzüne endişeyle bakarak, "Evet, Pepé, anlat bakalım, neden söz ediyorsun?" dedi.

Pepé değişmişti. Çenesindeki narin ifade kaybolup gitmişti. Ağzı önceki kadar dolgun değildi, dudaklarının hatları keskinleşmişti, fakat en büyük değişiklik gözlerindeydi. Neşeli ve utangaç bakışlarından eser yoktu şimdi. Keskin, parlak ve hedefi olan birinin bakışları vardı artık gözlerinde.

Tekdüze, bitkin bir sesle başından geçenleri olduğu gibi anlattı. Bayan Rodriguez'in mutfağına birkaç kişi uğramıştı. Şarap içiliyordu. Pepé de içmişti. Küçük tartışma, adamın Pepé'ye doğru atılışı, ardından –neredeyse kendiliğinden– ortaya çıkan bı-

çak... Pepé ne olduğunu anlayamadan uçup saplanmıştı. O bunları anlatırken Mama'nın yüzü giderek sertleşiyor, çöküyordu. Pepé sözünü bitirdi. "Ben artık bir erkeğim, Mama. Adam bana öyle laflar ediyordu ki, buna izin veremezdim."

Mama onaylayarak başını salladı. "Evet, erkek oldun, zavallı Pepé'ciğim. Erkek adamsın artık. Bunun olacağını görmüştüm sende. Sen bıçağını o tahtaya atıp dururken içimde bir korku vardı zaten." Yüzü bir anlığına yumuşamış olsa da tekrar gerildi. "Gel bakalım! Seni hazırlamalıyız. Yürü. Emilio'yla Rosy'yi uyandır, haydi, çabuk."

Pepé kız kardeşiyle erkek kardeşinin koyun postlarının içinde uyuduğu köşeye yöneldi. Eğilerek onları hafifçe sarstı. "Haydi Rosy, haydi Emilio! Mama kalkmanızı istiyor."

Küçük siyahi kardeşler kalkarak mum ışığına karşı gözlerini ovuşturdular. Mama da yataktan çıkmış, geceliğinin üstüne uzun siyah eteğini geçirmişti. "Emilio!" diye bağırdı. "Koş, diğer atı yakala bakayım. Çabuk, şimdi. Çabuk!" Emilio ayağına tulumunu geçirerek uykulu bir halde kapıdan çıktı.

"Yolda arkandan birinin geldiğini duydun mu?" diye sordu Mama.

"Hayır, Mama. İyice baktım. Peşimde kimse yoktu."

Mama odanın içinde bir kuş gibi sağa sola atılıyordu. Duvardaki çivilerin birinden bez matarayı alıp yere fırlattı. Yatağından bir battaniye alarak sıkıca dürüp iki ucunu iple bağladı. Ocağın yanındaki bir kutudan içi yarıya kadar kapkara kuru et şeritleriyle dolu bir un çuvalı çıkardı. "Bu da babanın siyah paltosu. Al bakayım, Pepé, giy şunu."

Pepé odanın ortasında durmuş annesinin hareketlerini izliyordu. Kadın kapının arkasından parlak namlusu yıpranmış 38-56'lık uzun bir tüfek çıkardı. Pepé silahı alıp kolunun altına yerleştirdi. Mama küçük deri bir çanta getirip içindeki mermileri onun eline saydı. "Sadece on tane var," diye Pepé'yi uyardı. "Boşa harcamamalısın."

Emilio kapıdan başını uzattı. " *'Qui 'st 'l caballo,** Mama."

"Öbür attan eyeri alıp buna koy. Battaniyeyi de üstüne sar. Al, kuru eti de semere bağla."

Pepé hâlâ sessizlik içinde, annesinin çılgınca sağa sola koşturmasını izliyordu. Çenesi kaskatı olmuş, sevimli ağzı gerilip incelmişti. Ufak gözleri kuşkulu denebilecek bakışlarla Mama'yı takip ediyordu.

Rosy yumuşak bir sesle, "Pepé nereye gidiyor?" diye sordu.

Mama'nın bakışları sertti. "Yolculuğa çıkıyor. Pepé erkek adam oldu artık ve bir erkeğin sorumlulukları vardır."

Pepé omuzlarını dikleştirdi. Ağzı öylesine değişmişti ki tıpkı annesinin ağzını andırıyordu.

Nihayet hazırlıklar bitmişti. Yüklenmiş olan at kapının dışında duruyordu. Su torbasından ince bir sızıntı doru atın omzundan aşağı iniyordu.

Günün aydınlanmasıyla mehtabın ışığı zayıflamaya başlamış; kocaman, bembeyaz ay denize yaklaşmıştı. Aile kulübenin yanında durdu. Mama, Pepé'nin karşısına dikildi. "Bak, oğlum! Karanlık basana kadar durma. Yorulsan bile uyuma. Yorulup da durmasın diye ata göz kulak ol. Kurşunları dikkatli harcamayı unutma çünkü on tane var. Mideni kuru etle doldurma, hasta olursun. Biraz kuru et ye, sonra mideni yeşillikle doldur. Yüksek dağlara vardığında esrarlı gözcüleri görürsen yanlarına gitme, onlarla konuşma. Ayrıca dua etmeyi unutma." Cılız ellerini Pepé'nin omuzlarına dayayıp parmak uçlarında yükselerek onu iki yanağından resmi bir tavırla öptü, Pepé de onu iki yanağından öptü. Sonra Emilio ile Rosy'ye gidip onları da iki yanaklarından öptü.

Pepé, Mama'ya döndü. Biraz yufkayüreklilik, azıcık zayıflık arıyor gibiydi onda. Gözleri arandı ama Mama'nın çehresi hâlâ yumuşamamıştı. "Git artık," dedi. "Tavuk gibi yakalanma sakın."

Pepé eyere tırmandı. "Ben bir erkeğim," dedi.

---

* (*İsp.*) Atı getirdim. (ç.n.)

Küçük kanyona doğru giden patikaya ulaşmak için tepeye tırmanırken şafak söküyordu. Ay ışığıyla gün ışığı çekişiyorlar, bu yüzden de ortalığı görmek zor oluyordu. Pepé daha üç yüz metre gitmeden görüntüsü sislere karıştı, kanyona girmek üzereyken de gri, belirsiz bir gölgeye dönüştü.

Mama kapının eşiğinde kaskatı dikiliyor, iki yanında Emilio ile Rosy duruyordu. İki kardeş arada bir Mama'ya kaçamak bakışlar atıyordu.

Pepé'nin gri görüntüsü tepenin yamacında eriyip kaybolduğunda Mama rahatladı. Ölüm ağıtının yüksek tonda, sızlanan feryadına başladı. "Güzeller güzeli, kahraman..." diye çığırdı. "Koruyucumuz, oğlumuz gitti." Emilio ile Rosy de yanında ağlaşıyorlardı. "Güzeller güzeli, kahramanımız gitti." Bu geleneksel bir ağıttı. Yüksek bir feryatla başlar, sızlanmaya dönüşürdü. Mama sesini üç kez yükselttikten sonra dönüp eve girdi, kapıyı da kapattı.

Şafak sökerken Emilio ile Rosy ne yapacaklarını düşünerek dikilmeye devam ettiler. Mama'nın evin içinde dövündüğünü duyuyorlardı. Okyanusa inen uçurumun başına gidip oturdular. Omuz omuza dayandılar. Emilio, "Pepé ne zaman erkek oldu?" diye sordu.

Rosy, "Dün gece," dedi. "Dün gece Monterey'de." Dağların ardından güneş yükselirken okyanus üstündeki bulutlar kızıllaştı.

Emilio, "Kahvaltı etmeyeceğiz," dedi. "Mama bir şey pişirmek istemez." Rosy ona cevap vermedi. Oğlan, "Pepé nereye gitti?" diye sordu.

Rosy dönüp ona baktı. Gereken bilgiyi durgun havadan almıştı sanki. "Seyahate çıktı. Artık geri gelmez."

"Öldü mü? Sence ölmüş müdür?"

Rosy tekrar okyanusa baktı. Ufukta dumanı gökyüzünde bir çizgi çeken buharlı bir gemi duruyordu. Rosy, "Ölmedi," diye açıkladı. "Daha ölmedi."

Pepé koca tüfeği önüne, eyerin üstüne koydu. Atı tepeye doğru sürdü ve ardına bakmadı. Taşlı bayır kısa çalılıklarla kaplanmaya başladığında Pepé bir patikanın girişini bulup oradan devam etti.

Kanyonun girişine geldiğinde eyerinin üstünde dönüp geriye baktı ama evler puslu ışık tarafından yutulmuştu bile. Pepé tekrar hızlandı. Kanyonun yüksek sırtı üstüne kapandı. Atı boynunu uzatıp iç çektikten sonra patikada ilerlemeye koyuldu.

Epeyce kullanılmış, aşınmış, çürümüş yapraklarla kaplı zeminine kırık kumtaşı parçacıkları saçılmış bir patikaydı. Patika kanyonun yamacını dolaşıyor, sonra dimdik dere yatağına iniyordu. Sığlıklarda su usulcacık akarken sabahın ilk ışıltılarıyla pırıldıyordu. Dipteki küçük, yuvarlak çakıllar kahverengi yosun tutmuştu. Derenin iki yanındaki kumluklarda yaban nanesi alabildiğine yayılmış, suyun içinde ise kart, kaskatı tereler iyice tohuma kaçmıştı.

Patika dereye giriyor, karşı kıyıdan çıkıyordu. At suya girdikten sonra durdu. Pepé dizginleri gevşetip hayvanın akan sudan içmesine izin verdi.

Az sonra kanyonun yamaçları sarplaştı, ilk dev kızılağaç dizisi patikayı çevrelemeye başladı; devasa, yuvarlak kızıl gövdeler eğreltiotu kadar yeşil ve dantelimsi yapraklarla kaplıydı. Pepé ağaçların arasına girer girmez güneş kayboldu. Mis kokulu, morumsu bir ışık, çalı örtüsünün soluk yeşilinin üstüne yayılmıştı. Yer kirazı çalılıkları, böğürtlenler, bodur eğreltiotları derenin yanı sıra uzanıyor, yukarıda ise kızılağaçların dalları birbirine karışıp gökyüzünü kapatıyordu.

Pepé su torbasından azıcık içti, sonra da un çuvalına uzanıp, ipe dizili kararmış kuru eti aldı. Bembeyaz dişleri kaskatı et kopana kadar ipi kemirdi. Yavaş yavaş çiğnedi, arada bir de su torbasından içti. Küçük gözleri uykulu ve yorgundu ama yüzündeki kasları kaskatıydı. Patikanın toprağı artık karaydı. Toynakların altında kof bir ses çıkarıyordu.

Dere artık sert bir eğimle akıyordu. Küçük çağlayanlar taşlara çarpıyordu. Beş parmaklı eğreltiotları suyun üstüne sarkıyor,

parmak uçlarından suya damlalar düşüyordu. Pepé eyerin üstünden bir bacağını gevşekçe sallandırmış, yarı oturur haldeydi. Yolun kıyısındaki bir ağaçtan defne yaprağı koparak kuru ete lezzet katmak için bir süre çiğnedi. Tüfeği gevşek bir biçimde eyer kaşının üstünde tutuyordu.

Birden eyerin üstünde dikildi, atı patikadan çıkarıp hızla kocaman bir kızılağacın arkasına sürdü. Atın kişnemesini engellemek için dizginleri sıkıca çekip gemini gerdi. Çehresi kasılmıştı, burun delikleri azıcık titriyordu.

Patikadan kof nal sesleri duyuldu, bir atlı geçti. Kırmızı yanaklı, ak sakalları uzamış, şişman bir adamdı. Atı başını öne eğip Pepé'nin çıktığı noktada patikaya doğru homurdandı. Adam, "Doğru dur!" diyerek atının gemini çekiştirdi.

Nal seslerinin sonuncusu da duyulmaz olunca Pepé tekrar patikaya çıktı. Artık rahat oturamıyordu. Kocaman tüfeği kaldırdı, kolu çekip namluya bir mermi sürdü ve horozu kaldırdı.

Patika çok sarplaşmıştı. Artık kızılağaçlar küçülmüş, rüzgârın yaladığı tepeler yıpranmış, çoraklaşmıştı. At ağır ağır ilerliyordu, güneş yavaşça yükseldi, öğleden sonraya doğru da alçalmaya başladı.

Dere kanyonun yanından ayrıldığında patika da dereyi terk etti. Pepé inip atına su içirdi, su torbasını doldurdu. Patika dereden ayrılır ayrılmaz ağaçlar yok oldu, patikanın yanı sıra yalnızca sık gevrek adaçayı bitkileri, çalılıklar ve bodur çalılar görülmeye başladı. Yumuşak kara toprak da yok olmuş, patikanın zeminini açık renk taş kırıkları kaplamaya başlamıştı. Atın toynakları bu küçük taşların üstünde takırdadıkça kertenkeleler çalılıklara kaçışıyordu.

Pepé eyerinin üstüne dönüp geriye baktı. Artık açıklığa çıkmıştı, uzaklardan bile görülebilirdi. Patikadan indikçe arazi daha sertleşiyor, korkunçlaşıyor, kuruyordu. Yol kocaman, dört köşe kayaların diplerinden kıvrıldı. Küçük, gri tavşanlar çalılara doğru hopladı. Bir kuş yüksek tonda, tekdüze bir ses çıkardı. Doğuda çıplak dağ zirveleri batmakta olan güneşin ışığı altında soluk,

pudralanmış gibi kuruydu. At patikadan yukarı, tepenin bağrındaki küçük "v"ye doğru ilerledi, geçit burasıydı.

Pepé neredeyse dakikada bir kuşkuyla geriye bakıyor, gözleri önündeki tepelerin üstünü tarıyordu. Bir keresinde beyaz, çorak bir tepede kara bir şekil görür gibi oldu ama hemen başka yana baktı çünkü esrarlı gözcülerden biriydi o. Esrarlı gözcülerin kim olduklarını, nerede yaşadıklarını kimse bilmiyordu ama en iyisi onları görmezden gelmek, hiç ilgilenmemekti. Yolunda giden, kendi işine bakan insanlarla uğraşmazlardı.

Hava kurumuş, erozyonun aşındırdığı dağlardan gelen esinti yüzünden incecik tozlarla dolmuştu. Pepé torbasındaki suyu dikkatli kullanıyor, kapağını sıkıca kapatıp tekrar yerine asıyordu. Patikada çatlaklardan düşen kayalardan kaçınarak, suyun bir zamanlar açtığı oyuklara girip çıkarak kupkuru, killi yamacın tepesine tırmandı. Küçük geçide geldiğinde durup uzun süre geriye baktı. Artık esrarlı gözcüler ortada yoktu. Gerideki patika bomboştu. Derenin yolu ancak kızılağaçların yüksek tepelerine bakılarak anlaşılabiliyordu.

Pepé atını geçide sürdü. Küçük gözleri yorgunluktan kapanmak üzereydi ama çehresi gergin, huzursuz, erkekçeydi. Yüksek dağın rüzgârı geçitte derin soluklar halinde esiyor, kırık granit blokların uçlarında ıslık çalıyordu. Havada kızıl kuyruklu bir şahin yamacın ucuna doğru uçup öfkeyle çığlık attı. Pepé çentikli, kırıklı geçitten ağır ağır ilerledikten sonra öbür taraftan aşağı baktı.

Patika kırık kayaların arasında zikzaklar çizerek ani bir inişe geçiyordu. Bayırın aşağısında bir yanı yoğun çalılıklarla çevrili karanlık bir dönemeç, dönemecin öte yanında ise üstünde meşe korusunun bulunduğu küçük bir düzlük vardı. Düzlüğü yeşil bir otlak bölüyordu. Düzlüğün hemen ardında ise beslenemeyip kararmış, bodur, kara çalılıklar ve ölü kayalıklardan başka bir kıraç dağ yükseliyordu. Pepé torbadan biraz daha su içti zira hava o kadar kuruydu ki burun deliklerini çatlatmış, dudaklarını yakmıştı. Atı patikadan aşağı sürdü. Sarp yolda atın toynakları ka-

yıyor, tutunmaya uğraşırken küçük taşları çalılara fırlatıyordu. Güneş artık batıdaki dağın ardına çekilmişti ama yine de meşelerin ve otlu düzlüğün üstünde pırıl pırıl parlıyordu. Kayalar ve tepe yamaçları gün boyu maruz kaldıkları güneşten topladıkları sıcağı hâlâ dalga dalga yaymaktaydı.

Pepé yukarı, bir sonraki kuru, solgun yamacın üstüne baktı. Gökyüzünü arkasına almış karanlık bir şekli, kayanın üstünde duran bir adamın silüetini gördü ve hemen bakışlarını çevirerek meraklı görünmemeye çalıştı. Az sonra yeniden baktığında şekil kaybolmuştu.

Aşağılarda patika bir anda kayboldu. At bazen basacak yer arıyor bazen de ayağı kayıveriyordu. Nihayet karanlık çalıların Pepé'nin boyunu aştığı dibe vardılar. Tüfeğini bir yanında tutarken, yüzünü çalılıkların sivri dikenli parmaklarından korumak için öteki kolunu kalkan olarak kullanıyordu.

Dönemeçlere gire çıka sürdü atını, sonra da küçük bir yamaca tırmandı. Otlu düzlük ve toparlak meşeler önündeydi artık. Bir süre indiği patikayı inceledi ama ne bir ses ne de bir hareket vardı. Sonunda atını sürüp düzlüğü geçti, nemli zeminin ucuna geldiğinde, topraktan çıkıp düzlükte gözden kaybolmadan önce bir havuzcuk oluşturan küçük bir kaynak buldu.

Pepé önce su torbasını doldurdu sonra da susamış atı havuzcuktan içsin diye bıraktı. Atı meşe kümesinin içine, koruluğun ortalarına, çevreden görülmeyecek bir noktaya sürüp eyerle dizginleri çıkardı, yere bıraktı. At çenesini iki yana gerip esnedi. Pepé kayışı atın boynuna geçirip onu meşelerin arasındaki bir fidana bağladı, böylece oldukça geniş bir çember çizerek otlayabilecekti.

At açlıkla kuru otları kemirirken Pepé eyerden bir dizi kuru et alıp korunun ucundaki bir meşe ağacının altına gitti; buradan patikayı gözetleyebilecekti. Çıtır çıtır olmuş kupkuru meşe yapraklarının üstüne oturup kuru eti kesmek için alışkanlıkla kocaman, kara sustalısını arandı ama sustalı yoktu. Dirseğini yere da-

yayarak geriye doğru kaykılıp sert, kaskatı eti çiğnemeye başladı. Suratı ifadesiz de olsa bir erkeğin suratıydı.

Parlak akşam ışığı doğu yamaçlarını yıkasa da vadi kararmaktaydı. Kumrular tepelerden aşağı uçup kaynağa geldi, bıldırcınlar da tiz ötüşlerle birbirlerine seslenerek bir koşu çalılıklardan çıkıp onlara katıldılar.

Pepé çalılı dönemeçten bir gölgenin çıktığını göz ucuyla fark etti. Yavaşça başını çevirdi. İri benekli bir yaban kedisi karnı yere değerek, düşünceli hareketlerle su kaynağına doğru sürünüyordu.

Pepé tüfeğinin horozunu çekti, namluyu yavaşça çevirdi. Sonra kaygıyla patikanın üst tarafına bakarak horozu geri indirdi. Yerden ince bir dal alarak kaynağa doğru attı. Bıldırcınlar gürültüyle havalandı, kumrular ıslık sesleriyle uzaklaştı. Koca kedi doğrulup soğuk, sarı gözlerle uzun süre Pepé'ye baktıktan sonra küçük kanyona doğru korkusuzca yürüdü.

Derin vadiye hızla alacakaranlık çöktü. Pepé dualarını mırıldandı, başını koluna yaslayıp hemen uykuya daldı.

Mehtap çıktı, vadiyi soğuk mavi ışığıyla doldurdu; rüzgâr ise zirvelerden aşağı hışırdayarak esiyordu. Yamaçlarda baykuşlar bir aşağı bir yukarı uçarak tavşan arıyordu. Küçük kanyonun çalılıklarında bir çakal uludu. Meşe ağaçları gece esintisiyle yumuşacık fısıldadılar.

Pepé irkilerek uyandı ve kulak kesildi. At hafifçe kişnemişti. Mehtap vadiyi karanlıkta bırakarak batıdaki tepelerin gerisine doğru kayıyordu. Pepé gergin bir halde doğrulup oturdu ve tüfeğine sarıldı. Patikanın üst yanından karşılık veren bir kişneme ve taş kırıklarına basan toynakların gürültüsü duyuldu. Ayağa fırladı, atına koştu, onu ağaçların altına yöneltti. Eyeri üstüne fırlatıp sarp patikaya hazırlamak için iyice sıktı, atın isteksiz başını yakalayıp gemi zorla ağzına soktu. Su torbasıyla kuru et çuvalının orada olup olmadığını anlamak için eyeri yokladı. Sonra ata atlayıp tepeyi tırmanmaya başladı.

Karanlık kadife gibiydi. At otlu düzlükten çıktı, patikaya girişi bulunca kayaların üstünde tökezleyip kayarak tırmanışa geçti. Pepé'nin eli başına gitti. Şapkası yoktu. Meşe ağacının altında bırakmıştı.

Çelik griliğinde bir ışık karanlığa karışıp da şafağın sökeceğini haber veren ilk değişiklik belirdiğinde, at patikadan yukarı tırmanmaya çabalıyordu. Tepenin sivri, çentikli ucu karşılarında belirginleşmeye başladı, zamanın eziyet edip aşındırdığı granitler çürümüş gibiydi. Pepé dizginleri saldı, yönetimi ata terk etti. Karanlıkta takıldığı çalılar en sonunda kotunun bir dizini yırttı.

Işık yavaş yavaş tepeden aşağı akmaya başladı. Uzaktan bakıldığında cılız çalılarla kayalar yarı aydınlıkta tuhaf ve yalnız görünüyorlardı. Sonra ışık sıcaklık kazandı. Pepé doğrulup geriye baktı ama henüz karanlık olan aşağıdaki vadide hiçbir şey göremedi. Yükselmekte olan güneşin üstündeki gökyüzü maviye büründü. Dağ yamacının boşluklarında cılız, kuru çalılar bir metre bile büyümemişti. Şurada burada parçalanmamış granitin çıkıntıları çökmekte olan evler gibi duruyordu. Pepé biraz gevşedi. Su torbasından içti, azıcık kuru et yedi. Yukarıda, aydınlıklarda tek başına bir kartal uçtu.

Hiçbir uyarı olmadan Pepé'nin atı acı bir kişnemeyle yana devrildi. Vadinin üst yanında tüfeğin patlayışı yankılandığında neredeyse bütün gövdesi yerdeydi. Sarsılan omzundan parlak, kırmızı kan fışkırıyor, duruyor, fışkırıyor, tekrar duruyordu. Toynakları toprağı dövüyordu. Pepé yarı baygın halde atın yanında yatıyordu. Usulca tepeden aşağı baktı. Başının tam yanında bir adaçayı dalı koptu, başka bir tüfek sesi kanyonun bir yanından diğerine doğru yankılandı. Pepé deli gibi kendini bir çalının ardına attı.

Tek elinin ve dizlerinin üstünde sürünerek tepeden yukarı tırmandı. Sağ eliyle tüfeği toprağın üstünde, önünde tutarak itiyordu. Bir hayvanın içgüdüsel dikkatiyle ilerliyordu. Yukarısındaki tepenin dışarı uzanan bir granit çıkıntısının altına doğru süründü. Çalılıklar yükselince eğilip iki büklüm koştu ama siper alçalınca

tüfeği önünde iterek karınüstü sürünmeye devam etti. Son kalan kısacık mesafede sığınacak hiçbir yer yoktu. Pepé gerilip hızla koşarak o mesafeyi geçti ve kayanın köşesini dönüverdi.

Hızla soluk alarak kayaya dayandı. Soluk alıp verişi biraz düzene girince kocaman kayanın arkasından dolanıp tepenin altını incecik bir hat halinde görebileceği dar bir yarığa ulaştı. Pepé karnının üstüne yatıp tüfeğin namlusunu yarıktan dışarı uzatarak bekledi.

Güneş artık batıdaki tepeleri kızıla boyuyordu. Akbabalar atın yattığı yere doğru harekete geçmişlerdi bile. Küçük, kahverengi bir kuş tüfeğin ağzının hemen önündeki ölü adaçayı yapraklarını eşeledi. Kıyı kartalı geri dönüp, yükselmekte olan güneşe doğru uçtu.

Pepé uzaklarda, aşağıdaki çalının içinde küçük bir hareket fark etti. Tüfeği daha da sıkı kavradı. Küçük, kahverengi bir karaca zarafetle patikaya çıkıp karşıya geçti ve tekrar çalılara dalarak gözden kayboldu. Pepé uzunca bir süre bekledi. Çok aşağılarda küçük düzlüğü, meşe ağaçlarını, yeşilliğin düzlüğü kestiği yeri görebiliyordu. Birden gözleri tekrar patikaya döndü. Beş yüz metre kadar ötede çalılıkların arasında hızlı bir hareket olmuştu. Tüfek çevrildi. Arpacık gezin "v" kısmına yerleşti. Pepé bir süre dikkatle inceledi sonra gezi bir çentik yükseltti. Çalılıklardaki küçük hareket tekrarlandı. Hedef alınmıştı. Pepé tetiği çekti. Patlama sesi dağdan aşağı inip öteki tarafa geçti, sonra da yankılanarak geri döndü. Yamacın her yanı sakinleşti. Artık hiçbir hareket yoktu. Derken yarığın granitini beyaz bir çizgi kesti, bir kurşun vızıldadı, aşağıdan bir patlama duyuldu. Pepé sağ elinde keskin bir acı hissetti. Bir granit parçası birinci ve ikinci parmak boğumu arasında girmiş, ucu da avcuna saplanmıştı. Taş parçasını dikkatle çekip çıkardı. Yara usul usul kanamaya başladı. Herhangi bir damar kesilmemişti.

Pepé kayanın içindeki küçük, tozlu mağaranın içine bakıp bir avuç örümcek ağı aldı ve kesiğin üstüne bastırarak yumuşak ağ ile kanı engelledi. Kanama neredeyse anında durmuştu.

Tüfek yerdeydi. Pepé onu aldı, namluya yeni bir mermi sürdü. Sonra da çalıların içine karınüstü süzüldü. Sağ tarafa, epeyce uzağa kadar süründü, sonra tepeden yukarı dikkatle ve yavaşça ilerledi; görünmemek için emekliyor, biraz dinleniyor, sonra yine emekliyordu.

Dağlarda güneşin derin vadileri aydınlatması için çizdiği çemberin en yüksek noktalarına çıkması gerekti. Güneşin sıcak yüzü tepeden aşağı bakar bakmaz sıcağı da birlikte getirdi. Beyaz ışık kayalara vurup yansıyor, titreşerek yeryüzünden yükselirken kayalıklarla çalılar da havanın gerisinde titreşir gibi görünüyordu.

Pepé tepenin doruğunu hedefleyip, görünmemek için zikzaklar çizerek emekledi. Parmak eklemleri arasındaki kesik zonklamaya başlamıştı. Bir çıngıraklı yılana doğru emeklediğini son ana kadar fark etmedi, yılan o kupkuru kafasını kaldırıp da usulca tıslamaya başlayınca gerileyerek başka tarafa yöneldi. Süratli, küçük, gri kertenkeleler önünden yıldırım gibi geçerken minik toz bulutları çıkarıyordu. Başka bir örümcek ağı yumağı bulup zonklayan eline bastırdı.

Pepé tüfeğini artık sol eliyle itiyordu. Minik ter damlaları sert, kara saçlarının ucuna doğru ilerliyor, yanaklarından aşağı süzülüyordu. Dudaklarıyla dili giderek şişmiş, ağırlaşmıştı. Ağzına tükürük çekmek için dudakları adeta kıvranıyordu. Küçük, kara gözleri huzursuz ve kuşku doluydu. Gri bir kertenkele önünde, kavrulan toprağın üstünde durup da başını yan çevirdiğinde bir taşla onu yamyassı ediverdi.

Güneş öğleyi geçtiğinde henüz bir buçuk kilometre bile ilerlememişti. Yüksek çalılarla dolu bir toprak parçasına ulaşmak için son birkaç yüz metreyi bitkin bir halde emekleyerek kat etti, umarsızca ilerliyordu. Çalılara ulaştığında budaklı, kaba gövdelerin dibine kıvrılıp sol kolunu başının altına koydu. Cılız çalıların altında fazla gölge yoktuysa da sığınacak yer ve güvence vardı. Yattığı yerde güneş sırtını döverken Pepé uyuyakaldı. Birkaç

kuş ona doğru sıçrayarak yaklaştı, geri gitti, tekrar yaklaştı. Pepé uykusunda kıvrandı, yaralı elini defalarca kaldırıp indirdi.

Güneş tepelerin ardına girdi, akşam serinliği geldi, sonra da karanlık oldu. Tepenin yamacından bir çakal uludu. Pepé uyanıp bulanık gözlerle etrafına bakındı. Eli şişmiş, iyice ağırlaşmıştı; küçük bir sızı kolunun içinden koltuk altına doğru uzanıyordu. Çevreye bakınıp ayağa kalktı çünkü dağlar karanlıktı, ay da henüz doğmamıştı. Pepé karanlıkta öylece dikildi. Babasının paltosu koluna baskı yapıyordu. Dili neredeyse ağzının tamamını dolduracak kadar şişmişti. Silkinerek paltoyu sırtından çıkarıp çalılıklara bıraktı, sonra kayalardan düşe kalka, çalılara takılıp her yanı çizilerek tepeye tırmanmaya başladı. O ilerlerken tüfek taşlara çarpıyordu. Taş kırıklarından ve kumlardan oluşan küçük heyelanlar ardında kalan yamaçtan fısıldayarak iniyordu.

Bir süre sonra ay tepede belirip önündeki doruğu görmesini sağladı. Pepé ay ışığında daha kolay ilerliyordu. Zonklayan kolu gövdesinden uzak dursun diye öne eğilmişti. Tepeye tırmanış yolculuğu bazen hızlanarak bazen dinlenerek geçti; birkaç metre çılgınca koşturuyor sonra dinleniyordu. Rüzgâr tepeden aşağı eserken kuru çalıları sürüklüyordu.

Pepé sonunda doruğun keskin sivriliğine vardığında ay tam tepedeydi. Tırmanışın son birkaç yüz metresindeki aşındırıcı rüzgârların altında hiç toprak kalmamıştı. Yol yekpare kayalardan oluşuyordu. Tepeye tırmanıp aşağı, öteki tarafa baktı. Burası da arkasında bıraktığı yerden farklı değildi; ay ışığıyla puslanmış, zar zor yetişmiş kuru adaçayı ve çalı dolu bir düzlük. Karşıdaki tepe dimdik yükseliyor, tırtıklı, çürük dişleri gökyüzünün önünde apaçık görünüyordu. Yamacın dibindeki sık çalılıklar karanlıktı.

Pepé tökezleyerek tepeden aşağı indi. Gırtlağı susuzluktan tıkanmış gibiydi. Önce koşmak istedi ama hemen düşerek yuvarlandı. Ondan sonra daha dikkatli ilerledi. Dibe kadar indi-

ğinde ay dağların ardında kaybolmak üzereydi. Parmaklarıyla yerleri yoklayıp su arayarak sık çalılıklar arasında emeklemeye başladı. Dere yatağında su yoktu, yalnızca nemli toprak vardı. Pepé silahını bırakıp bir avuç çamur alarak ağzına attı sonra da çamuru tükürerek ve parmağıyla kazıyarak dilini temizlemeye çalıştı çünkü çamur ağzında lapa gibi yayılmıştı. Parmaklarıyla dere yatağını kazarak suyun toplanması için çukur oluşturmaya çalıştı ama çukur yeterince derinleşemeden başı önüne düştü ve nemli toprağın üstünde uyuyakaldı.

Şafak söktü, günün sıcaklığı toprağın üstüne düştü ama Pepé hâlâ uyuyordu. Öğleden sonranın geç bir saatinde başını kaldırdı. Ağır ağır çevresine bakındı. Gözleri halsizlikten kısılmıştı. Altı yedi metre ötede, sık çalılıkların içinde sarımsı kahverengi bir dağ aslanı durmuş ona bakıyordu. Uzun, kalın kuyruğu hafif hafif sallanıyordu; kulakları ilgiyle dikilmişti ama sonra ürkütücü bir biçimde geriye yattı. Aslan karnının üstüne çöküp onu izledi.

Pepé toprakta kazdığı çukura baktı. Dibinde birkaç santim kadar çamurlu su toplanmıştı. Yaralı kolunun yenini söktü, dişleriyle kumaştan küçük bir parça kopardı, suya batırıp ağzına aldı. Kumaşı üst üste birkaç kez suya batırıp emdi.

Aslan hâlâ onu izliyordu. Akşam çökmeye başlamıştı ama tepelerde herhangi bir hareket yoktu. Yarığın kupkuru dibine gelen kuşlar da yoktu. Pepé arada bir aslana bakıyordu. Sarı hayvanın gözleri sanki uykuya dalacakmış gibi kapanıyordu. Esneyince uzun, ince, kırmızı dili kıvrılarak ağzından dışarı çıktı. Ansızın başı dikleşti, burun delikleri titredi. Koca kuyruğu hızla sallanmaya başladı. Ayağa kalktı ve sarı bir gölge gibi çalılıkların içine doğru süzüldü.

Az sonra Pepé de sesi duydu, uzaklardan gelen, at toynaklarının çakıllar üstünde çıkardığı belli belirsiz çıtırtılar. Sonra başka bir şey daha işitti, bir köpeğin yüksek sesle kesik kesik havlamasını.

Pepé silahını sol eline alarak neredeyse aslan kadar sessizce çalıların içine süzüldü. Kararmakta olan gecede sonraki tepeye

doğru dönerek çömeldi. Ancak karanlık iyice bastığı zaman kalktı. Hiç hali yoktu. Hava kararınca taşlara takılıp düşmesine, sarp bayırda dizlerinin üstünde kaymasına rağmen tepenin engebeli yamacında kâh tırmanarak kâh sürünerek yukarı doğru ilerlemeyi sürdürdü.

Zirveye epeyce uzaktayken yatıp azıcık uyudu. Yüzüne vuran ölgün ay ışığı onu uyandırdı. Ayağa kalkıp tepenin yukarısına doğru harekete geçti. Elli metre sonra dönüp geriye baktı çünkü tüfeğini unutmuştu. Ağır ağır aşağı yürüyüp çalılıklarda el yordamıyla arandı ama silahını bulamadı. Sonunda dinlenmek için yere uzandı. Koltukaltındaki acı yumağı giderek keskinleşmişti. Kolu her kalp atışında şişip sönüyor gibiydi. Ağırlaşmış kolu koltukaltına baskı yapmadan yere uzanabileceği hiçbir pozisyon bulamıyordu.

Yaralı bir hayvan gibi can havliyle ayağa kalkan Pepé tekrar bayırın tepesine doğru harekete geçti. Şişmiş kolunu sol eli vasıtasıyla gövdesinden uzakta tutuyordu. Dik yamaçtan yukarı sürüklüyordu kendini, birkaç adım atıyor, dinleniyor, sonra birkaç adım daha. Sonunda tepeye yaklaşmıştı. Ay ışığında sırtın girintili çıkıntılı hatlarını görebiliyordu.

Pepé'nin beyni koca bir sarmal gibi döne döne havalanarak uzaklara gitmiş gibiydi. Yere yığılıp hareketsiz kaldı. Tepedeki kaya sadece yüz metre kadar üstündeydi.

Ay gökyüzünde süzülüyordu. Pepé hafifçe sırtüstü döndü. Dili sözcük üretmek için çabalıyor ama dudaklarının arasından sadece bir tıslama çıkıyordu.

Şafak söktüğünde Pepé kendini doğrulmaya zorladı. Gözleri yeniden canlanmıştı. Şişip kocaman olmuş kolunu önüne alıp iltihaplı yaraya baktı. Kapkara çizgi bileğinden koltukaltına kadar uzanıyordu. El alışkanlığıyla kara sustalısını almak için cebine uzandı ama sustalı yoktu. Gözleriyle yerleri araştırdı. Jilet gibi keskin bir taş parçası bulup yarayı kazıdı, şişkin deriyi kesti,

sonra da sıkarak yeşil salgıyı damlalar halinde akıttı. Hemen ardından başını geriye atıp köpek gibi inledi. Vücudunun sağ yanı baştan aşağı acıyla titriyordu ama o acı aklını başına getirmişti.

Grimsi ışıkta tepenin son rampasına ulaşmak için çabaladı, sonunda emekleyerek tepeye çıkıp bir dizi kayanın gerisinde yere uzandı. Öbür tarafta tıpkı bir öncekine benzeyen, susuz, ıssız, derin bir kanyon uzanıyordu. Dibinde ne düzlük, ne meşe ağaçları ne de sık çalılıklar vardı. Kanyonun öteki yanı ise parçalanmış granitlerle karışık cılız kalmış adaçaylarıyla kaplı halde dimdik yükseliyordu. Tepenin yamacına serpilmiş gibi dev kaya çıkıntıları vardı, tepede ise granit dişler gökyüzüne yükseliyordu.

Yeni gün aydınlanıyordu artık. Güneşin yalımları tepeden aşağı Pepé'nin yattığı yere düştü. Karışık, kara saçlarının arasında dal parçaları ve örümcek ağları vardı. Gözleri tekrar yuvalarına çekilmişti. Dudaklarının arasında kararmış dilinin ucu görünüyordu.

Doğrulup oturarak kocaman kolunu kucağına koyup sallamaya başladı; tüm gövdesi sarsılıyor, gırtlağından iniltiler çıkıyordu. Başını geriye atıp solgun gökyüzüne baktı. Kocaman, kara bir kuş çemberler çizerek gözden kayboldu; soldan, epey uzaktan bir başkası daha süzülerek geliyordu.

Çevreyi dinlemek için başını kaldırdı, biraz önce çıktığı vadiden tanıdık sesler geliyordu; iz üstündeki heyecanlı, telaşlı av köpeklerinin kesik kesik havlamalarıydı bu.

Pepé hemen başını eğdi. Aceleyle bir şeyler söylemeye çalıştı ama dudaklarından sadece boğuk bir tıslama çıktı. Sol eliyle göğsünün üstünde titrek bir haç çıkardı. Ayaklarının üstüne dikilmek uzun bir çaba gerektirecekti. Yavaş yavaş, mekanik hareketlerle emekleyerek tepenin zirvesindeki kocaman kayanın üstüne çıktı. Oraya varınca bacaklarının üstünde sallanarak yavaşça doğruldu ve dimdik durdu. Ta aşağılarda, altında uyuduğu kara çalılığı görebiliyordu. Bacaklarını kasıp orada durdu, sabahın gökyüzüne karşı kara bir gölge olarak.

Ayaklarının dibinde müthiş bir gürültü patladı. Bir taş parçası havalandı, bir kurşun ötedeki vadiye doğru vızıldadı. Kof patlama aşağıda yankılandı. Pepé bir an aşağı baktıktan sonra kendini yeniden dimdik durmaya zorladı.

Gövdesi geriye doğru kaykıldı. Sol eli çaresizce göğsüne doğru çırpındı. Aşağıdan ikinci bir patlama geldi. Pepé öne devrilerek kayadan aşağı yuvarlandı. Gövdesi defalarca çarparak, yuvarlanarak küçük bir çığ başlattı. Nihayet bir çalıya çarpıp durduğunda çığ yavaşça kayarak başını örttü.

YILAN

Genç doktor Phillips torbasını omzuna atıp gelgit havuzunu terk ettiğinde karanlık bastırmak üzereydi. Ayağında lastik çizmelerle kayaları aşarak sokak boyunca yürümeye başladı. Monterey'deki konserveciler sokağında bulunan küçük laboratuvarına vardığında sokak lambaları yanmıştı bile. Laboratuvarı kısmen liman kıyısında denizin içine oturtulmuş ayakların, kısmen de toprağın üstüne inşa edilmiş dar bir binadaydı. Oluklu saç demirlerle kaplı iki sardalya konservesi fabrikası binayı aralarına sıkıştırmış gibiydi.

Doktor Phillips ahşap merdivenleri çıkarak kapıyı açtı. Beyaz deney fareleri kafes tellerine çıktı, tutsak kediler süt için yalvarır gibi miyavladı. Doktor Phillips teşrih masasının üstündeki parlak ışığı açarak ıslak torbayı yere bıraktı. Çıngıraklı yılanların bulunduğu, pencere kenarındaki cam kafese yaklaştı, eğilerek içine göz attı.

Yılanlar çöreklenmiş, birbirine dolanmış, kafesin köşelerinde dinleniyorlardı. Sarmaş dolaş olmalarına rağmen her birinin başı tek tek seçilebiliyor, puslu gözleri boşluğa bakıyordu. Genç adam eğilip de kafesin içine bakınca ucu siyah, gerisi pembe çatallı diller ağızlardan dışarı sarktı ve usulca aşağı yukarı dalgalandı. Derken yılanlar onu tanıyarak dillerini geri çektiler.

Doktor Phillips deri ceketini bir köşeye fırlattıktan sonra sobayı yaktı. Üstüne bir tencere su koyarak bir fasulye konservesini açmadan suyun içine attı. Ardından yere bıraktığı ıslak torbanın başında dikildi. Mikroskoba çok bakanlara özgü yumuşak, dalgın bakışları olan ufak tefek bir adamdı Phillips. Sarı sakalları kısacık kesilmişti.

Sıcak hava sobanın borusuna dolduktan sonra bacadan dışarı süzülürken odanın havası ılımaya başladı. Küçük dalgalar usulca binanın denizdeki ayaklarına vuruyordu. Laboratuvardaki raflarda satılmak üzere değişik deniz canlılarıyla doldurulmuş kavanozlar sıralanmıştı.

Doktor Phillips yan taraftaki kapıyı açarak içinde rahatsız bir tahta sandalye, bir kamp yatağı ve bir başucu lambası bulunan, kitaplarla dolu yatak odasına geçti. Lastik çizmelerini çıkarıp deri terliklerini giydi. Öteki odaya döndüğünde su kaynamış, tencere tıngırdamaya başlamıştı bile.

Yerden aldığı torbanın içinden beyaz ışığın aydınlattığı teşrih masasının üstüne iki düzine kadar denizyıldızı boca etti. Yıldızları masanın üstünde yan yana dizdi ve dalgın gözlerini tel kafeslerdeki hareketlenmiş farelere çevirdi. Bir kesekâğıdından bir avuç arpa çıkararak farelerin yemek kabına boşalttı. Birden bütün fareler tellerden inerek yemeğin başına üşüştü. Üstünde küçük bir ahtapotla bir denizanası duran cam rafta bir şişe süt vardı. Doktor Phillips şişeyi alarak kedilerin durduğu kafese yöneldi. Sütü boşaltmadan önce kafesin içine uzandı, aralarından iri, tekir bir sokak kedisini nazikçe kucağına aldı. Bir süre okşadıktan sonra kediyi kapkara boyanmış bir kutuya koydu, kapağını kapayıp kutunun yanındaki vanayı açarak gazın ölüm odasına girmesini sağladı. Kedi kara kutunun içinde çaresizce çırpınırken doktor kafesteki kapları sütle doldurdu. Bu sırada kedilerden biri başını adamın eline doğru uzattı, Phillips de hafifçe onun ensesini okşadı.

Artık kara kutudan ses gelmiyordu. Kutu açıldığında dışarı gaz sızmasın diye vanayı kapadı.

Ocaktaki tencerenin içindeki su fokurduyor, fasulye konservesi kaynayan suyun etkisiyle öfkeyle tıngırdamaya devam ediyordu. Doktor Phillips konserveyi maşayla kaldırarak kapağını açtı ve fasulyeleri cam bir kaba boşalttı. Yemeğini yerken masadaki denizyıldızlarını izliyordu. Yıldızların kollarından küçük damlalar halinde süte benzer bir sıvı akıyordu. Doktor fasulye-

leri aceleyle yedikten sonra boş tabağı lavaboya bırakarak malzeme dolabına yöneldi. Mikroskobunu ve cam tüplerini çıkardı. Tüpleri birer birer deniz suyuyla doldurduktan sonra denizyıldızlarının yarına dizdi. Saatini çıkarıp masanın üstüne, parlak beyaz ışığın altına koydu. Döşemenin altında dalgalar kesik iç çekişleriyle binayı taşıyan ayaklara vuruyordu. Çekmeceden bir damlalık alarak denizyıldızlarının başına geçti.

O sırada ahşap basamaklarda yumuşak ama hızlı ayak sesleri duydu, ardından kapı sertçe vuruldu. Genç adam huzursuz bir tavırla yüzünü buruşturarak kapıyı açmaya gitti. Eşikte uzun boylu, zayıf bir kadın duruyordu. Koyu renk, ciddi bir takım elbise giymişti; rüzgârdan birbirine karışmış gibi duran düz siyah saçları hafifçe alnına dökülmüştü. Kara gözleri güçlü ışıkta parıldıyordu.

Genizden gelen yumuşak bir sesle, "Girebilir miyim? Sizinle konuşmak istiyorum da," dedi.

Adam yarım ağızla, "Şu anda işim var, arada bir yapmam gereken işler," dedi ama bir yandan da gerileyip kapıdan uzaklaştı. Uzun boylu kadın hızla içeri daldı.

"Benimle konuşana kadar sessizce beklerim," dedi.

Adam kapıyı kapadıktan sonra odasından o rahatsız tahta sandalyeyi getirdi. Özür diler gibi, "Gördüğünüz gibi, işlem başladı. Başında durmam gerekiyor," dedi. Laboratuvarına o kadar çok insan gelip soru sorardı ki artık bunlara karşı bir yöntem geliştirmiş, sorulara düşünmeden cevap verebilir hale gelmişti. "Şurada oturun, birkaç dakika sonra konuşuruz."

Uzun boylu kadın masaya doğru eğildi. Adam damlalıkla denizyıldızlarından birinin kollarının arasından biraz sıvı çekerek tüplerden birindeki suyun içine boşalttı. Ardından biraz da sütümsü sıvıdan çekti ve aynı tüpe boşaltarak damlalıkla hafifçe karıştırdı. Bu sırada her zamanki gibi açıklamalar yapmaya başladı.

"Cinsel olgunluk dönemine ulaşan denizyıldızları sular çekilip de açıkta kaldıklarında sperm salgılar ve yumurta bırakır. Ben onları sudan alıp buraya getirerek laboratuvar ortamında suyun

çekildiği şartları yaratmış oluyorum. Şimdi yumurtalarla spermleri bir araya getirerek karışımı masada gördüğünüz on tüpün içine eşit olarak doldurdum. On dakika sonra ilk tüpe mentol kristalleri ekleyerek içindekileri öldüreceğim. Yirmi dakika sonra ikinci grubu, sonra her yirmi dakikada bir sırayla öteki grupları öldüreceğim. Böylece sürecin her aşamasını kayıt altına almış olacağım. Sonra onları lamele koyarak mikroskop altında biyolojik incelemeye alacağım." Biraz durakladı, sonra kadına dönerek, "Mikroskoptan bakıp ilk grubu incelemek ister misiniz?" diye sordu.

"Hayır, teşekkür ederim."

Çabucak dönüp kadına baktı. İnsanlar mikroskoptan bakmayı hep isterdi oysa. Kadın ise masaya değil ona bakıyordu. Kara gözleri adamın üstünde olsa da onu görmüyor gibiydi. Adam kadının gözbebekleriyle irisinin hemen hemen aynı koyulukta olduğunu fark edince neden öyle göründüğünü anladı. İkisi arasındaki ayrım çizgisi görünmüyordu bile. Doktor Phillips kadının cevabı yüzünden gocunmuştu. Soruları cevaplamak nasıl canını sıkıyorsa, yaptığı işe ilgi gösterilmemesi de aynı derecede rahatsız ederdi onu. Kadının ilgisini çekmek için yoğun bir arzu kapladı içini.

"İlk on dakikanın dolmasını beklerken yapmam gereken bir şey var. Kimileri bunu seyretmek istemez. İsterseniz işim bitene kadar yandaki odada bekleyebilirsiniz."

Kadın yumuşak, tekdüze bir sesle, "Hayır," diye cevap verdi. "İstediğinizi yapın, siz müsait olana kadar bekleyeceğim." Ellerini kucağına koymuştu. Tümüyle hareketsizdi. Gözleri ışıl ışıldı ama gövdesindeki bütün kıpırtılar durmuş gibiydi. Adam, "Metabolizması epeyce yavaşlamış, neredeyse bir kurbağa kadar yavaş," diye düşündü. İçinde, kadını bulunduğu trans halinden şok ederek çıkarma arzusu kabardı.

Küçük, tahta bir kalbur getirerek masanın üstüne koydu, yanına da neşterlerini ve makaslarını dizdi. Basınç tüpüne boş, büyük bir enjektör soktu. Kara ölüm kutusundan kedinin pelteye dönmüş bedenini çıkararak kalbura yerleştirdi, arka ayaklarını kal-

burun üstündeki kancalara bağladı. Dönüp yan gözle kadını süzdü. Kadın yerinden kımıldamamış, hâlâ hareketsiz duruyordu.

Küçük pembe dili iğne benzeri dişlerinin arasından sarkan kedi, parlak ışığın altında sırıtır gibiydi. Doktor Phillips kedinin gırtlağını neşterle ustaca keserek açtı, ana damarı buldu. Kusursuz bir teknikle enjektörü damara sokarak sabitledi. "Mumyalama sıvısı," diye açıkladı. "Sarı olanını toplardamarlarına, kırmızı olanını da atardamarlarına enjekte ederek dolaşım sistemini biyoloji dersi için incelenmeye hazır hale getireceğim."

Tekrar kadına baktı. Kadının koyu gözlerine sis inmiş gibiydi. İfadesiz bir suratla kedinin açılmış gırtlağına bakıyordu. Kesik o kadar temiz ve kusursuzdu ki dışarı bir damla kan bile sıçramamıştı. Doktor Phillips saatine baktı. "İlk grubun zamanı doldu," diyerek ilk tüpün içine birkaç mentol kristali ekledi.

Kadın sinirini bozuyordu. Fareler bir kez daha kafeslerindeki tele tırmanarak hafifçe ciyakladı. Dalgalar aksak vuruşlarla binanın denizdeki ayaklarını dövüyordu.

Genç adam ürperdi. Sobaya biraz kömür atıp oturdu. "Şimdi," diye devam etti, "20 dakika boyunca yapacak işim yok." Sonra kadının altdudağıyla çenesinin ucu arasındaki mesafenin ne kadar kısa olduğunu fark etti. Kadın yavaş yavaş kendine geliyor gibiydi. Sanki bilincinin derinlerindeki bir havuzdan yüzeye çıkıyordu. Başını kaldırdı, bakışlarını odada gezdirdikten sonra adama dikti.

"Sizi bekliyordum," dedi. Elleri hâlâ kucağında yan yana duruyordu. "Yılanınız var mı?" diye sordu.

Adam oldukça yüksek bir sesle, "Olmaz mı, tabii ki var," diye yanıtladı. "İki düzine kadar çıngıraklı yılanım var. Zehirlerini alıp panzehir laboratuvarlarına gönderiyorum."

Kadın adama bakmaya devam ediyordu ama gözleri ona dikilmiş değildi, daha ziyade adamın etrafındaki geniş bir alanı süzüyor gibiydi. "Erkek yılanınız da var mı? Yani erkek çıngıraklı yılan?"

"Ya, evet, var. Sabah geldiğimde büyük bir yılanı küçük bir yılana sarılmış halde buldum. Kafesteki yılanları bu durumda pek seyrek görebilirsiniz. Yani, evet, erkek bir yılanım olduğundan eminim."

"Hani, nerede?"

"Hemen şurada, pencerenin önündeki cam kafeste duruyor."

Kadının başı yavaşça o tarafa döndü ama kucağındaki elleri kımıldamadı. Tekrar adama dönerek, "Görebilir miyim?" diye sordu.

Adam ayağa kalkarak pencerenin yanındaki kafese yöneldi. Çıngıraklı yılanlar kafesin dibindeki kumun üstüne çöreklenmişti. Başları tek tek seçilebiliyordu. Diller tekrar dışarı çıktı, havadaki titreşimleri algılamak için aşağı yukarı birkaç kez oynadılar. Doktor Phillips gergin bir ifadeyle kadına bakmak için döndüğünde kadının hemen yanında bittiğini fark etti. Yerinden kalktığını bile duymamıştı. Binanın altından gelen dalga seslerinden ve farelerin kafesindeki telin tıngırtısından başka bir şey gelmemişti kulağına.

Yumuşak bir sesle, "Bahsettiğiniz erkek yılan hangisi?" diye sordu kadın.

Adam ona kafesin köşesinde kıvrılmış tek başına yatan kalın, gri yılanı gösterdi. "Şu işte. Neredeyse bir buçuk metre var. Teksas'tan geldi. Pasifik kıyılarında yaşayan yılanlar genellikle daha küçük olur. Bütün fareleri de bu yiyor zaten. Ötekiler de yiyebilsin diye onu kafesten çıkarmak zorunda kalıyorum."

Kadın yılanın küt, kuru kafasına baktı. Çatallı dil, yılanın ağzından çıkarak uzunca bir süre havada öylece durdu. "Erkek olduğuna eminsiniz, değil mi?"

"Çıngıraklı yılanlar biraz gariptir," dedi adam gönülsüzce. "Onlar hakkında yapılan tüm genellemeler çoğunlukla yanlıştır. Bu yüzden çıngıraklı yılanlar hakkında kesin bir şey söylemekten kaçınırım ama emin olun ki bu yılan erkek."

Kadın gözlerini yılanın yassı kafasından ayırmadan, "Onu bana satar mısınız?" diye sordu.

"Satmak mı!" diye haykırdı. "Size mi?"

"Buradaki hayvanlar satılık değil mi? "

"Tabii, elbette satılık. Peki, satayım."

"Ne kadar? Beş dolar? Yoksa on mu?"

"Yok canım, beşten fazla etmez. Çıngıraklı yılanlar hakkında ne biliyorsunuz ki? Ya sizi sokarsa?"

Kadın adama dönerek, "Onu yanımda götürmeyi düşünmüyorum," dedi. "Burada kalacak ama sahibi ben olacağım. Buraya geleceğim, ona bakacağım, onu besleyeceğim ama önce yılanın benim olduğunu bilmek istiyorum." Küçük para çantasını açarak içinden beş dolar çıkardı. "Buyurun! Artık sahibi benim."

Doktor Phillips ürkmeye başlamıştı. "Onu, sahibi olmadan da ziyaret edebilirdiniz."

"Sahibi olmak istiyorum."

Birden, "Hay aksi!" diye bağırdı adam. "Zaman tutuyordum, unuttum." Masanın başına koştu.

"Üç dakika geciktim. Neyse, pek fark etmez." İkinci tüpün içine de mentol kristalleri döktükten sonra kadının yılana bakakaldığı kafesin yanına geldi.

Kadın, "Ne yer bu?" diye sordu.

"Fareyle besliyorum. Şu kafesteki beyaz farelerle."

"Peki, onu yandaki kafese alır mısınız? Beslemek istiyorum da."

"Şimdi yemesi gerekmiyor. Bu haftaki faresini yedi zaten. Hatta bazen üç dört ay beslenmedikleri oluyor. Bir şey yemeden bir yıl yaşayan yılanlar gördüm."

Kadın o tekdüze sesiyle, "Bana bir tane de fare satar mısınız?" diye sordu.

Adam omuz silkerek, "Anladım, çıngıraklı yılanların nasıl beslendiğini görmek istiyorsunuz. Pekâlâ, göstereceğim. Farenin tanesi yirmi beş sent. Aslında olaya bakış açınıza göre değişir," diye konuşmayı sürdürdü. "Boğa güreşinden daha iyi bir gösteri olarak da, basitçe akşam yemeğini yiyen bir yılan olarak da görebilirsiniz olayı." Sesi tatsızlaşmıştı. Doğal süreçleri spor karşılaş-

maları gibi gören insanlardan hep tiksinmişti. O bir sporcu değildi ki, bilim adamıydı, biyologdu. Bilim adına binlerce hayvan öldürmeye hazır olmasına rağmen sırf zevk için bir böceği bile ezemezdi. Bunu daha önce kendi kendine sorgulamıştı.

Başını yavaşça adama döndürürken kadının ince dudaklarında bir gülümseme belirdi. "Ben yılanımı beslemek istiyorum," dedi. "Onu öteki kafese alacağım." Doktor Phillips daha ne olduğunu anlayamadan kadın kafesin tepesindeki kapağı açıp elini içeri daldırdı. Adam ani bir hareketle atılarak kadını geri çekti. Kapak çarparak kapandı.

Öfkeyle, "Kafanız çalışmıyor mu sizin?" diye bağırdı. "Isırığı belki öldürmez ama çok hasta olabilirsiniz. Sizi iyileştirebilecek olsam bile..."

"O zaman siz koyun öteki kafese," dedi kadın sakin bir sesle.

Doktor Phillips sarsılmıştı. Gözlerini kadının nereye baktığı belli olmayan karanlık gözlerinden kaçırdığını fark etti. Bir yandan bu gösteri için yılana fare sunmanın ağır bir günah olduğunu hissediyor, öte yandan niye böyle hissettiğini anlayamıyordu. Biri ondan böyle bir şey istediğinde çoğunlukla reddetmezdi ama kadının o akşamki arzulu hali mide bulandırıcıydı. Söyleneni yapmamak için bir şeyler uydurmaya çalıştı.

"İzlemesi hoştur," dedi. "Bir yılanın işini nasıl hallettiğini görür, ona saygı duyarsınız ama bazen de insanlar yılanın nasıl öldürdüğünün kâbusunu defalarca görür. Bence bu korkular insanın kendini farenin yerine koymasından doğuyor. Olayı tarafsızca izlerseniz mesele yok. O zaman fare faredir, korku da yok olur."

Duvarda asılı duran deri ilmekli uzun sopayı aldı. Kafesi açarak ilmeği yılanın başına geçirip sıktı. Odaya keskin bir çıngırak sesi yayıldı, yılanın kalın gövdesi sopanın ucunda kıvranarak sağa sola savrulurken adam onu kaldırıp beslenme kafesine bıraktı. Hayvan bir süre saldırmaya hazır halde bekledikten sonra tıslamayı kesti. Köşeye süründü, gövdesiyle büyük bir sekiz çizerek olduğu yere uzanıp hareketsiz beklemeye başladı.

Genç adam, "Gördüğünüz gibi bu yılanlar oldukça evcil, uzun zamandır bendeler," diye açıkladı. "İstesem elimle de alabilirim ama çıngıraklı yılanları ellerine alanlar eninde sonunda sokulur. Bunu göze almak istemiyorum, o kadar." Kadına baktı. Fareyi kafese koymayı hiç mi hiç istemiyordu. Kadınsa bakışları yılanın taş gibi kafasına saplanmış, kafesin başında bekliyordu.

"Haydi, fareyi içeri atın."

Adam isteksizce fare kafesine yöneldi. Daha önce hiç böyle bir şey yaşamamıştı, nedense bu fare için üzülüyordu. Bakışları tellere tırmanan fare sürüsünün beyaz yığını içinde kayboldu. "Hangisi?" diye geçirdi aklından. "Şanslı fare hangisi acaba?" Birden öfkeyle kadına döndü. "Onun yerine bir kedi koysam? Daha iyi olmaz mı? Asıl o zaman kavganın hasını görürsünüz. Kedinin kazanma ihtimali de var. Ama kazanırsa yılanı öldürebilir. İsterseniz kediler de satılık yani!"

Adama bakmadan, "Atın fareyi, haydi," dedi kadın. "Nasıl yediğini görmek istiyorum."

Adam fare kafesini açarak elini içeri daldırdı. Eline bir kuyruk geldi. Etli butlu, kızıl gözlü bir fareyi tutup kafesten çıkardı. Hayvan kuyruğunu kıvırarak adamın eline tırmanıp parmaklarını ısırmaya çalıştı ama beceremedi. Kuyruğundan asılı halde öylece kalakaldı. Adam seri adımlarla kafese gitti, kapağı açarak fareyi kumun üstüne attı. "Buyurun, izleyin bakalım!" diye bağırdı.

Kadın yanıt vermedi. Bakışları hareketsiz duran yılana odaklanmıştı. Yılanın dili kafesteki kokuyu almak için bir içeri bir dışarı hızla hareket ediyordu.

Fare dört ayak üstüne düşmüştü. Arkasını dönerek umarsızca kuyruğunu ve etrafı koklaya koklaya kumun üstünde gezinmeye başladı. Oda sessizdi şimdi.

Doktor Phillips artık işittiği uğultunun binanın ayaklarına vuran dalgalardan mı yoksa kadından mı geldiğinden emin olamıyordu. Göz ucuyla dönüp baktığında kadının bedeninin kamburlaşıp katılaştığını fark etti.

Yılan usulca, kayar gibi ilerlemeye başladı. Dili bir içeri giriyor, bir dışarı çıkıyordu.

O kadar ağır ve ustaca hareket ediyordu ki ilerlediğini anlamak mümkün değildi. Kafesin öte ucunda fare iki ayağının üstünde oturur pozisyona geçmiş, göğsündeki ince beyaz tüyleri yalamaya koyulmuştu. Yılansa "s" biçimindeki kıvrımını koruyarak ona doğru ilerliyordu.

Sessizlik Doktor Phillips'i germeye devam ediyor, genç adam kanın beynine çıktığını hissediyordu. Yüksek sesle "Bakın, işte! Saldırı pozisyonunu koruyor," dedi. "Çıngıraklı yılanlar temkinlidir. Başka hayvanlardan korktukları bile söylenebilir. Çok hassas bir dengeleri vardır. Yılanın avını yemesi cerrahın insanı ameliyat edişi kadar ince bir iştir. Aletlerini büyük bir özenle kullanırlar."

Yılan kafesin ortasına varmıştı bile. Fare başını kaldırıp yılana şöyle bir göz attıktan sonra umursamaz bir tavırla yalanmayı sürdürdü.

"Hayatta görebileceğiniz en büyüleyici şey," dedi genç adam. Damarlarının zonkladığını hissediyordu. "Aynı zamanda da en korkuncu herhalde."

Yılan artık fareye iyice yaklaşmıştı. Şimdi kumdan birkaç santim yükselmiş, başını ileri geri oynatıp nişan alıyor, mesafesini hesaplayarak hedef belirliyordu. Doktor Phillips tekrar dönüp kadına bir göz atar atmaz midesi bulandı. Kadın da yılan kadar keskin hareketlerle olmasa bile başını hafifçe ileri geri oynatıyordu.

Fare kafasını kaldırınca yılanı gördü. Bir an dört ayağının üstüne indi, kalktı ve o sırada ölümcül darbe geldi. Görmek imkânsızdı çünkü göz açıp kapayana kadar olmuştu her şey. Farenin vücudu görünmeyen bir gücün etkisindeymiş gibi kasıldı. Yılan, dilini durmadan sallayarak hızla geldiği köşeye sürünüp kuma yerleşti.

"Kusursuz!" diye haykırdı Doktor Phillips. "Omuzlarının tam ortasından vurdu, dişleri kalbine kadar erişmiştir herhalde."

Fare yerinde çakılıp kalmış, küçük beyaz bir körükmüşçesine hızla nefes alıp veriyordu. Birden havaya sıçradı ve yanlamasına

kuma düştü. Bacakları birkaç kez istemsizce kasıldıktan sonra olduğu yerde can verdi.

Kadın rahatlamıştı. Hatta uyuşmuş gibiydi.

"İşte bu kadar," diye kadını yokladı adam. "İnsana duygu seli yaşatıyor değil mi?"

Kadın puslu gözlerle adama bakarak, "Şimdi onu yiyecek mi?" diye sordu.

"Tabii ki yiyecek. Eğlencesine öldürmedi herhalde. Karnını doyurmak için öldürdü."

Kadının yüzünde bir gülümseme oluşur gibi oldu. Yılana dönerek, "Yediğini görmek istiyorum," diye yineledi.

Yılan köşesinden ayrıldı. Bu sefer saldırı pozisyonunda değildi ama yine de düşmanına temkinli yaklaşıyordu. Kalın burnuyla cesedi hafifçe dürttükten sonra geri çekildi. Öldüğüne emin olduktan sonra fareyi başından kuyruğuna kadar iyice kokladı, çenesini ve burnunu farenin üstünde gezdirdi. Sanki bir yandan öpüyor öte yandan ölçüsünü alıyordu. Sonunda ağzını açarak köşelerdeki dişlerini açığa çıkardı.

Doktor Phillips kadına bakmamak için kendini zor tutuyordu. "Eğer ağzı açıksa bu sefer kesin kusacağım," diye düşündü ama bakışlarını kadından uzaklaştırmayı başardı.

Yılan farenin başına ağzına alıp yavaş, dalgalanan hamlelerle yutmaya başladı. Yılanın çenesi cesedi sıkıca kavrıyor, gırtlağı büzülüyor, gevşiyor, çene tekrar açılıp kapanarak fareyi yutmaya devam ediyordu.

Doktor Phillips oradan uzaklaşarak çalışma masasına yöneldi. Keyifsiz bir sesle, "Sizin yüzünüzden deneyi aksattım," dedi. "Bu seri boşa gitti anlaşılan," diye söylenerek tüplerden birini zayıf mikroskobun altına koyup inceledikten sonra içindeki sıvıyı hışımla lavaboya döktü. Dalgalar artık zayıflamıştı. Aşağıdan duyulan tek ses ıslak bir fısıltıydı şimdi. Genç adam yerdeki kapağı açarak denizyıldızlarını aşağıdaki karanlık sulara bıraktı. Sıra kediye gelince durakladı. Kalburda çarmıha gerdiği hayvan

ışığın altında sinsice gülümser gibi duruyordu. Hayvanın vücudu artık mumyalama sıvısıyla doluydu. Enjektörü çekerek damar yolunu kapattı.

"Kahve ister miydiniz?" diye sordu kadına.

"Hayır teşekkürler. Birazdan çıkacağım zaten."

Adam halen kafesin başında duran kadının yanına geldi. Fare yutulmuş, dışarıda sadece yılanın ağzından alay edercesine sarkan pembe kuyruk ucu kalmıştı. Çene kapandı, dişler yerlerine girdi, yılan ağır ağır köşesine süründü, geniş bir sekiz çizerek başını kumun üstüne koydu.

"Artık uyuyor," dedi kadın. "Ben de çıkıyorum o zaman ama arada bir yılanımı beslemeye geleceğim. Farelerin parasını da ödeyeceğim. İyi beslensin istiyorum. Günün birinde onu alıp götüreceğim." Gözleri bir anlığına içinden baktığı puslu âlemden çıkar gibi oldu. "Unutmayın, o yılan benim. Zehrini çıkarmayın, kalsın istiyorum. İyi geceler." Hızlıca kapıya yürüyüp çıktı. Adam merdivenden inişini duydu ama kaldırıma çıkıp uzaklaştığını duyamadı.

Doktor Phillips sandalyeyi yılan kafesine döndürüp oturdu. Uyuşmuş yılana bakarak kafasını toplamaya çalıştı. "Cinsel psikoloji, cinsel simgeler hakkında bunca şey okudum," diye düşündü. "Ama okuduklarım bunları açıklamaya yetmiyor. Belki de fazla yalnızım. Belki de yılanı öldürmeliyim. Ne bileyim... Neyse, edeceğim bir dua da yok."

Haftalar boyunca kadının dönmesini bekledi. "Geldiğinde dışarı çıkarım, ben yokken ne yaparsa yapar," diye karar almıştı. "Böylece bu lanetli gösteriyi bir kez daha izlemek zorunda kalmam."

Kadın asla geri gelmedi. Kasabada dolaşırken gözleri onu aradı aylarca. Ne zaman uzun boylu, zayıf bir kadın görse o zannederek peşinden koştu ama onu bir daha hiç görmedi.

KAHVALTI

İşte bu bana hep mutluluk vermiştir. Nedenini bilmiyorum ama hatırladığım en küçük ayrıntıda bile var o mutluluk. Kendimi tekrar tekrar hatırlarken bulurum, her hatırlayışımda gömülü anılarımın içinden yeni bir ayrıntı keşfederken bu hatıra içimi tuhaf, ılık bir hazla doldurur.

Sabahın çok erken saatleriydi. Doğudaki dağlar mavimsi bir karanlığa gömülüydü ama gerilerindeki ışık dorukları hafifçe kızıla boyuyor, bu kızıllık yükseldikçe soğuklaşıyor, grileşiyor, koyulaşıyor ve batıya yakın bir yerde uzaklaşan geceyle buluşuyordu.

Soğuktu, can acıtacak kadar değil belki ama ellerimi ovuşturarak arada bir cebimin derinlerine sokmamı, omuzlarımı dikleştirip bacaklarımı oynatarak ısınmaya çabalamamı gerektirecek kadar soğuktu. Bulunduğum yerde, vadinin alt yanında ortalık şafağın etkisiyle lavanta rengine bürünmüştü. Patikada yürürken az ileride toprağa göre bir ton açık, gri renkli bir çadır ilişti gözüme. Çadırın yanında çatlaklarından ateşin turuncu parıltıları görünen paslı bir demir soba duruyordu. Güdük soba borusundan çıkan gri duman hızla yükseldikten sonra dağılıp kayboluyordu.

Sobanın yanında genç bir kadın gördüm, aslında genç bir kızdı bu. Rengi solmuş poplin bir etekle bluz giymişti. Yanına yaklaştıkça kızın büktüğü kolunda bir bebek tuttuğunu gördüm. Bebek başını annesinin bluzunun altına sokmuş, soğuktan korunurken bir yandan da meme emiyordu. Sıcaklığı artırmak için

arada bir sobanın paslı kapağını açıp kapayarak odunları dürter, ateşin etrafında dolanırken bebeğin emmeyi sürdürmesi genç annenin işini yapmasını engellemiyordu. Hareketlerinde hem tecrübeli hem kararlı bir hal vardı. Turuncu renkli ateş çatırdayarak yanmayı sürdürüyor, ışıkların yansımaları çadır bezinin üstünde dans ediyordu.

Yaklaştıkça kızarmış ekmekle domuz pastırmasının o bayıldığım kokusunu aldım. Işık doğudan hızla yükseldi. Ateşin yanına vardım, ısınmak için ellerimi uzattım ve aniden yüzüme vuran sıcaklıkla gövdem tepeden tırnağa titredi. Sonra çadırın girişine kapı niyetine örtülmüş bez kalktı, önce genç, ardından yaşlıca bir adam çıktı. Üzerlerinde parlak pirinç düğmeli yepyeni blucin tulumlarla yine blucin ceketler vardı. Birbirine benzeyen, sert ifadeli iki adamdı bunlar.

Genç adamın birkaç günlük koyu renk sakalı varken yaşlı olanın aynı uzunluktaki sakalı kırlaşmıştı. İkisinin de suratı ıslaktı, saçlarından su damlıyor, ıslak sakallarıyla yanakları parlıyordu. Sessizce yan yana durdular, esneyerek aydınlığa ve tepenin siluetini aşarak gelen parıltıya baktılar. Sonra dönüp beni gördüler.

"Günaydın," dedi yaşlı olanı. Suratındaki ifade ne dostça ne de düşmancaydı.

"Günaydın, efendim," dedim.

"Günaydın," dedi genç adam.

Suratlarındaki ıslaklık yavaş yavaş kuruyordu. Sobanın yanına gelip ellerini ısıttılar.

Kız başını öteye çevirmişti, yaptıklarından gözünü ayırmadan işine devam etti. Bir iplikle arkada toplanmış saçları sırtından aşağı sarkıyor, çalışırken sağa sola savruluyordu. Karton bir kutunun üzerine teneke çatal, bıçak, bardak ve tabaklarla dolu bir sofra kurdu. Ardından tavada cızırdayan domuz pastırmasını yağlarını süzdükten sonra büyük, teneke bir tabağa yerleştirdi. Fırının paslı kapağını açıp kızarmış peksimetlerle dolu kare bir tepsi çıkardı.

Sıcak ekmeğin kokusu yayılınca iki adam da derin derin içlerine çekti. Genç olanı kendi kendine usulca, "Oh, Tanrım!" diye mırıldandı.

Yaşlı adam bana döndü. "Kahvaltı etmiş miydin?"

"Hayır."

"İyi o zaman, otur bizimle," dedi.

Onay verilmişti. Karton kutunun etrafına toplanıp yere çöktük. Genç adam, "Pamuk mu topluyorsun?" diye sordu.

"Hayır."

"Biz on iki gündür çalışıyoruz," dedi genç adam.

Kız sobanın başından, "Yeni kıyafetleri bile var," diye ekledi.

İkisi de yepyeni tulumlarına bakıp hafifçe gülümsedi.

Kız tabaktaki eti, kızarmış peksimetleri, çanaktaki et suyu sosunu ve kahve demliğini masaya getirerek kutunun başına çömelip yere oturdu. Bu sırada bebek hâlâ göğsündeydi, soğuğa hiç aldırış etmeden meme emip duruyordu. Emerken çıkardığı sesleri duyabiliyordum.

Tabaklarımızı doldurduk, etlerimize sos, kahvelerimize şeker ekledik. Yaşlı adam ağzını doldurdu, çiğneyip çiğneyip yuttu, ardından da, "Yüce Tanrım, dünya varmış!" diyerek ağzını tekrar doldurdu.

Genç adam da, "On iki gündür iyi yiyoruz," dedi.

Birlikte aç kurtlar gibi alelacele yedik, tabaklarımızı tekrar tekrar doldurduk, doyana kadar durmadan yedik. Sıcak, acı kahve boğazımızı yaktı, bardağın sonundaki damlaları toprağa savurup ikinci kahvelerimizi doldurduk.

Sabah ışığı artık renklenmiş, havayı olduğundan da soğuk hissettiren kızıl bir tona bürünmüştü. İki adam doğuya dönmüş otururken suratları şafağın ışığıyla aydınlanıyordu. Bir an kafamı kaldırıp yaşlı adamın suratına baktığımda gözlerinde doğudaki dağların tepelerinden yükselen ışığın yansımasını gördüm.

Derken iki adam kahvelerinin son yudumlarını toprağa savurup birlikte ayağa kalktılar. "Yolcu yolunda gerek," dedi yaşlı adam.

Genç olan bana dönüp, "Pamuk toplamak istersen seni de götürelim," dedi.

"Yok, ben yoluma gideyim artık. Kahvaltı için teşekkürler," diye yanıtladım.

Yaşlı adam "boş ver" der gibi elini sallayarak, "Tamam. Afiyet olsun," dedi. Ardından iki adam yürüyerek uzaklaştı. Ufuktan gelen ışıkla hava iyice aydınlanmıştı. Ben de vadinin toprak yolunda yürüyerek uzaklaştım.

Hepsi bu kadar. Böyle hoş hislere kapılmamın sebeplerinden bazılarını biliyorum elbette. Ama orada her düşündüğümde içimi ısıtan muhteşem bir güzelliğe sahip başka bir şey vardı işte.

BASKIN

I

O küçük Kaliforniya kasabasında iki adam kendini beğenmiş tavırlarla yemek vagonundan sokaklara indiğinde ortalık kararmıştı. Havada paketleme fabrikalarından gelen mayalanmış meyvelerin tatlı kokusu vardı. Yukarılarda, ark lambalarından yayılan mavimsi ışık rüzgârda dalgalanarak yayılıyor, telefon tellerinin yerdeki gölgeleri kımıldanıp duruyordu. Eski ahşap binalar sessiz, dingindi. Kirli pencereler sokak ışıklarının kasvetli görüntülerini yansıtıyordu.

Adamlar neredeyse aynı boydaydı ama biri ötekine göre yaşlıydı. İkisi de kot pantolon giymiş, ikisinin de saçları kısa kesilmişti. Yaşlı adamın üstünde bir denizci montu, genç olanınsa mavi, boğazlı bir kazağı vardı. Karanlık sokakta yürürlerken adımları ahşap binaların arasında yüksek sesle yankılanıyordu. Genç adam ıslıkla *Come to Me My Melancholy Baby* şarkısını çalmaya başladı. Aniden durdu. "Keşke şu kahrolası melodi aklımdan çıksa. Bütün gün kafamın içinde dönüp durdu. Zaten eski bir şarkı."

Arkadaşı ona dönerek, "Korkuyorsun, Root. Kabul et işte. Ölesiye korkuyorsun," dedi.

Mavi sokak ışıklarından birinin altından geçerken Root'un suratı alabileceği en sert ifadeye büründü; gözleri kısıldı, ağzı yamularak tatsız bir biçim aldı. "Hayır, korkmuyorum," dedi.

Işıktan çıkmışlardı. Suratı tekrar gevşedi. "Keşke bu işleri daha iyi bilseydim. Sen daha önce de sahaya çıktın, Dick. Neler olabileceğini biliyorsun. Ben hiç çıkmadım."

"Öğrenmenin en iyi yolu uygulamadır," diye kısa bir alıntı yaptı Dick. "Kitaplardan filan pek bir şey öğrenemezsin."

Tren raylarından karşıya geçtiler. Az ileride, yeşil ışıklarla aydınlanmış yüksek bir apartman göründü. "Acayip karanlıkmış," dedi Root. "Sonra mehtap çıkar mı acaba? Genelde bu kadar karanlık olduğunda çıkar ya. Önce sen konuşacaksın, değil mi, Dick?"

"Hayır, sen konuş. Ben daha tecrübeliyim. Sen konuşurken onları izler, saldıracaklarını anladığım zaman haklayabilirim. Ne diyeceğin hakkında fikrin var mı?"

"Elbette. Hepsi kelimesi kelimesine aklımda. Yazdım ve ezberledim. Konuşmaya başlayınca aklına söyleyecek hiçbir şey gelmezmiş insanın, öyle duymuştum ama birden bire açılıp sanki başka biri konuşuyormuş gibi kelimelerin ağzından dökülüverdiğini de söylüyorlar. Laflar yangın hortumundan fışkıran basınçlı su gibi çıkıverirmiş. Koca Mike Sheane'e böyle olmuş. İşimi şansa bırakmamak için her şeyi yazdım."

Bir tren düdüğü acı acı öttü. Virajı alırken trenin çirkin ışığı bir anlığına rayları aydınlattı. Aydınlık vagonlar zangırdayarak önlerinden geçti. Dick geçen trenin arkasından baktı. "İçinde kimseler yok," dedi pek hoşnut kalmış gibi. "Babanın demiryollarında çalıştığını söylememiş miydin?"

Root sesindeki keyifsizliği gizlemeye çabaladı. "Evet, orada çalışıyor. Frencidir kendisi. Neler çevirdiğimi öğrenince beni evden attı. İşini kaybetmekten korkuyordu. Olan biteni anlayamadı. Anlatmaya çalıştım ama anlayamıyordu işte. Evden atıverdi beni." Root'un sesinde yalnızlık vardı. Birden kendini ne kadar zayıf hissettiğini, evini ne kadar çok özlediğini fark etti. "Onların derdi de bu işte," diye öfkeyle ekledi. "Gözleri işlerinden başka bir şey görmüyor. Ne hale geldiklerini göremiyorlar. Zincirlerine sıkıca sarılıyorlar."

"Bunları aklında tut," dedi Dick. "Güzel laflarmış. Yoksa konuşmanın bir kısmı bu mu?"

"Hayır ama iyidir diyorsan ekleyeyim bari."

Sokak lambaları seyrekleşmişti artık. Kasabanın izleri yavaş yavaş silinirken yol kıyısında dizilmiş akasya ağaçlarıyla birlikte kırsalın hakimiyeti hissedilmeye başlamıştı. Kaldırımsız yolda bakımsız bahçeleri olan birkaç küçük köy evi vardı.

"Acayip karanlıkmış, be," diye yineledi Root. "Başımıza kötü bir şey gelir mi acaba? Bir şey olursa kaçmaya elverişli bir gece."

Dick denizci montunun koluyla ağzını kapatarak hapşırdı. Bir süre sessizce yan yana yürüdüler.

"Kaçmaya kalkışır mısın acaba, Dick?" diye sordu Root.

"Tanrı aşkına, tabii ki hayır! Emirlere itaatsizlik olur bu. Ne olursa olsun direnmek zorundayız. Sen daha çocuksun, yani bıraksam kaçarsın herhalde, değil mi?"

Root çıkıştı. "Birkaç kez sahaya çıktın diye amma havaya girmişsin. Duyan da yüz yaşındasın falan zanneder."

"Dünkü çocuk değilim ya, sen ona bak," dedi Dick.

Root başını öne eğmiş, yürüyordu. Yumuşak bir sesle, "Kaçmayacağından emin misin, Dick? Orada öylece durup her şeye göğüs gerer misin yani?"

"Tabii ki eminim. Daha önce de yaptım bunu. Emirler böyle zaten, değil mi? Hem namım yürüyor." Karanlığın içinden dikkatle Root'a baktı. "Neden soruyorsun, evlat? Kaçmaktan mı korkuyorsun? Korkuyorsan, bil ki burada yerin yok."

Root irkildi. "Dick, sen iyi adamsın. Söylediklerimi başkalarına anlatmazsın değil mi? Daha önce hiç sınanmadım da. Biri sopayla suratıma bir tane yapıştırırsa ne yapacağımı nereden bileceğim? Kim bilebilir? Kaçacağını zannetmiyorum. Kaçmamaya gayret ederdim."

"Tamam, evlat. Bırak artık bunları düşünmeyi. Kaçmaya çalışırsan seni ihbar etmek zorunda kalırım. Aramızda ödlek piçlere yer yok, bunu sakın unutma."

"Aman canım, çocukla konuşur gibi konuşmayı bırak. Boşuna kendini yoruyorsun."

Yol kenarındaki akasya ağaçları gittikçe sıklaşıyordu. Rüzgâr ağaçların yapraklarını usulca hışırdatıyordu. Bahçelerden birinin önünden geçerken içeriden bir köpek hırladı. Hafif bir sis inmiş, yıldızlar sisin içinde kaybolmuştu.

"Her şeyin hazır olduğundan emin misin?" diye sordu Dick. "Lambaları ve basılı malzemeyi aldın mı? Bu işleri sana bırakmıştım."

"Öğleden sonra hepsini hallettim," dedi Root. "Henüz afişleri asmadım ama hepsi yanımda, kutuda."

"Lambalarda gazyağı var mı?"

"İçleri epeyce doluydu."

"Önceki piçlerden bazıları ötmüş müdür sence, Dick?"

"Elbette. Her zaman öten birileri çıkar."

"Baskınla ilgili bir şeyler duymadın yani, değil mi?"

"Nereden duyacağım ki? Gelip beni öldüreceklerini mi söyleyeceklerdi? Kendine gel artık, Root. Korkudan neredeyse donuna edeceksin. Bu saçmalığı kesmezsen beni de sinirlendireceksin."

II

Kare biçiminde, alçak, karanlığın içinde kapkara, ağırbaşlı duran bir binaya yaklaştılar. Ahşap kaldırımda ayak sesleri yankılandı. "Daha gelen olmamış," dedi Dick. "Açalım da içeriyi biraz aydınlatalım." Geldikleri yer terk edilmiş bir dükkândı. Eski vitrin camları kir içindeydi. Kapının yanındaki cama bir Lucky Strike afişi asılmıştı, öte yanda da Coca-Cola kadınının kartondan yapılmış ayaklı reklam panosu hayalet gibi dikiliyordu. Dick çift kanatlı kapıyı iterek içeri daldı. Bir kibrit çakarak gaz lambasını yaktı, bacasını düzelterek lambayı ters duran bir elma kasasının üstüne yerleştirdi. "Haydi, Root, hazırlanmamız lazım."

Binanın duvarları eskimiş, badanası dökülmeye yüz tutmuştu. Köşede tozlu bir gazete yığını vardı, arkadaki iki pencere de örümcek ağıyla kaplanmıştı. Dükkânın içinde üç tane elma kasasından başka şey yoktu.

Root kutuların birinden üstünde çarpıcı kırmızılarla ve siyahlarla yapılmış bir adam portresi olan kocaman afişi çıkarıp lambanın gerisindeki badanalanmış duvara astı. Ardından üstünde beyaz zemine kırmızıyla çizilmiş bir sembol bulunan başka bir afişi de yanına astı. Son olarak da elma kasalarından birinin kapağını kaldırıp içine birtakım el ilanları, broşürler, kitaplar koydu. Adımları çıplak ahşap zemini gürültüyle inletiyordu. "Öteki lambayı da yak, Dick, burası acayip karanlık," dedi.

"N'oldu, yoksa karanlıktan da mı korkuyorsun, evlat?"

"Hayır. Birazdan burada olurlar, geldiklerinde içerisi aydınlık olsun diye. Saat kaç oldu?"

Dick saatine bakarak, "Sekize çeyrek var. Her an birileri gelebilir," dedi. Ellerini denizci montunun ceplerine sokarak broşürlerle dolu kasanın önünde sakince durdu. Odada oturacak hiçbir şey yoktu. Kırmızı siyah afişteki adam sert bakışlarla odayı süzüyordu. Root da duvara dayanarak beklemeye koyuldu.

Lambalardan birinin alevi alçalmış, ışığı sararmaya başlamıştı. Dick lambanın başına dikilip, "Yeterli gazyağı var demiştin. Bu kurumuş bile," dedi.

"Dolu olduklarını sanıyordum. Bak! Bu neredeyse ağzına kadar dolu. Ötekine gazyağı aktarabiliriz."

"Nasıl yapacağız? İkisini de söndürmemiz lâzım. Yanında kibrit var mı?"

Root ceplerini yokladı. "Sadece iki tane."

"Bak şimdi, gördün mü? Toplantıyı tek lambayla yapmak zorundayız. Keşke kontrol etseydim. Kasabada işim vardı, sen halledersin diye düşündüm."

"Belki dolu lambadaki gazdan birazını bir tenekeye doldurur, oradan ötekine boşaltırız."

"Tabii, sonra da dükkânı ateşe veririz. Çok yardımcı oldun, hakikaten."

Root tekrar duvara yaslandı. "Artık gelseler ya. Saat kaç oldu, Dick?"

"Sekizi beş geçiyor."

"Ee, neden hâlâ gelmediler? Neyi bekliyor bunlar? Sekiz demiş miydin?"

"Azıcık tut çeneni, yahu! Tepemin tasını attıracaksın sonunda. Ne bileyim neyi beklediklerini. Belki son anda vazgeçtiler. Biraz sessiz ol artık, tamam mı?" Ellerini tekrar montunun cebine sokarak, "Sigaran var mı?" diye sordu.

"Yok."

Ortalık çok sakindi. Kasabanın merkezinde arabalar dolaşıyor, motorlarının uğultusuyla arada bir çalan korna sesleri duyuluyordu. Yakındaki evlerden birinden bir köpek ruhsuzca havladı. Rüzgâr akasya ağaçlarının yapraklarını oynatarak hışırtılar eşliğinde esiyordu.

"Dinle, Dick! Sesleri duyuyor musun? Dinle, bak. Galiba geliyorlar." Sesin geldiği yöne dönüp dinlemeye başladılar.

"Ben bir şey duymuyorum, sana öyle gelmiştir."

Root kirli pencerelerden birine yaklaşarak dışarı baktı. Dönerken kitapçıkların önünde durup onları itinayla düzenledi.

"Saat kaç oldu, Dick?"

"Artık rahat dur, olur mu? Çıldırtacaksın beni. Bu işi yapmak için yürekli olmak gerek. Tanrı aşkına, biraz yüreklen artık."

"Ne yapayım, Dick, daha önce sahaya çıkmadım ki."

"Anlaşılmıyor mu sanıyorsun? Merak etme, yeterince açık veriyorsun."

Rüzgâr akasya ağaçlarının yaprakları arasından hışımla esti. Ön kapı tıkırdadı, kanatlarından biri gıcırdayarak yavaşça açıldı. İçeri dolan serin rüzgâr, tozlu gazetelerle afişleri havalandırarak perde gibi hafifçe dalgalandırdı.

"Kapat şu kapıyı, Root! Ya da dur, açık kalsın. O zaman geldiklerini duyabiliriz." Saatine baktı. "Neredeyse sekiz buçuk oldu."

"Gelecekler mi sence? Gelmezlerse daha ne kadar bekleyeceğiz?"

Daha yaşlı adam açık kapıya bakarak, "Dokuz buçuk olmadan buradan ayrılamayız. Bu toplantıyı düzenlemek için emir aldık," dedi.

Kapı açık olduğu için gecenin sesleri artık daha iyi duyuluyordu. Sokaktaki kuru akasya yapraklarının rüzgârla dansı, köpeğin sakin, aralıksız havlaması. Duvardaki kırmızı siyah portre loş ışıkta ürkütücü görünüyordu. Alt köşesi esen rüzgârla bir kez daha dalgalandı. Dönüp afişe bakan Dick kısık sesle, "Dinle, evlat!" dedi. "Korktuğunun farkındayım." Parmağıyla afişi işaret etti. "Korktuğun anlarda dönüp ona bir bak. O asla korkmazdı. Yaptıklarını hatırla."

Oğlan da afişe bakarak, "Sence hiç korkmamış mıdır?" diye sordu.

Dick azarlayan, sert bir sesle, "Korkmuş olsa bile kimseye sezdirmedi. Bundan ders al da önüne gelene içini döküp korktuğunu anlatma."

"Sen iyi bir herifsin, Dick. Sahaya yalnız gönderilseydim ne yapardım, bilmiyorum."

"Bir şey olmaz, evlat. Sen de boş adam değilsin, sadece daha önce ateş hattında kalmamışsın, o kadar."

Root aniden kapıya döndü. "Dinle, bak! Birileri geliyor, duyuyor musun?"

"Bırak artık şunu! Geldiklerinde gelmiş olurlar."

"Öyleyse şu kapıyı kapatalım, burası soğudu sanki. Dinle! Biri geliyor."

Yoldan birinin hızlı adımları duyuldu, koşar adımlara döndükten sonra sesler ahşap kaldırımı geçerek yaklaştı. Üstünde boyacı tulumu, başında şapkasıyla bir adam içeri daldı. Nefes nefese kalmıştı. "Bir an önce uzasanız iyi olur," dedi aceleyle. "Bir grup baskın için buraya geliyor. Toplantı yapmaya da kimse gelmeyecek. Aslında size kimse haber vermeyecekti ama benim buna gönlüm razı olmadı. Pılınızı pırtınızı toplayıp hemen terk edin burayı. Gelmek üzereler."

Root'un beti benzi atmış, yüzü gerilmişti. Endişeyle Dick'e baktı. Yaşlı adam titredi. Ellerini göğüs ceplerine sokup omuz silkti. "Sağ ol," dedi, "haber verdiğin için. Sen koş, git. Bize bir şey olmaz."

"Diğerleri başınıza geleceklere aldırmadı ama..." dedi adam.

Dick başını salladı. "Onlar geleceği göremiyor çünkü. Burunlarından ötesini göremiyorlar. Sen de yakalanmadan önce koşmaya başla istersen."

"Ee, siz gelmiyor musunuz? İsterseniz eşyayı taşımanıza yardım ederim."

Dick buz gibi bir ses tonuyla, "Biz kalıyoruz," dedi. "Emirler böyle. Başımıza ne gelecekse göğüslemek zorundayız."

Adam kapıya yürürken döndü. "Yanınızda kalmamı ister misiniz?"

"Hayır. İyi bir herifsin sen. Kalmana gerek yok. Belki başka bir zaman işimize yararsın."

"Eh, elimden geleni yaptım işte."

III

Dick ile Root adamın ahşap kaldırımdan yola koşuşunu, sonra karanlıkta kayboluşunu dinledi. Gece tekrar sessizliğe büründü. Ölü yapraklar sokakta savrulmaya, kasabanın merkezinden gelen araba sesleri uğuldamaya devam etti.

Root, Dick'e baktı. Ellerini yumruk yapıp cebine sokmuş, öylece duruyordu. Yüzündeki kaslar gerilmiş olsa da ona gülümsedi. Duvardaki afişin ucu bir kez daha havalandı.

"Korkuyor musun, evlat?"

Root bir an için inkâr edecek gibi olduysa da vazgeçti. "Evet, korkuyorum. Belki de bu iş bana göre değil."

Dick, "Sakin ol, evlat!" dedi öfkeyle. "Sakin ol biraz!"

"Öyleyse neden bununla yüzleşmemiz gerektiğini söyle,

Dick. Aslında nedenini biliyorum ama bir kez de senden duymaya ihtiyacım var sanki."

Dick yine bir alıntıyla yanıtladı. "'Maneviyatı düşüklere azimle örnek olmalı, adaletsizliğin örneğini halka göstermeli.' İşte, Root. Emirler böyle," dedikten sonra tekrar sessizliğe büründü. Köpeğin havlaması şiddetlendi.

"Gelenler onlar herhalde," dedi Root. "Bizi öldürecekler mi dersin?"

"Hayır, genellikle kimseyi öldürmezler."

"O zaman dövecekler, tekmeleyecekler, değil mi? Sopalarla kafamıza vuracaklar, burnumuzu kıracaklar. Koca Mike vardı hani, çenesini üç yerden kırmışlardı."

"Sakin ol be oğlum, biraz sakin ol ve beni dinle. Eğer biri seni yakalayıp bir şeyler yaparsa, birinin eline düşersen, bil ki bunu yapan seni yakalayan kişi değil Sistem'dir. Zaten yakaladığı kişi de sen değilsin. Seni kuralları uygulamak için kullanıyor. Bunu aklında tutabilir misin?"

"Kaçmak istemiyorum, Dick. Yemin ederim, istemiyorum. Kaçmaya kalkarsam engel olursun, değil mi?"

Dick ona yaklaşarak elini omzuna koydu. "Sana bir şey olmaz, merak etme, kaçmayacak adamı gözünden tanırım ben."

"Broşürleri falan saklasa mıydık? Başımız iyice belaya girmesin."

"Hayır. Biri cebine atıp sonra okuyabilir. O zaman işe yaramış olur. Broşürleri bırak da sus artık. Konuşmak işleri bozuyor."

Köpek daha önceki tekdüze, ruhsuz havlamasına döndü.

Açık kapıdan esen rüzgâr bir tomar kuru yaprağı içeri sürükledi. Portrenin olduğu afişin köşesi rüzgârdan bir kez daha havalandı. Root havalanan köşeyi duvara yapıştırdı. Kasabanın bir yerinde ani fren yapan bir arabanın lastik sesleri duyuldu.

"Bir şey duyuyor musun, Dick? Geliyorlar mı?"

"Hayır."

"Baksana, Dick. Koca Mike birileri yardıma gelene kadar, iki gün boyunca çenesi kırık halde yatmış."

Yaşlı adam öfkeyle ona döndü. Sıkılı yumruklarını cebinden çıkardı. Genç adama bakarken gözleri kısıldı. "Şimdi beni iyi dinle, evlat," dedi. "Çok şey bilmem ama bu yollardan geçmişliğim var. Sana söyleyebileceğim bir şey varsa, o da zamanı gelince canının yanmadığıdır. Neden bilmiyorum ama yanmıyor işte. Hatta öldürseler bile vız geliyor." Kollarını indirip ön kapıya yöneldi. Dışarıya baktı ve içeri girmeden önce iki tarafı da dikkatle dinledi.

"Bir şey duyuluyor mu?"

"Hayır. Hiç ses yok."

"Neyi bekliyorlar sence?"

"Nereden bileyim?"

Root yavaşça yutkundu. "Belki de gelmeyecekler. Belki adamın bize söyledikleri tamamen palavraydı, belki de şaka yapıyordu."

"Belki."

"Bütün gece burada dayak yemeyi mi bekleyeceğiz?"

Dick onu taklit etti. "Evet, bütün gece dayak yemeyi bekleyeceğiz."

Rüzgâr aniden sertleştikten sonra tamamen durdu. Köpek havlamayı kesti. Tren kavşağa yaklaşırken öttü, ardından ortalık öncekinden de sessiz bir hale büründü. Yakındaki evin birinden bir çalar saatin sesi duyuldu. Dick, "Birileri işe erken gidiyor. Gece bekçisidir herhalde," dedi. Bu durgunluğun ve sessizliğin içinde sesi fazla yüksek çıkıyordu. Kapı hafifçe gıcırdayarak kapandı.

"Saat kaç oldu, Dick?"

"Dokuzu çeyrek geçiyor."

"Hadi be, daha o kadar mı? Sabah olmak üzere gibi geliyordu. Sen de, 'Keşke bir an önce gelseler de bu iş bitse,' diye düşünmüyor musun? İstediğin bu değil mi? Dinle, Dick, duydun mu? İnsan sesi duydum sanki."

Öne eğilerek kaskatı kesilip dinlemeye başladılar. "Sesleri duyuyor musun, Dick?"

"Galiba. Kısık sesle konuşuyorlar sanki."

Köpek tekrar havladı ama bu sefer sesi öfkeliydi. Fısıltılar duyulabiliyordu. "Dick! Arka pencerede birini gördüm galiba."

Yaşlı adam huzursuzca gülümsedi. "Kaçamayalım diye. Binanın etrafını sardılar. Hazır ve sakin ol evlat! Geliyorlar. Unutma, onlar değil Sistem'dir bunların sorumlusu."

Hızlı adım sesleri yükseldi. Kapı çarpılarak açıldı, kaba saba giyimli, siyah şapkalı adamlar içeri daldı. Ellerinde sopalar vardı. Dick ve Root çeneleri sıkılmış, gözleri kısık, dimdik durdular.

Baskın yapanlar içeri girince huzursuz oldular. Ters ters bakarak, hareketlerini kollayarak iki adamın karşısında yarım çember halinde dizildiler.

Genç Root yan gözle yaşlı adama baktığında kınarcasına, soğuk bir ifadeyle onu süzdüğünü gördü. Root titreyen ellerini cebine soktu. İleri doğru birkaç atmaya zorladı kendini. Sesi korku doluydu. "Yoldaşlar!" diye bağırdı. "Siz de bizim gibi insansınız. Hepimiz kardeşiz." Kalın bir kalas havada savrularak gümbürtüyle suratında patladı. Root dizlerinin üstüne çöktü. Elleriyle zar zor denge sağladı.

Adamlar hareket etmedi. Dik dik bakıyorlardı.

Root yavaşça ayağa kalktı. Yarılmış kulağından aşağı, boynuna doğru ince bir çizgi halinde kan süzüldü. Yüzünün darbe alan kısmı kızarmış, ezilmişti. Yeniden dimdik ayağa dikildi. Heyecanla, tutkuyla nefes alıp veriyordu. Elleri titremiyordu, sesi kendinden emin ve gürdü. Gözleri şevk içinde, alev alev yanıyordu. "Farkında değil misiniz?" diye haykırdı. "Hepsi sizin için. Her şeyi sizin için yapıyoruz. Hepsini. Ne yaptığınızın farkında değilsiniz."

"Gebertin şu kızıl sıçanları!"

Biri çılgınca kahkaha attı. Ardından saldırı başladı.

Root yere düştüğünde bir anlığına Dick'in suratındaki gergin, sert gülümsemeyi fark etti.

IV

Birkaç kez ayılır gibi olmuş ama bir türlü tamamen kendine gelememişti. Sonunda gözlerini açıp her şeyi hatırladı. Kafasıyla yüzü sargılar içindeydi. Şişmiş göz kapaklarının ardından sadece ince bir ışık görebiliyordu. Bir süre öylece yatarak ne yapması gerektiğini düşündü. Sonra tam yanından Dick'in sesini duydu.

"Uyandın mı, evlat?"

Root konuşmaya çalıştığında sesinin çatallaştığını fark etti. "Galiba."

"Hep kafanla uğraştılar. Bir an gittin sandım. Burnun konusunda haklı çıktın. Eskisi kadar güzel olmayacak."

"Sana ne yaptılar, Dick?"

"Aman canım, kolumu ve birkaç kaburgamı kırdılar, o kadar. Yüzünü yere çevirmeyi öğrenirsen gözlerini kurtarabilirsin." Duraklayıp dikkatle nefes aldı. "Kaburgan kırıldığında nefes alınca canın acıyor. Şanslıydık bence. Polisler bizi alıp buraya getirdiler."

"Hapishanede miyiz, Dick?"

"Evet! Hastane bloğunda."

"Neyle suçlanıyoruz?"

Root, Dick'in kıkırdamaya çalıştığını ama canı yanınca sesinin inlemeye dönüştüğünü duydu. "Ayaklanmaya teşvik. Altı ay yeriz bence. Polisler bütün basılı malzemeye el koydu."

"Onlara yaşımın küçük olduğunu söylemeyeceksin, değil mi, Dick?"

"Hayır. Söylemeyeceğim. Sesini kessen iyi edersin. Zaten pek iyi çıkmıyor. Sakin ol, rahatla, dinlen biraz."

Root bir süre ağrılar içinde sessizce yattıysa da tekrar konuşmaya başladı. "Canım yanmadı, Dick. Garipti. Kendimi çok iyi hissediyordum."

"Aferin sana, evlat. Şimdiye kadar gördüğüm herkes kadar iyiydin. Kurula seninle ilgili güzel şeyler söyleyeceğim. Gayet iyiydin."

Root kendi kendini ikna eder gibi "Bana vururlarken umurumda olmadığını söylemek istedim hep onlara."

"Elbette, evlat. Söylemiştim sana. Onlar değil mesele, Sistem. Onlardan nefret etmenin hiç yararı yok. Ellerinden başka türlüsü gelmiyor."

Root bayılacak gibi konuşuyordu. Çektiği acı onu zorluyordu. "İncil de 'Onları affet çünkü ne yaptıklarını bilmezler' gibi bir şey der, değil mi?"

Dick'in cevabı net ve sert oldu. "Dini bir kenara bırak, evlat." Alıntı yaparak, "Din insanlığın afyonudur," diye ekledi.

"Biliyorum, tabii," dedi Root. "Ama dinle ilgili olduğu için söylemedim, öylece, içimden geldi de... Öyle hissettim."

KOŞUM

Peter Randall, Monterey bölgesinin en saygıdeğer çiftçilerinden biriydi. Bir keresinde bir Mason toplantısında küçük bir söylev çekişinin öncesinde, onu tanıtan keşiş tarafından, Kaliforniya'nın genç Masonları için gıpta edilmesi gereken bir örnek olarak takdim edilmişti. Elli yaşına yaklaşmıştı, tavırları vakur ve itidalliydi, dikkatlice biçimlendirilmiş bir sakalı vardı. Sakallı adamlara tanınan otoritenin meyvelerini her toplantıda toplardı. Bakışları da vakurdu Peter'ın, mavi gözleri hüzne varan bir vakarla doluydu. İnsanlar onda bir kudret olduğunu sezerdi, dizginlenen, zapt edilmiş bir kudret. Bazen, ortada hiçbir neden yokken, bakışları saldırgan bir köpeğinki gibi hainleşir, kasvetle dolar ama bu görünüşü çabucak yok olarak çehresini yeniden itidal ve dürüstlük kaplardı. Enine boyuna bir adamdı. Omuzlarını sanki bağlanmış gibi geriye atar, midesini bir asker gibi içine çekerdi. Çiftçiler genellikle hımbıl insanlar oldukları için bu duruşu saygınlığına önemli ölçüde katkıda bulunurdu.

Peter'ın karısı Emma'ya gelince... İnsanlar bir deri bir kemik olan bu kadının nasıl hayatta kaldığına şaşıyordu çünkü genellikle hastaydı. Kırk kilo kadar geliyordu. Kırk beş yaşında olmasına karşın yüzü çok ihtiyar bir kadınınki gibi kırışıp kararmıştı ama koyu renkli gözleri yaşamaya kararlı bir biçimde parlardı. Gururlu bir kadındı, çok az yakınırdı halinden. Babası otuz üçüncü dereceden Masondu ve Kaliforniya Büyük Locası'nın Muhterem Üstadıydı. Ölmeden önce Peter'ın Masonluk kariyeriyle yakından ilgilenmişti.

Yılda bir kez Peter bir haftalığına uzaklara gider, karısını çiftlikte yalnız bırakırdı. Kadın kendisine eşlik etmek için uğrayan komşulara her zaman, "İş gezisi için gitti," derdi.

Peter'ın iş gezisinden döndüğü her seferde Emma bir iki ay hasta yatar, bu da Peter açısından büyük sıkıntı yaratırdı çünkü Emma yardım almayı reddeder, ev işlerini kendi yapardı. Hasta olduğunda evle Peter ilgilenmek zorunda kalıyordu.

Randall çiftliği Salinas nehrine bakan tepenin eteğinde uzanıyordu. Bayırla düzlüğün buluştuğu mükemmel bir uyuma sahipti. Arazinin yüz seksen dönümlük dümdüz kısmı bir zamanlar nehrin getirmiş olduğu zengin topraklara sahipti, yumuşak eğimli bir bayırda uzanan üç yüz dönüm ise sebze ve ot yetiştirmek için kullanılıyordu. Beyaz çiftlik evi, en az sakinleri kadar temiz ve vakur görünüyordu. Ön bahçe çitle çevriliydi, geniş bahçede ise Peter, Emma'nın talimatı doğrultusunda, yıldız çiçekleri, ölmez otları, karanfil ve hüsnüyusuf yetiştiriyordu.

Öndeki verandadan bakıldığında düzlüklerin üstünden söğütleri ve kavaklarıyla nehir kıyısı, suyun gerisinde pancar tarlaları, onların gerisinde de Salinas adliye binasının soğan biçimindeki kubbesi görünürdü. Emma akşamüstleri genellikle öndeki verandada, sallanan bir koltukta serin bir esinti onu içeri girmeye zorlayana kadar otururdu. Düzlükte, evin alt yanındaki bayırda ya da bostanda çalışan Peter'a arada bir göz atarak durmaksızın örgü örerdi.

Randall çiftliğinin ipotek borcu vadideki öteki çiftliklerden fazla değildi. Akıllıca seçilmiş olan, dikkatle işlenen mahsul faizleri ödüyor, doğru dürüst bir yaşam sağlıyor, geriye de arazi sahibine ödenecek birkaç yüz dolar kalıyordu. Peter Randall'ın komşularınca saygı görmesine, pek seyrek konuşsa da hava durumu ya da dünyanın gidişatı hakkında söylediği birkaç sözün dikkate alınmasına şaşmamak gerekirdi. Diyelim ki Peter, "Cumartesi günü bir domuz keseceğim," dedi; bunu duyan hemen herkes eve gidip cumartesi günü bir domuz keserdi. Neden ol-

duğunu bilmeseler de Peter Randall domuz kesecekse bunda bir hikmet varmış gibi gelirdi onlara.

Peter ile Emma yirmi bir yıldır evliydi. Bir ev dolusu güzel mobilya, birkaç tane çerçeveli tablo, çeşitli biçimlerde vazolar, sağlamlarından bir sürü kitap edinmişlerdi. Emma'nın çocuğu olmamıştı. Ev hasarsız, çiziksiz, lekesizdi. Ön ve arka verandalarda metal çamurluklarla kalın, koko paspaslar evin çamursuz kalmasını sağlıyordu.

Hasta olmadığı zaman Emma eve gerektiği gibi bakılmasını sağlardı. Kapıların ve dolapların menteşeleri yağlanır, sürgülerin tek bir vidası bile eksik olmazdı. Mobilya ile ahşaplar yılda bir kez mutlaka cilalanırdı.

Onarımlar genellikle Peter yıllık iş gezisinden döndükten sonra yapılırdı.

Çiftlikler arasında Emma'nın yeniden hastalandığı haberi yayılır yayılmaz komşular nehir kıyısındaki yolda doktorun önünü keserdi.

"Ah, sanırım iyileşecek," diye yanıtlardı doktor onları. "Birkaç hafta yatakta kalsa iyi olur."

İyi yürekli komşular Randall çiftliğine kekler götürürler, devasa bir ceviz yatakta küçücük, sıskacık bir kadının yattığı hasta odasına parmak uçlarına basarak girerlerdi. Kadın onlara kocaman, parlak, kara gözleriyle bakardı.

"Perdeleri biraz açsak mı, canım?" diye sorarlardı.

"Hayır, teşekkür ederim. Işık gözlerimi rahatsız ediyor."

"Senin için yapabileceğimiz bir şey var mı?"

"Hayır, teşekkür ederim. Peter bana gereken her şeyi gayet güzel yapıyor."

"Aklında bulunsun, herhangi bir şey olursa..."

Emma gayet ketum bir kadındı. Hasta olduğu zaman Peter'a kek çörek götürmek dışında yapabileceğiniz bir şey yoktu. Temiz, ütülü bir önlük takmış olan Peter'ı mutfakta bulabilirdiniz. Ya sıcak su torbasını dolduruyor ya da sütün kaymağını alıyor olurdu.

Derken bir sonbahar günü Emma'nın yine yatağa düştüğü duyulunca çiftliklerdeki kadınlar Peter için börek çörek yapıp her zamanki ziyaretlerine başladılar.

Bitişikteki çiftlikte oturan komşu Bayan Chappell doktor geçerken nehir yolunun üstüne çıktı. "Emma Randall nasıl, doktor?"

"Pek iyi olduğunu sanmıyorum, Bayan Chappell. Galiba çok hasta o kadıncağız."

Dr. Marn her zaman henüz ceset değilseniz iyileşme yolunda olduğunuzu düşündüğü için bu laf üzerine çiftliklerde Emma'nın öleceği dedikodusu yayılıverdi.

Uzun, feci bir hastalık dönemiydi. Lavmanı bizzat Peter yapıyor, yatakta kullanılan sürgüyü taşıyordu. Doktorun bir hemşire tutulması yolundaki önerisi, hastanın gözlerindeki vahşice itirazlarla dolu kaskatı bakışlarla karşılandı ve her ne kadar hasta olsa da tüm arzularına saygı gösterildi. Peter onu doyurdu, yıkadı, büyük ceviz yatağı temiz tuttu. Yatak odasının perdeleri hep kapalı kaldı.

O karanlık, keskin, şahin bakışların gölgelenmesi, o keskin zekânın bilinçsizliğe gömülmesi için iki ay geçmesi gerekti. Ancak o zaman eve bir hemşire getirildi. Peter da hastalanıp sıskalaşmıştı, çökmek üzereydi. Komşular ona kekler, börekler, çörekler getirdiler ama tekrar uğradıklarında hepsini, dokunulmamış olarak mutfakta buldular.

Emma bir akşamüstü öldüğünde Bayan Chappell evde Peter ile birlikteydi. Peter hemen bir isteri kriz geçirdi. Bayan Chappell doktora telefon ettikten sonra yardım istemek için kocasını çağırdı çünkü Peter deli gibi çırpınıyor, yumruklarıyla sakallı yanaklarını dövüyordu. Ed Chappell onu o halde görünce utandı.

Peter'ın sakalı gözyaşlarıyla sırılsıklam olmuştu. Hıçkırıkları evin içinde yankılanıyordu. Bazen yatağın kenarına oturup kafasını yastığa gömüyor, bazen de danalar gibi böğürerek yatak odasında dolaşıp duruyordu. Ed Chappell onu kendine getirmek için elini omzuna koyup, "Haydi, Peter, haydi, artık toparlan," dediğinde Peter komuşusunun elini silkeleyiverdi. Doktor dışarı çıkıp ölüm belgesini imzaladı.

Cenaze levazımatçısı geldiğinde Peter ile başı fena halde belaya girdi. Yarı çıldırmış gibiydi. Cesedi alıp götürmeye çalıştıklarında onlarla dövüşmeye kalktı. Ed Chappell ile levazımatçı onu ancak zapt edip yatırarak doktorun iğne yapmasını sağladıktan sonra Emma'yı götürmeyi başarabildiler.

Morfin bile Peter'ı uyutamadı. Bir köşede kamburlaşıp oturmuş, yere bakarak sık sık soluyordu.

Doktor, "Kim kalacak onunla?" diye sorduktan sonra hemşireye bakarak "Bayan Jack?" dedi.

"Onunla başedemem, doktor, yalnız başıma olmaz."

"Chappell, sen kalır mısın?"

"Elbette kalırım."

"İyi, bak şimdi. Burada bromür hapları var. Yine delirirse bunlardan birini verirsin. O da işe yaramazsa sodyum amital da var. Bu haplardan bir tane aldı mı sakinleşir."

Ayrılmadan önce, sersemlemiş olan Peter'ın oturma odasına gitmesine yardım ettiler, onu yavaşça sedire yatırdılar. Ed Chappell bir koltuğa oturup onu izledi. Bromür haplarıyla bir bardak su da yanındaki sehpada duruyordu.

Küçük oturma odası temizdi, tozu bile alınmıştı. Peter daha o sabah yerleri ıslak gazetelerle silmişti. Ed ocakta küçük bir ateş yaktı, alevler yükselince birkaç parça meşe odunu attı. Karanlık erken çökmüştü. Bir yandan rüzgâr esiyor, bir yandan da pencerelere hafif bir yağmur çarpıyordu. Ed gaz lambalarını ayarlayıp alevlerini küçülttü. Ocakta ateş çıtırdıyor, alevler meşe odunlarının üstünde saç misali dalgalanıyordu. Ed uzunca bir süre koltuğunda oturup, uyuşuk halde sedirde yatan Peter'ı seyretti. Sonunda Ed de uykuya daldı.

Uyandığında saat ona geliyordu. Doğrulup sedire baktı. Peter oturmuş ona bakıyordu. Ed'in eli bromür şişesine uzandı ama Peter başını salladı.

"Bana bir şey vermene gerek yok, Ed. Galiba doktor beni iyice uyuşturdu, öyle değil mi? Şimdi daha iyi hissediyorum kendimi, biraz sersemlemişim, o kadar."

"Şunlardan bir tane alırsan uyuyabileceksin."

"Uyumak istemiyorum." Parmaklarıyla berbat haldeki sakalını sıvazladıktan sonra ayağa kalktı. "Gidip yüzümü yıkayayım, o zaman daha iyi olurum."

Ed onun mutfaktaki musluğu açıp suyu akıttığını duydu. Bir süre sonra Peter yüzünü havluyla kurulayarak oturma odasına döndü. Tuhaf bir biçimde gülümsüyordu. Ed'in yüzünde hiç görmediği bir ifadeydi bu; muzip, garip bir gülümseme. Peter, "Öldüğünü öğrenince galiba iyice azıttım, değil mi?" dedi.

"Eh, evet, biraz bağırıp çağırdın."

"İçimde bir şey koptu sanki," diye açıkladı Peter. "Hani, pantolon askısının lastiği kopar gibi. Dağıttı beni. Ama şimdi iyiyim, merak etme."

Ed yere bakarken küçük, kahverengi bir örümceğin kımıldadığını gördü, ayağını uzatıp onu ezdi.

Peter birden, "Öteki dünyaya inanır mısın?" diye sordu.

Ed oturduğu yerde kıvrandı. Bu gibi konularda konuşmayı sevmezdi çünkü bunları konuşmak demek aklına getirmek, üstüne düşünmek anlamına gelirdi. "Eh, evet. Dürüstçe söylemek gerekirse, inanırım."

"Vefat etmiş birinin aşağıya bakıp neler yaptığımızı görebileceğine inanır mısın?"

"Ha, o kadarını bilemem, bilmiyorum."

Peter kendi kendine konuşur gibi devam etti. "Beni görebiliyorsa ve onun istediği gibi davranmıyorsam bile memnun olmalı çünkü o buradayken her şeyi onun istediği gibi yaptım. Beni iyi bir adam haline getirdiği için memnun olması gerekir. O burada değilken iyi bir adam olmazsam bu her şeyi onun becerdiği anlamına gelir, değil mi? Ben hep iyi bir adam oldum, sence de oldum, değil mi, Ed?"

"'Oldum' da ne demek?"

"İşte, yılda bir hafta dışında, iyi bir adam oldum. Şimdi ise ne yapacağımı bilmiyorum." Çehresini öfke bürüdü. "Bir şey ha-

riç." Ayağa kalkarak ceketini ve gömleğini çıkardı. İç çamaşırının üstünde omuzlarını geriye doğru çeken, örgü bir koşum vardı. Koşumun kancalarını çözüp fırlattı. Sonra pantolonunu indirince geniş, lastikli bir kuşak ortaya çıktı. Onu da çıkarıp ayaklarının üstüne düşürerek keyifle göbeğini kaşıdıktan sonra tekrar giysilerini giydi. Ed'e gülümsedi, tekrar o ilginç, tuhaf gülümsemeyle. "Bana nasıl yaptırıyordu bunları bilmem ama yaptırıyordu işte. Bana patronluk taslar gibi görünmüyordu ama hep bir şeyler yaptırırdı. Biliyor musun, sanırım ben öteki dünyaya inanmıyorum. O hayattayken, hatta hastayken, onun istediği şeyleri yapmak zorundaydım ama ölür ölmez şu koşumdan kurtuldum, hemen. Artık dayanamıyordum. Bitti işte. Artık hayatımı o koşum olmadan sürdürmeye alışmam gerek." Parmağını Ed'e doğru salladı. "Bundan böyle göbeğim de çıkacak," dedi gayet keyifli. "Bırakacağım çıksın. N'olmuş yani, elli yaşındayım ben."

Ed bundan hoşlanmamıştı. Gitmek istiyordu. Pek yakışık alır şeyler değildi bunlar. Cılız bir sesle, "Şunlardan bir tane alırsan uyuyabileceksin," diyebildi.

Peter ceketini giymemişti. Gömleğinin önü açık olarak sedirde oturuyordu. "Uyumak istemiyorum. Konuşmak istiyorum. Herhalde o kuşakla koşumu cenazede takmak zorundayım ama sonra ikisini de yakacağım. Dinle, ahırda bir şişe viskim var. Gidip alayım."

Ed hemen, "Yo, hayır," diye itiraz etti. "Şimdi içki içemem, böyle bir günde olmaz."

"İyi o zaman, ben içebilirim. İstersen oturup beni izleyebilirsin. Söylüyorum sana, hepsi bitti." Ed, Chappell'ı pek mutsuz, utanmış halde bırakıp kapıya gitti, dışarı çıktı. Hemen de geri dönüverdi. Elinde viskiyle kapıdan girerken konuşmaya başladı. "Hayatımda tek şey vardı, o seyahatler. Emma oldukça zeki bir kadındı. Yılda bir kez gitmezsem çıldıracağımı biliyordu. Tanrım, döndüğümde vicdanımla nasıl da oynardı." Sesi bir sır verecekmiş gibi alçaldı. "O seyahatlerde ne yaptığımı biliyor musun?"

Ed'in gözleri faltaşı gibi açıktı artık. Karşısında tanımadığı bir adam vardı ve bu durum giderek büyülüyordu onu. Peter'ın uzattığı viski bardağını aldı. "Hayır, ne yapıyordun?"

Peter içkisini yudumladıktan sonra öksürdü, eliyle ağzını sildi. "Sarhoş oluyordum," dedi. "San Francisco'daki o şık evlere gidiyordum. Bütün hafta boyunca sarhoş oluyor, her gece o evlerden birine gidiyordum." Bardağını tekrar doldurdu. "Emma'nın bildiğini tahmin ediyorum ama hiçbir şey söylemedi. Uzaklaşmasaydım mahvolurdum."

Ed Chappell viskisini ihtiyatlı bir tavırla yudumladı. "Her seferinde senin iş gezisinde olduğunu söylerdi."

Peter bardağına bakıp içindekini bitirdi sonra tekrar tepeleme doldurdu. Gözleri parlamaya başlamıştı. "İçkini iç, Ed. Doğru bir şey olmadığını düşünüyorsun, yani bu kadar erken... Ama kimsenin haberi olmaz, sadece sen ve ben bileceğiz. Şu ateşi canlandır. Merak etme, üzgün değilim."

Chappell ocağa gidip odunları karıştırınca bir sürü kıvılcım küçük, parlak kuşlar gibi bacaya doğru uçuşup gitti. Peter bardakları doldurup tekrar sedire döndü. Ed koltuğuna döndüğünde bardağındaki içkiyi yudumlarken, tekrar doldurulduğunun farkında değilmiş gibi yapıyordu. Yanakları kızarmıştı. Artık içki içiyor olmak o kadar da feci bir şeymiş gibi gelmiyordu ona. Öğleden sonra olanlar ve ölüm belirsiz bir geçmişe gömülmüştü sanki.

Peter, "Kek ister misin?" diye sordu. "Dolapta en az yarım düzine kek var."

"Hayır, aslına bakarsan pek canım istemiyor."

Peter, "Biliyor musun?" dedi itiraf eder gibi. "Bir daha asla kek yiyemeyeceğim galiba. On yıldan beri, Emma her hastalandığında insanlar kek gönderirdi. Hoş bir davranıştı elbette ama artık kek benim için hastalık demek. İçkini iç."

Odada bir şey oldu. İki adam da ne olduğunu anlamak için bakındı. Oda az önce olduğundan farklıydı nedense. Sonra Peter suç işlemiş gibi gülümsedi. "Şöminenin üstündeki saat durdu. Her-

halde çalıştırmam onu. Küçük bir çalar saat alırım, hızlı çalışanından. Bunun tiktakları fazla kasvetliydi zaten." Viskisini yudumladı. "Herhalde etrafa çıldırdığımı anlatacaksın, değil mi?"

Ed bakışlarını bardağından kaldırıp gülümsedi, olumsuz anlamda başını salladı. "Hayır, anlatmayacağım. Olan bitenler hakkında neler hissettiğini azıcık anlayabiliyorum. Koşumla kuşak taktığını bilmiyordum."

Peter, "Bir erkek dimdik durmalı," dedi. "Bense doğuştan hımbılım." Sonra patladı. "Doğuştan budalayım ben! Yirmi yıldır aklı başında, iyi bir adammış gibi görünüyordum, yılda bir hafta hariç." Yüksek sesle, "Damla damla zehirlendim ben. Hayatım damla damla elimden alındı. Haydi, doldurayım bardağını. Ahırda, çuval yığınının altında bir şişe viskim daha var."

Ed doldurulsun diye bardağını uzattı. Peter sözüne devam etti. "Nehir kıyısındaki düzlüğe tatlı bezelye ekmenin hoş olacağını düşünüyorum. Ön verandada oturup dönümlerce uzanan mavili pembeli tarlaları seyretmek nasıl olur, bir düşün. Rüzgâr üstlerinden eve doğru estiğinde o müthiş kokuyu düşün. İnsanı bayıltacak kadar müthiş kokuyu..."

"Bir sürü insan tatlı bezelye yüzünden iflas etti. Mahsulü alınca çok iyi fiyata satıyorsun ama ekinlerin başına bir sürü şey gelebilir."

Peter, "Umurumda değil!" diye bağırdı. "Her şeyi dolu dolu istiyorum. Yüz altmış dönüm renk ve koku istiyorum. Şişman, yastık gibi göğüsleri olan bir kadın istiyorum. Açım, diyorum sana, her şeye açım, her şeyin bolluğuna açım."

Bağırış çağırış karşısında Ed'in çehresi ciddileşti. "Şunlardan bir tane alırsan uyuyabileceksin."

Peter utanmış görünüyordu. "Ben iyiyim. Öyle bağırmak istemezdim sana. Bütün bunları ilk kez düşünmüyorum. Yıllardır düşünürüm hepsini, bir çocuğun tatili düşündüğü gibi. Çok yaşlanmaktan hep korkmuşumdur. Ya da ondan önce gidip tüm fırsatları kaçırmaktan. Ama sadece 50 yaşındayım. Daha bir sürü

enerjim var harcayacak. Emma'ya da söylemiştim tatlı bezelyeyi ama izin vermedi. Bana nasıl yaptırıyordu isteklerini, bilmiyorum," diye merak içinde söylendi. "Hatırlayamıyorum. Bunu yapmanın bir yolunu bulurdu. Ama gitti işte. Koşum nasıl gittiyse o da gitti, içimde hissediyorum. Salıvereceğim, Ed, her şeyi, her yeri salıvereceğim. Evin her yanını çamura bulayacağım. İriyarı, tombul bir hizmetçi tutacağım, San Francisco'dan tombul bir hizmetçi. Şu rafta her zaman bir şişe brendi bulunacak."

Ed Chappell kalkıp kollarını başının üstünde esnetti. "Madem kendini iyi hissediyorsun, artık ben de eve gideceğim. Biraz uyumam lazım. Şu saati kursan iyi edersin, Peter. Bir saatin durması doğru bir şey değildir."

Cenazenin ertesi günü Peter Randall çiftliğinde çalışmaya başladı. Bitişikte oturan Chappell'lar mutfağındaki lambanın gün doğmadan saatler önce yandığını, onlar kalkmadan yarım saat önce elinde lambayla avluyu geçtiğini gördüler.

Peter üç günde bostanını budadı. Günün ilk ışıklarıyla çalışmaya başlıyor, göğe baktığında dallar görünmez hale gelene kadar da çalışıyordu. Sonra nehir düzlüğündeki büyük araziyi işlemeye başladı. Sürdü, düzeltti, tırmıkladı. Binici kıyafetleri ve çizmeler giymiş iki yabancı adam gelip tarlasına baktılar. Toprağı parmaklarının arasında ezip incelediler, yüzeyin altına bir toprak burgusu indirdiler, giderken de küçük kağıt torbalara toprak örnekleri koyup götürdüler.

Genelde ekim zamanından önce çiftçiler arasında git geller sıklaşır. Yere çöker, toprağı avuçlayarak küçük topakları parmaklarının arasında ezerler. Pazar yerlerini, ürünleri tartışır, geçmiş yıllarda fasulyenin iyi fiyat aldığını, başka yıllarda bezelye gelirinin tohumunu bile zor ödediğini konuşurlar. Bu biçimde sürüp giden bir sürü tartışmadan sonra tüm çiftçilerin aynı şeyi ektikleri çok görülmüştür. Bazı adamların fikirleri ötekilere göre ağır basar. Peter Randall ya da Clark DeWitt kırmızı fasulye ve arpa ekmeye karar vermişse o yıl ekinlerin birçoğu kırmızı fasul-

ye ya da arpa olur çünkü bu adamlar saygı gören, başarılı çiftçiler olduğuna göre seçimleri rasgele yapılmamıştır, akıllarında sağlam bir gerekçe vardır mutlaka. Peter Randall ile Clark DeWitt'in peygamberlere özgü öngörüleri, üstün akıl yürütme güçleri olduğu, dile getirilmese de, herkesçe bilinir.

Her zamanki ziyaretler başladığında Peter Randall'da bir farklılık olduğu hemen anlaşıldı. Pulluğuna oturmuş nazik bir biçimde konuşuyordu. Ne ekeceğine henüz karar vermediğini söyledi ama bunu öyle suçlu bir tavırla söyledi ki, niyetinin kararını açıklamamak olduğu ortadaydı. Sorgulayan birkaç kişiyi daha püskürtünce çiftliğine yapılan ziyaretler kesildi, çiftçiler topluca Clark DeWitt'e gittiler. Clark onlara Chevallier* arpası ekeceğini söyledi. Onun bu kararı çevredeki ekinlerin büyük çoğunluğu üzerinde etkili oldu.

Sorular bitmiş ama merak dinmemişti. Dönümlerce Randall arazisinin yanından geçen adamlar yapılan çalışmanın tarzından ekinin ne olacağını anlamaya çalışıyorlardı. Peter tohum makinasını ileri geri sürerken kimse araziye girmedi çünkü ekininin bir süre sır olarak kalacağını açıkça söylemişti.

Ed Chappell de onun sırrını açıklamadı. O geceyi düşündükçe Ed azıcık utanıyordu, Peter'ın saçmalamasından, kendisinin de oturup onu dinlemesinden ötürüydü utancı. Gizlice Peter'ı gözlüyor, gerçekten kötü niyetleri var mıydı yoksa hepsi kaybından ve geçirdiği buhrandan ötürü müydü diye merak ediyordu. Peter'ın omuzlarının artık geride olmadığını, göbeğinin de azıcık çıktığını fark etmişti. Peter'ın evine gittiğinde yerlerde çamur görmediği, şöminenin üstündeki saatin tiktaklarını da duyduğu için rahatladı.

Bayan Chappell ise o akşamüstüyle ilgili sık sık konuşuyordu. "Haline baktığınızda aklını kaçırdı sanırdınız. Resmen uluyup duruyordu. Ed gecenin bir saatine kadar onunla kaldı, sakinleşinceye kadar bekledi. Ed uyusun diye ona viski içirmek zorunda kal-

---

* *John Chevallier:* 1846'da ölen Suffolk'lu İngiliz doktor. Tarımla yakından ilgilenen Chevallier, adının verildiği, malt kalitesi yüksek bir arpa cinsi üretti. (ç.n.)

mış. Ama," dedi heyecanla, "çok çalışmak kederlerini unutmak için birebirdir. Peter Randall her sabah saat üçte kalkıyor. Yatak odamdan mutfağındaki ışığı görebiliyorum."

Keçi söğütleri gümüşi pırıltılarla yeşillendiler, yol boyunca yeşil filizler boy gösterdi. Salinas nehrinin karanlık suları bir ay boyunca akmaya devam etti, sonra tekrar yeşil havuzcuklara dönüştü. Peter Randall arazisini çok güzel işlemişti. Yumuşacık ve kapkaraydı. Hiçbir topak bir bilye tanesinden büyük değildi, verimli toprak yağmur altında mosmor görünüyordu.

Derken yeşilliklerin oluşturduğu küçücük, ince çizgiler kara toprak boyunca uzanmaya başladı. Komşulardan biri alacakaranlıkta çitin altından sürünerek geçip küçük bitkilerden birini kopardı. Arkadaşlarına, "Bir cins sebze," dedi. "Galiba bezelye. Neden böyle sessizliğe gömüldü ki sırf bunun için? Ne ektiğini sordum, söylemedi."

Çiftliklerde laf yayılıverdi: "Bezelyeymiş. Dönümlerce toprağa tatlı bezelye ekmiş!" Adamlar hemen fikrini sormak için Clark DeWitt'e gittiler.

Onun fikri şuydu: "İnsanlar kilosu kırk ya da altmış sente satılabileceği için tatlı bezelyeyle zengin olacaklarını sanıyorlar. Oysa bezelye dünyanın en hassas ürünüdür. Böcekler yemezse iyi mahsul alabilirsin. Ama tek bir gün sıcak bassa kabuklarını çatlatır, mahsulünüz yerle bir olur. Ya da hafif bir yağmur gelir, tümünü birden mahveder. Birkaç dönüm ekip şansını denemek istersen tamam ama tüm arazi ekilmez. Emma öleli beri Peter kafayı üşüttü."

Bu fikir hızla yayıldı. Herkes kendi fikriymiş gibi söylüyordu. İki komşu birbirine söylerken biri başlıyor öteki bitiriyordu. Bunu o kadar çok kişi Peter Randall'a söyledi ki Randall sonunda kızdı. Bir gün, "Söylesenize, kimin arazisini işliyorum ben?" diye bağırdı. "Canım iflas etmek isterse ederim, buna hakkım var, öyle değil mi?" Bu da herkesin düşüncesini değiştirdi. Adamlar Peter'ın iyi bir çiftçi olduğunu hatırladılar. Belki bir bildiği vardı. Baksanıza, o iki çizmeli adam kimmiş? Toprak uzmanları! Oldukça kabarık

sayıda çiftçi, birkaç dönüm de olsa tatlı bezelye ekmedikleri için hayıflandılar.

Filizler iyice büyüdüğünde, ince dallar dizi dizi çubuklarda buluşup kara toprağı gözlerden gizlemeye başladığında, tomurcuklar biçimlenip mahsulün nasıl da zengin olduğu görüldüğünde daha çok hayıflanacaklardı. Sonra çiçekler açtı, dönümlerce renk, dönümlerce koku. Kokularının sekiz on kilometre uzaktan, Salinas'tan bile duyulduğu söyleniyordu. Onlara baksınlar diye okullardan otobüsler dolusu çocuk getiriliyordu. Bir tohum şirketinden kalabalık bir grup, filizleri inceleyip toprağa bakarak bütün gün oyalandı.

Peter Randall her öğleden sonra verandada sallanan koltuğunda oturuyordu. Aşağıya, pembe ve mavi devasa dörtgenlere, ayrıca iki rengin birbirine karıştığı çılgın dörtgene bakıyordu. Akşam esintisi başladığında derin derin soluk alıp kokuyu içine çekiyordu. Güzel kokuları tenine kaydetmek ister gibi mavi gömleğinin üst düğmelerini açıyordu.

Adamlar bu sefer ne diyecek diye Clark DeWitt'e gittiler. "Bu mahsulü mahvedecek en az on şey var. Bezelyeleri mübarek olsun," dedi. Ama insanlar Clark'ın rahatsızlığının biraz da hasetten olduğunu anlamışlardı. Peter'ın verandasında oturup seyrettiği rengârenk tarlalara baktılar ve ona yeniden hayran olup saygı duydular.

Bir öğleden sonra Ed Chappell merdivenleri çıkarak Peter'in yanına gitti. "Şurada iyi mahsulün var, Bayım," dedi.

Peter, "Öyle görünüyor," dedi.

"Bir göz attım da. Kabuklar gayet iyi gelişiyor."

Peter içini çekti. "Çiçeklenme dönemi bitmek üzere," dedi. "Taçyapraklarının döküldüğünü görmeyi hiç istemiyorum."

"İyi ama ben olsam sevinirdim. Çok para kazanacaksın, bir yaramazlık olmazsa tabii."

Peter kocaman bir mendil çıkarıp burnunu sildi sonra da kaşınmasını önlemek ister gibi burnunu iki yana kıvırdı. "Koku bittiğinde üzüleceğim," dedi.

Derken Ed ölümün olduğu geceye değindi. Bir sır paylaşır gibi göz kırptı. "Ev için birini ayarladın mı?"

Peter, "Arayamadım ki," dedi. "Zamanım olmadı." Gözlerinin çevresinde endişe belirten çizgiler oluştu. Ed, bütün yılın mahsulü tek bir sağanakla mahvolup gidebilecekse kim endişelenmez ki, diye düşündü.

Yılın ya da hava durumunun koşulları tatlı bezelyeler için planlansaydı bundan iyisi olamazdı. Bitkiler toplandığı sırada sabah pusu toprağın üstünde kalıyordu. Toplanan yığınlar gerilmiş brandaların üstünde güvenceye alınmış, yayılmışken güneşin sıcaklığı kabukları gevreterek harmanı kolaylaştırdı. Komşular yuvarlak, kara tohumların kocaman pamuklu çuvallara doldurulmasını izledikten sonra evlerine dönüp Peter'ın bu müthiş mahsulden ne kadar para kazanacağını hesaplamaya giriştiler. Clark DeWitt ise takipçilerinin büyük çoğunluğunu kaybetti. Adamlar Peter'ın peşinde gezinip bir sonraki yıl ne ekeceğini öğrenmeye karar verdiler. Mesela o yılın tatlı bezelyeler için elverişli olacağını nasıl anlamıştı? Mutlaka bir bildiği vardı.

Bir adam yukarı Salinas Vadisi'nden iş ya da tatil için San Francisco'ya gittiğinde Ramona Oteli'nde oda tutar. Makul bir çözümdür bu çünkü lobide her zaman memleketten birilerine rastlamak mümkündür. Lobinin yumuşak koltuklarına kurulup Salinas Vadisi hakkında sohbete dalarlar.

Ed Chappell bir gezi için karısının Ohio'dan gelen kuzeniyle buluşmak üzere San Francisco'ya gitti. Tren ertesi sabah gelecekti. Ed Ramona'nın lobisinde Salinas Vadisi'nden birilerine bakınıyordu ama yumuşak koltuklarda sadece yabancıların oturduğunu gördü. Bir film izlemek için dışarı çıktı. Döndüğünde memleketten birilerini görmek için tekrar bakındıysa da hâlâ yabancılar vardı. Bir an için kayıt defterine göz atmak geçti aklından ama artık gecenin geç bir saatiydi. Yatmaya gitmeden purosunu bitirmek için lobide oturdu.

Kapıda bir kargaşa oldu. Ed otel katibinin el salladığını gördü. Bir belboy dışarı koştu. Ed koltuğunda dönerek neler olduğuna baktı. Dışarıda bir adamın taksiden çıkmasına yardım ediyorlardı. Belboy onu taksi şoföründen teslim alıp kapıdan içeri soktu. Peter Randall'dı bu. Gözleri cam gibiydi, açık ağzından neredeyse salyaları akacaktı. Karmakarışık olmuş saçlarının üstünde şapkası yoktu. Ed yerinden fırlayıp yanına gitti.

"Peter!"

Peter çaresizce belboyla itişiyordu. "Rahat bırak beni," diye anlatmaya çalıştı. "İyiyim ben. Beni rahat bırakırsan sana iki papel veririm."

Ed tekrar seslendi: "Peter!"

Camlaşmış gözler yavaşça ona döndü ve Peter hemen kollarına atıldı. "Eski dostum!" diye bağırdı. "Ed Chappell, en iyi dostum, eski dostum benim. Ne yapıyorsun burada? Haydi odama gel de bir içki iç."

Ed onun tekrar dik durmasını sağladı. "Tabii gelirim," dedi. "Yatmadan önce bir içki içerim."

"Boş ver yatmayı. Dışarı çıkar bir gösteriye filan gideriz."

Ed önce asansöre sonra da odasına girmesine yardım etti. Peter yatağa külçe gibi düştükten sonra güç bela doğrulup oturdu. "Banyoda bir şişe viski var. Bana da bir kadeh doldur."

Ed şişeyle bardakları getirdi. "Ne yapıyorsun, Peter? Tomarla para kazanmış olmalısın."

Peter uzattığı avcuna gösterişli bir tavırla işaretparmağıyla vurdu. "Elbette para kazandım. Ama kumar oynamaktan farksızdı. Aslında kumarın ta kendisiydi."

"Ama parayı aldın."

Peter düşüncelere dalarak somurttu. "Donumu bile kaybedebilirdim," dedi. Bütün o süre boyunca, tüm yıl endişe içindeydim. Kumar oynamaktan farksızdı."

"Eh, kazandın işte."

Bunun üzerine Peter konuyu değiştirdi. "Midem bulandı," dedi. "Taksiye biner binmez midem bulandı. Van Ness Bulvarı'ndaki evlerin birinden çıkmıştım," diye özür dilercesine izah etti. "Şehre yeni gelmiştim. Gelip de kurtlarımı dökmeseydim kafayı üşütürdüm."

Ed ona merakla baktı. Peter'ın başı omuzlarının arasında gevşek bir halde sallanıyordu. Ed, "Peter..." diye söze başladı. "O gece, Emma'nın göçüp gittiği gece, sen demiştin ki... Her şeyi değiştireceğini söylemiştin."

Peter'ın sarsak kafası yavaşça doğruldu. Baykuş gibi gözlerle Ed'e baktı. "Ölüp gitmedi ki o," dedi kalın bir sesle. "Canım istediği gibi davranmama izin vermiyor. Şu bezelyeler yüzünden bütün yıl başımın etini yedi." Bakışları dolanıp duruyordu. "Nasıl yapıyor bunu, bilmem." Sonra biraz düşündü. Avcunu yine uzattı, yine işaretparmağıyla vurdu. "Ama şunu yaz bir kenara, Ed Chappell, artık o koşumu asla takmayacağım, kesinlikle bir daha asla takmayacağım. Aklına koy bunu." Başı yeniden öne düştü. Ama hemen ardından kaldırıp baktı. "Sarhoş oldum," dedi ciddiyetle. "O biçim evlere gittim." Sır verircesine Ed'e doğru eğildi. Sesi iyice alçak tonda bir fısıltıya dönüşmüştü. "Ama zararı yok, her şeyi yoluna sokacağım. Geri döndüğümde ne yapacağım, biliyor musun? Elektrik ışığı getireceğim eve. Emma hep elektrik ışığı isterdi." Yatağın üstüne yana doğru devrildi.

Ed Chappell kendi odasına gitmeden önce Peter'ı soyup yatağına yerleştirdi.

İNFAZCI

Kent parkındaki büyük coşku dalgası, hareketlilik, insanların bağırıp çağırmaları yerini yavaş yavaş sessizliğe bırakıyordu. Birkaç blok ötedeki mavimsi sokak ışığı, karaağaçların altında hâlâ bekleşen insan kalabalığını hafifçe aydınlatıyordu. İnsanların üstüne yorgun bir sükunet çökmüştü; güruhtan bir grup usulca karanlığa karışmaya başladı. Parkın çimleri kalabalığın ayakları altında parça parça olmuştu.

Mike her şeyin sona erdiğinin farkındaydı. İçinin rahatlamış olduğunu hissedebiliyordu. Birkaç gündür uyumamış gibi müthiş bir yorgunluk içindeydi ama düşsel bir yorgunluktu bu, huzur verici bir yorgunluk. Kasketini gözlerinin üstüne yıkıp uzaklaşmaya başladıysa da parkı terk etmeden önce son kez dönüp baktı.

Güruhun ortasında biri kıvırdığı bir gazeteyi tutuşturup yukarı kaldırmıştı. Mike alevlerin karaağaçtan sallanan çıplak, gri gövdenin ayakları çevresinde kıvrılıp büküldüğünü görebiliyordu. Zencilerin ölünce mavimsi gri bir renge bürünmeleri ona çok tuhaf geliyordu. Yanan gazete, yukarı bakan adamların başlarını aydınlatıyordu; sessiz, sabitlenmiş bakışlardı bunlar, asılmış adamdan alamıyorlardı gözlerini.

Cesedi yakmaya çalışan kişi her kimse Mike'ı huzursuz etmişti. Yanında, neredeyse tümüyle karanlıkta duran adama döndü. "Lüzumsuz bir şey bu," dedi.

Adam yanıtlamadan çekip gitti.

Gazeteden yapılma meşale sönünce park zifiri karanlığa gömüldü. Ama hemen başka bir gazete bükülüp tutuşturuldu, sallanan ayaklara doğru kaldırıldı. Mike olayı seyreden başka bir adama yöneldi. "Lüzumsuz bir şey bu," diye tekrarladı. "Adam öldü artık. Canını acıtmaz bunlar."

İkinci adam homurdandı ama bakışlarını alevli kağıttan alamamıştı. "İyi iş oldu," dedi. "Memleketi bir sürü para harcamaktan kurtaracak, sinsi avukatlar da burunlarını sokamayacak."

Mike, "Bence de öyle," diye onayladı. "Sinsi avukatlar yok. Ama onu yakmaya çalışmanın da lüzumu yok."

Adam gözlerini alevlerden ayırmadı. "Bir zararı da yok hani."

Mike manzarayı sindirmeye çalıştı. Sersemlediğini hissediyordu. Yeterince görmüyordu her şeyi. Günün birinde anlatabilmek için hatırlamak istediği bir şey vardı karşısında ama onu sersemleten yorgunluk hali görüntüyü bulanıklaştırıyordu. Beyni korkunç ve çok önemli bir olayla karşı karşıya olduğunu söylüyordu ama gözleriyle duyguları buna katılmıyordu. Sıradan bir olaydı sanki. Yarım saat öncesinde, kalabalıkla birlikte haykırıp ipi çekmek için fırsat kollarken içi öylesine doluydu ki ağladığını fark etmişti. Ama artık her şey ölgün gibiydi, her şey gerçek dışı geliyordu. Karanlıktaki kalabalık hareketsiz mankenler gibi görünüyordu gözüne. Meşalenin ışığındaki yüzler tahtadan yapılmışçasına ifadesizdi. Mike kendi içinde de katılığın, gerçek dışılığın varlığını hissetti. Sonunda dönüp parktan dışarı çıktı.

Kalabalığın dışına çıktığı an içine soğuk bir yalnızlık çöktü. Yanında başka bir adamın yürüyor olmasını dileyerek yolu hızlı hızlı adımladı. Geniş cadde terk edilmişti, bomboştu, park kadar gerçek dışıydı. İki yanda boydan boya uzanan arabaların çelik çizgisi sokak ışıkları altında parıldıyor, karanlık dükkân vitrinleri gece ışıklarını yansıtıyordu.

Mike'ın göğsünde hafif bir sızı belirmeye başladı. Parmaklarıyla dokundu; kasları acıyordu. Sonra anımsadı. Kalabalık kapalı hapishane kapılarına hücum ettiğinde ön sıralardaydı. Kırka

yakın adam Mike'ı sürükleyip kapıya toslatmıştı. O sırada pek hissetmemişti, hatta şimdi bile hissettiği ağrı, canını sıkan yalnızlığından kaynaklanıyor gibiydi.

İki sokak ötede "BİRA" yazan bir neon ışığı kaldırımın tepesinde sallanıyordu. Mike hızla ona yöneldi. İçerde birilerinin olmasını, konuşup şu sessizliği bozmayı, içerideki adamların linç eylemine katılmamış olmalarını diledi sessizce.

Barmen küçücük barında yalnızdı. Ufak tefek, orta yaşlı bir adamdı; hüzünlü bir bıyığı, onu ürkmüş, hırpani, yaşlı bir fareye benzeten bir yüzü vardı.

Mike içeri girdiğinde adam başını salladı. "Uyurgezer gibi bir halin var," dedi.

Mike şaşkınlıkla ona baktı. "Kendimi tam da öyle hissediyorum zaten, uyurgezer gibi."

"İstersen sana sert bir şeyler vereyim."

Mike tereddüt etti. "Yok. Susadım epeyce. Bir bira alayım. Sen de orada mıydın?"

Çelimsiz adam fareye benzeyen başını salladı yine. "Sonunda, her şey olup bittikten sonra gittim. Bir sürü adam susamıştır diye düşünerek dönüp barı açtım. Şimdiye kadar bir tek sen geldin. Yanılmışım herhalde."

"Daha sonra gelirler belki," dedi Mike. "Bir sürüsü hâlâ parkta. Yatıştılar ama... Kimileri gazeteleri tutuşturup onu yakmaya çalışıyor. Hiç lüzumu yokken."

"Hiç lüzumu yok," dedi ufak tefek barmen. İnce bıyığını burdu.

Mike birasına bir tutam kereviz tuzu atıp büyük bir yudum aldı. "İyiymiş," dedi. "Azıcık hırpalandım da."

Barmen barın üstünden ona doğru eğildi, gözleri parlıyordu. "Hep orada mıydın? Hapishane, filan..."

Mike yine içti sonra birasının içine bakıp bardağın dibindeki tuz birikintisinden yükselen kabarcıkları seyretti. "Hep oradaydım," dedi. "Hapishaneye ilk girenlerden biriydim, ipi çekmelerine de yardım ettim. Bazen vatandaşların yasayı kendi başlarına

uygulamaları gerekir. Yoksa sinsi avukatın biri ortaya çıkıp canavarı kurtarabilir."

Faremsi kafa yukarı aşağı sallandı. "Yemin ederim ki haklısın," dedi. "Avukatlar bunları hep kurtarıyor. Eminim o zenci sapına kadar suçluydu."

"Ya, elbette! Hatta biri itiraf ettiğini bile söyledi."

Kafa barın üstünden yaklaştı yine. "Nasıl başladı, Bayım? Ancak her şey bittikten sonra gidebildim, yalnızca bir dakika filan kaldım, sonra millet bira içmek ister diye dönüp burayı açtım."

Mike bardağı tepesine dikti, sonra tekrar doldurulması için uzattı. "Eh, tabii herkes biliyordu neler olacağını. Hapishanenin karşısındaki bardaydım. Bütün öğleden sonra orada oturdum. Sonra içeri bir adam geldi. 'Ne bekliyoruz ki?' dedi. Biz de caddenin karşısına geçtik; bir sürü adam vardı, bir sürüsü de sonra geldi. Orada durup bağırdık. Derken şerif dışarı çıktı, bir nutuk attı ama ona da bağırdık, susturduk. Yirmi ikilik tüfeği olan bir herif cadde boyunca sokak ışıklarına ateş etti. İşte o zaman hapishane kapılarına saldırdık, hepsini kırdık. Şerifin bir şey yapacağı yoktu zaten. Bir zenci canavarı kurtarmak için dürüst adamlara ateş etmesi lüzumsuz bir hareket olurdu."

Barmen, "Eh, seçim de yaklaşıyor," diye anımsattı.

"İşte... Derken şerif bağırmaya başladı. 'Doğru adamı alın, çocuklar, İsa aşkına doğru adamı alın. Aşağıdaki dördüncü hücrede!' diye bağırıyordu."

Mike alçak sesle, "Acıklı bir durumdu," dedi. "Öteki mahkûmlar öyle korkmuştu ki... Parmaklıkların arasından görüyorduk onları. Hayatımda görmedim öyle suratlar."

Barmen heyecanla kendine küçük bir kadeh viski doldurup kafaya dikti. "Eh, suçlayamazsın onları. Diyelim ki otuz günlüğüne içeri atılmışsın, derken bir linç güruhu çıkıp geliyor. Yanlış adamı alırlar diye korkarsın elbette."

"Ben de onu söylüyorum zaten. Acıklı bir durumdu işte. Neyse, zencinin hücresine ulaştık. Zil zurna sarhoş gibi gözlerini

kapatmış, kaskatı duruyordu. Heriflerden biri onu yere devirdi ama o yine kalktı ayağa. Derken adamın biri bir tane patlattı, herif bükülüp kafasını yere, betona çarptı." Mike barın üstünden eğilip cilalı tahtaya işaretparmağıyla vurdu. "Tabii bu sadece benim fikrim ama sanıyorum o sırada öldü. Zira biz üstündekileri çıkarmak için uğraşırken hiç kımıldamıyordu, sonra asarken de hiç kıvrılıp bükülmedi gövdesi. Hayır, efendim. Bence o zamana kadar ölmüştü bile, o herif onu yere yapıştırdıktan sonra yani."

"Olsun, hepsinin sonu aynı."

"Hayır, değil. Doğru olanı yapmak ister insan. Başına gelecekleri görmesi, anlaması, cezasını çekmesi gerekiyordu." Mike pantolonunun cebine davrandı, mavi bir blucin parçası çıkardı. "Ayağındaki pantolonun bir parçası bu."

Barmen eğilerek yaklaştı, kumaşı inceledi. Başını kaldırıp Mike'a baktı. "Bunun için bir teklik veririm sana."

"Hadi canım, git işine!"

"Peki, yarısı için iki teklik olsun."

Mike kuşkuyla baktı adama. "Niye istiyorsun ki?"

"Gel bakalım, uzat bardağını. Bu bira da benden olsun. Duvara çivileyip altına da bir kart iliştireceğim. Bara gelenler seyredecek onu."

Mike cebinden çakısını çıkarıp bez parçasını ikiye böldü ve barmenin verdiği iki gümüş doları kabul etti.

Ufak tefek adam, "Kart basan birini tanıyorum," dedi. "Her gün gelir. Bunun altına iliştirmek için güzel, küçük bir kart basar bana." Tedirgin görünüyordu. "Sence şerif birilerini tutuklar mı?"

"Tabii ki tutuklamaz. Niye dert açsın ki başına? Bu akşamki kalabalığın içinden ona bir sürü oy çıkar. Hepsi çekip gittikten sonra şerif gelip zencinin ipini kesecek, sonra da ortalığı temizleyecek."

Barmen kapıya baktı. "Milletin bir şeyler içmek isteyeceği konusunda yanılmışım galiba. Epeyce geç oldu..."

"Galiba ben de artık eve döneceğim. Kendimi yorgun hissediyorum."

"Güneye gidiyorsan ben de kapatayım şurayı, seninle yürüyeyim. Güneyde, Sekizinci Cadde'de oturuyorum."

"Vay canına, benim evin iki sokak ötesi. Ben de güneyde, Altıncı Cadde'de oturuyorum. Kim bilir kaç defa bizim evin önünden geçmişsindir. Seni daha önce hiç görmedim, hayret."

Barmen, Mike'ın bardağını yıkadıktan sonra uzun önlüğünü çıkardı. Şapkasını taktı, ceketini giydi, kapıya gidip kırmızı neon ışıkları ve salonun lambalarını söndürdü. İki adam bir süre kaldırımda durarak geriye, parka baktılar. Kasaba sessizdi. Parktan da ses gelmiyordu. Bir sokak ötede yürüyen bir polis elfenerinin ışığını dükkânların vitrinlerine yöneltti.

"Görüyor musun?" dedi Mike. "Hiçbir şey olmamış gibi."

"Eh, bir bardak bira içmek istedilerse başka bir yere gitmiş olmalılar."

Mike, "Sana söylemiştim," dedi.

Sallanarak boş caddede yürümeye başladıktan sonra iş yerlerinden uzaklaşıp güneye yöneldiler. Barmen, "Adım Welch," dedi. "Bu kasabaya geleli yalnızca iki yıl oldu."

Mike'ın üstüne yine o yalnızlık çökmüştü. "Tuhaf..." dedi, sonra devam etti. "Ben bu kasabada, şimdi yaşadığım evde doğdum. Bir karım var ama çocuğum yok. Karım da ben de bu kasabada doğduk. Herkes bizi tanır."

Birkaç sokak daha geçtiler. Dükkânlar geride kalmış, yeşillikli bahçeleri ve budanmış çitleriyle şık evler cadde boyunca belirmeye başlamıştı. Uzun ve geniş ağaçların sokak ışıkları altındaki gölgeleri kaldırımları süslüyordu. Gececi iki köpek birbirlerini koklayarak geçti.

Welch usulca, "Merak ediyorum da," dedi, "o zenci herif nasıl biriydi acaba?"

Mike içindeki yalnızlıkla yanıtladı. "Gazetelerin hepsi canavarın teki olduğunu yazdı. Bütün gazeteleri okudum. Hepsi öyle diyordu."

"Evet, ben de okudum. Yine de merak ediyor insan. Doğru düzgün bir sürü zenci tanımışımdır."

Mike başını çevirip itiraz eden bir sesle konuştu. "Eh, benim de epeyce düzgün zencilerle tanışmışlığım var. Kimi zencilerle dirsek dirseğe çalıştım, hepsi de tanışmak isteyeceğin beyazlar kadar düzgün adamlardı. Hiçbiri canavar değildi."

Mike'ın ateşli çıkışı cılız Welch'i bir süre için susturdu. Sonra, "Sanırım sen de söyleyemiyorsun onun nasıl biri olduğunu, ha?" dedi.

"Hayır. Orada kaskatı durdu işte, çenesi kapalı, gözleri sıkıca yumulu, kolları iki yanına düşmüş. Sonra bizim oğlanlardan biri bir tane yapıştırdı ona. Biz dışarı çıkarırken ölüydü bence."

Welch kaldırımda Mike'a yaklaştı. "Güzel bahçeler var buralarda. Bunları bakımlı tutmak çok masraflı oluyordur." Azıcık daha yaklaşınca omzu Mike'ın koluna değdi. "Bir linç olayına karışmışlığım yok. Nasıl hissediyor insan, sonrasında yani?"

Mike temastan kaçınmak için uzaklaştı. "Hiçbir şey hissetmiyorsun." Başını öne eğip hızını artırdı. Sıska barmen ona zorlukla yetişebiliyordu. Sokak ışıkları azalmaya başlamıştı. Daha karanlık ve güvenliydi. Mike birden patladı. "Kendini her şeyden kopmuş gibi ve yorgun hissediyorsun ama bir anlamda da rahatlıyorsun. İyi bir iş yapmış gibi hissediyorsun ama yorgun ve uykulu oluyorsun." Adımlarını yavaşlattı. "Bak, mutfağın ışığı yanıyor. Ben orada yaşıyorum işte. Bizim hanım beni bekliyor herhalde." Küçük evinin önünde durdu.

Welch sinirli bir halde yanında duruyordu. "Canın bir bardak bira ya da bir kadeh viski çekerse bana gelirsin. Gece yarısına kadar açığım. Dostlarıma iyi davranırım." İhtiyar, bir fare edasıyla kaçar gibi uzaklaştı.

Mike, "İyi geceler," diye seslendi.

Evinin yanından dolaşıp arka kapıya gitti. Zayıf, huysuz karısı yanmakta olan gaz sobasının önüne oturmuş ısınıyordu. Mike kapı ağzında durduğunda yakınan bakışlarını ona çevirdi.

Sonra gözleri irileşerek bakışları Mike'ın üstünde sabitlendi. Kısık sesle, "Sen bir kadınla birlikteydin," dedi. "Hangi kadınla birlikteydin?"

Mike güldü. "Kendini pek kurnaz sanıyorsun, değil mi? Kurnazsın, öyle mi? Bir kadınla birlikte olduğumu nereden çıkardın?"

Kadın sert bir tavırla, "Suratına bakınca bir kadınla birlikte olup olmadığını anlamayacağımı mı sanıyorsun?" dedi.

"Öyle olsun," dedi Mike. "Madem o kadar kurnazsın, her şeyden de haberin var, sana söylenecek lafım yok. Sabah gazete gelsin, anlarsın."

Tatminsiz bakışlarına kuşku yerleştiğini görmüştü. "Yoksa zenci meselesi mi?" diye sordu. "Zenciyi hakladılar mı? Herkes söylüyordu haklayacaklarını."

"Madem bu kadar kurnazsın, kendin öğren. Sana söyleyecek lafım yok."

Mutfağı geçip banyoya gitti. Duvarda küçük bir ayna asılıydı. Mike kasketini çıkarıp aynada yüzünü inceledi. "Aman Tanrım, kadın haklı," dedi. "Aynen dediği gibi hissediyorum kendimi."

JOHNNY BEAR

Loma köyü, adından da* anlaşılacağı gibi, Orta Kaliforniya'daki Salinas Vadisi'nin yamyassı ağzının içinde bir ada gibi yükselen yuvarlakça bir tepenin üstüne kuruluydu. Yerleşimin kuzeyiyle doğusunda sazlarla dolu kara bataklıklar kilometrelerce uzanırken güneydeki bataklık kurutulmuştu. Bunun sonucunda verimli bir bostan alanı ortaya çıktığından, buradaki marullarla karnabaharlar dev boyutlara ulaşırdı.

Köyün kuzeyindeki bataklık arazinin sahipleri giderek bostanları kıskanmaya başladılar. Bir araya gelip bir toprak ıslah alanı oluşturdular. Ben de arazi boyunca bir kanal açmak üzere sözleşme yapmış bir şirkette çalışıyordum. Yüzer kepçe getirildi, monte edildi ve bataklık boyunca bir kanal oluşturmak üzere önüne geleni yemeye başladı.

Bir süre için yüzen barakalarda işçilerle birlikte yaşamaya çalıştıysam da şamandıraların tepelerinde duran bulut bulut sivrisinekler, bataklığın üstünden her gece yükselip her yana yayılan böcek ilacı bulutu, beni Loma köyüne gitmek zorunda bıraktı ve burada, Bayan Ratz'ın evinde, o zamana kadar gördüklerimin en kasvetlisi olan mobilyalı bir oda kiraladım. Daha da fazla araştırabilirdim ama mektuplarıma Bayan Ratz'ın sahip çıkacak olması karar vermemi sağladı. O çıplak, soğuk odada yalnızca yatıp uyuyacaktım zaten. Yemeklerimi yüzen barakanın mutfağında yiyordum.

* (*İsp.*) Tepe, tepecik. (ç.n.)

Loma'da yaşayanların sayısı iki yüzden fazla değildir. Metodist kilise tepenin en yüksek noktasında yer alan çan kulesi kilometrelerce uzaktan görülürdü. İki bakkal, bir nalbur, eski Mason binası, bir de Buffalo Bar köyün belli başlı mekânlarıydı. Tepenin yamaçlarında köy sakinlerinin küçük ahşap evleri, zengin güney düzlüklerinde ise mülk sahiplerinin azgın akşamüstü rüzgârlarından korunmak için budanmış servi ağaçlarının oluşturduğu yüksek duvarlarla çevrili bahçeleri olan evleri yer alıyordu.

Loma'da akşam oldu mu bara gitmek dışında yapılacak başka bir şey yoktu. Kanatlı kapıları, tahta sayvanıyla bu bar eski, ahşap bir binadaydı. İşlerini, müşterisini ya da viskisinin kalitesini ne içki yasağı ne de yasağın kalkması etkilemişti. Gece boyunca Loma'nın on beş yaşın üstündeki bütün erkek sakinleri en az bir kez Buffalo Bar'a uğrar, bir içki içer, azıcık sohbet eder sonra da evine giderdi.

Sahibi ve barmeni Şişko Carl her geleni ağırbaşlı bir somurtkanlıkla karşılasa da bu onlara tanıdık bir şefkati çağrıştırırdı. Ekşi suratı, hiç de dost canlısı olmayan ses tonuyla bu işi nasıl başardığını bir türlü anlayamamışımdır. Tek bildiğim Şişko Carl ekşimsi, domuz bakışlı çehresini çevirerek sabırsız bir ifadeyle, "Ee, ne içeceksin şimdi?" diyecek kadar kendini bana yakın hissettiğinde içimde bir sıcaklık, bir şükran duygusu belirdiğiydi. Sadece viski, üstelik tek cins viski servisi yaptığı halde bunu hep sorardı.

Yabancının biri içine azıcık limon suyu istediğinde kabaca reddettiğini görmüştüm. Şişko Carl böyle zırvalıkları hiç sevmezdi. Ortalıkta dolaşırken belindeki koca bir önlükle bardakları parlatırdı. Barın zemini üstüne talaş dökülmüş tahtalardan oluşurdu; eski bir dükkân tezgâhı olan bir barıyla kaskatı, dimdik arkalıklı sandalyeleri vardı. Bütün dekorasyonu yerel seçim adaylarının, satıcıların ya da eskicilerin duvarlara yapıştırdıkları kartlardan ve afişlerden ibaretti. Bunlardan bazıları yıllardır ora-

daydı. Yedi yıl önce ölmüş olmasına karşın Şerif Rittal'ın kartı hâlâ duvardan oy dileniyordu.

Böyle anlatınca Buffalo Bar bana bile korkunç bir yer gibi geliyor ama gece anacaddenin ahşap kaldırımlarında, bataklık pusunun dalgaları kirli bir bez misali suratınıza vurarak yürüdükten sonra Şişko Carl'ın yerine ulaşıp kanatlı kapıları açarak oturmuş sohbet eden adamları ve size yöneliveren Carl'ı gördüğünüzde bayağı hoşunuza giderdi. Kimse uzak duramazdı buradan.

Mutlaka hafif bir poker oyunu dönerdi. Ev sahibemin kocası Timothy Ratz tek başına iskambil oynar, fena halde de hile yapardı çünkü her kazandığında bir kadeh içki söylerdi. Her oyunda beş kez söylediğini görmüşümdür. Kazandığı zaman kâğıt destesini düzeltip kalkar, vakarla bara giderdi. O bara ulaşmadan yarım kadeh viskiyi hazır eden Şişko Carl sorardı: "Ee, ne içeceksin şimdi?"

Timothy de ciddiyetle, "Viski," derdi.

O uzun odada çiftliklerden ya da kasabadan gelen adamlar o dik arkalıklı sandalyelere oturur ya da bara yaslanırdı. Nutukların atıldığı, fikirlerin yüksek sesle söylendiği seçimler ya da büyük ödüllü dövüşler olmadığı zaman alçak sesli sohbetlerin tekdüze uğultusu sürüp giderdi.

Nemli gecede dışarı çıkıp uzaklardan, bataklığın içinden yeri kazan aletin mazotlu motorunun homurtusunu, kepçelerin tangırtısını dinleyerek Bayan Ratz'ın evindeki iç karartıcı odama gitmekten nefret ederdim.

Loma'ya gidişimden kısa süre sonra Meksika melezi güzel bir kız olan Mae Romero ile tanışmıştım. Bazı geceler o berbat pus bizi köye püskürtene kadar tepenin kuzeyine yürüyüşe çıkardık. Onu evine kadar geçirdikten sonra bir süre için bara uğrardım.

Bir gece barda oturmuş küçük, güzel bir çiftliği olan Alex Hartnell ile sohbet ediyordum. Kapının kanatları açılıp sallanarak kapandığı sırada kara levrek avcılığından söz ediyorduk. Alex beni dürtüp, "Johnny Bear bu," dedi. Dönüp baktım.

Adı* onu benden çok daha iyi tarif ediyordu. Kocaman, aptal, sırıtan bir ayıya benziyordu. Kara, donuk saçlı kafası öne doğru sarkmış, uzun kolları hep dört ayak üstünde yürürmüş de oyun olsun diye henüz ayağa kalkmış gibi aşağı uzanmıştı. Kısa ve eğri bacakları tuhaf, kare biçiminde ayaklarla sonlanıyordu. Koyu renk kot giymişti ama yalınayaktı; ayakları sakat ya da çarpık gibi görünmüyordu ama kare biçimindeydi, genişlikleriyle boyları aynıydı. Yarım akıllılar gibi sarsak hareketlerle kollarını sallayarak kapı girişinde durdu. Suratında budalaca, halinden memnun bir sırıtma vardı. Öne doğru ilerlediğinde koca cüssesine, tüm hantallığına karşın emekliyordu sanki. İnsan gibi değil sinsice dolaşan bir gece hayvanı gibiydi hareketleri. Bara geldiğinde durdu, küçük, parlak gözleri bir yüzden ötekine beklentiyle dolaştı ve sordu. "Viski?"

Loma halkının eli pek açık değildi. Adamlar karşılarındakinin de hemen bir şey ısmarlayacağından emin olmadıkça birine asla içki ısmarlamazdı. Sessiz sedasız oturan adamlardan biri tezgâha bir teklik bırakınca şaşırdım. Şişko Carl bardağı doldurdu. Canavar da alıp içindeki viskiyi bir yudumda içti.

"Neler oluyor burada..." diye başladım. Ama Alex dürtüp, "Şşşt!" dedi.

Derken tuhaf bir gösteri başladı. Johnny Bear kapıya yöneldi, sonra emekleyerek geri döndü. Yüzünden o budala sırıtış silinmemişti. Gırtlağından bir ses, bana hiç de yabancı gelmeyen bir ses çıktı.

"Ama öyle güzelsin ki, böyle pis bir köyde yaşamamalısın sen."

Sonra sözcüklerde hafif bir aksan sezilerek genizden gelen, yumuşak bir tona büründü sesi. "Hep bunu söylüyorsun."

Neredeyse düşüp bayılacaktım. Kulaklarıma kan hücum etmişti. Kıpkırmızı oldum. Johnny Bear'ın gırtlağından çıkan ses bana aitti, benim sözcüklerim, benim konuşma biçimimdi. Sonraki de Mae Romero'nun sesiydi, ta kendisi. Yere çömelmiş olan adamı

* *Bear* (*İng.*) Ayı. (ç.n.)

görmeseydim kıza seslenebilirdim. Konuşma devam etti. Başkası söyleyince kulağa aptalca geliyor böyle şeyler. Johnny Bear devam etti, daha doğrusu ben devam ettim. Bir şeyler söyledi, sesler çıkardı. Yavaş yavaş insanların suratları Johnny Bear'dan bana dönmeye başladı, yüzüme karşı apaçık gülüyorlardı. Hiçbir şey yapamadım. Onu durdurmaya kalkarsam kavgaya girişmek zorunda kalacağımı biliyordum; bu yüzden gösteri devam etti. Bittiğinde korkakça bir duyguyla, Mae Romero'nun erkek kardeşleri olmadığı için memnundum. Johnny Bear'ın ağzından ne basmakalıp, ne gülünç ne zorlama laflar dökülmüştü öyle. Sonunda suratında yine o budalaca sırıtışla ayağa kalktı, tekrar sordu. "Viski?"

Sarırım bardaki adamlar halime üzülmüşlerdi. Başlarını benden öteye çevirip birbirleriyle konuşur gibi yaptılar. Johnny Bear odanın dibine kadar gitti, yuvarlak bir kumar masasının altına süründü ve köpek gibi kıvrılarak uykuya daldı.

Alex Hartnell sevecen bakışlarla baktı bana. "Onu ilk kez mi dinliyorsun?"

"Evet. Ne mene bir herif bu?"

Alex bir an için sorumu duymazlıktan geldi. "Mae'in itibarı konusunda endişe ediyorsan, etme. Johnny Bear daha önce de izlemişti Mae'i."

"Ama nasıl duymuş bizi? Onu hiç görmedim."

"İş üstündeyken kimse duymaz ya da görmez Johnny Bear'ı. Hiç çaktırmadan hareket eder. Gençler kızlarla çıktıklarında ne yaparlar, biliyor musun? Yanlarına bir köpek alırlar. Köpekler Johnny'den korkar, o yaklaşınca kokusunu alırlar."

"Ama, Yüce Tanrım! Neydi o sesler..."

Alex başını salladı. "Biliyorum. Aramızdan birileri Johnny ile ilgili üniversiteye mektup yazdı ve genç bir adam çıkageldi. Şöyle bir baktıktan sonra bize Kör Tom'u anlattı. Hiç duymuş muydun Kör Tom'u?"

"Zenci piyanisti mi diyorsun? Evet, duymuştum onu."

"İşte, Kör Tom bir budalaydı. Yarım yamalak konuşurdu ama piyanoda duyduğu her şeyi taklit edebilirdi, hatta uzun parçala-

rı bile. Onu iyi müzisyenlerin önünde sınadılar ve herif sadece duyduğu melodiyle kalmadı, kişisel vurguları da taklit etti. Onu tuzağa düşürmek için küçük yanlışlar yaptılar, adam yanlışları da aynen öyle çaldı. Çalınanın en küçük ayrıntısıyla fotoğrafını çekiyordu sanki. Genç adam, Johnny Bear'ın da aynı öyle olduğu söylüyor, sadece o sözcüklerin ve seslerin fotoğrafını çekiyormuş. Johnny'yi Yunanca uzun bir parça okuyarak sınadı, Johnny aynını okudu. Söylediği sözcüklerin ne anlama geldiğini bilmiyor, öylece söylüyor işte. Uyduracak kadar aklı olmadığı için ne duyduysa onu söylediğini anlıyorsun."

"Ama niye yapıyor bunu? Madem anlamıyor niye dinlemek istiyor?"

Alex bir sigara sarıp yaktı. "Anlamıyor ama viskiye bayılıyor. Pencereleri dinler de buraya gelip duyduklarını tekrarlarsa birinin ona viski vereceğini biliyor. Bayan Ratz'ın dükkânındaki konuşmaları ya da Jerry Noland'ın annesiyle tartışmalarını yutturmaya çalışıyor ama bunlar için ona viski veren çıkmıyor."

"Pencereleri dinlerken birinin onu vurmamış olmasına hayret ettim," dedim.

Alex sigarasını aldı. "Bir sürü insan denedi ama Johnny Bear'ı göremiyorsun, dolayısıyla yakalayamıyorsun da. Seni tekrarlamasını istemiyorsan pencereleri kapalı tutuyorsun, fısıldayarak konuşuyorsun. Bu gece ortalık karanlık olduğu için şanslısın. Sizi görseydi yaptıklarınızı da taklit ederdi. Johnny Bear'ın genç bir kız gibi görünebilmek için suratını ne hale soktuğunu görsen şaşarsın. Korkunç bir şey gerçekten."

Masanın altına kıvrılmış şekle baktım. Johnny Bear'ın sırtı odaya dönüktü. Mat, kara saçlarına ışık düşmüştü. Başına kocaman bir sinek konduğunu gördüm ve yemin ederim ki tüm kafa derisi tıpkı atların sineklerden kurtulmak için yaptıkları gibi titreyiverdi. Sinek bir kez daha konunca kafa derisi tekrar titredi. Benim de her yanımı bir titreme aldı.

Odadaki sohbet yeniden o sıkıcı, tekdüze tonuna kavuşmuştu. Şişko Carl son on dakikadır belindeki havluyla bardakları

parlatıp duruyordu. Yakınımdaki bir grup adam köpek ve horoz dövüşlerinden söz ederken lafı boğa güreşlerine getirdiler.

Yanımdaki Alex, "Gel, birer içki alalım," dedi.

Tezgâha gittik. Şişko Carl iki bardak çıkardı. "Ee, ne içeceksin şimdi?"

İkimiz de yanıtlamadık. Şişko Carl bardakları doldurdu. Asık suratıyla bana baktı ve kalın, etli gözkapaklarından biriyle gayet resmi bir biçimde göz kırptı. Neden bilmem ama gururum okşanmıştı. Carl'ın başı kumar masasına doğru döndü. "Yakaladı seni ha?"

Ben de ona göz kırptım. "Bir dahaki sefere köpek almalı." Viskimizi içtikten sonra sandalyelerimize döndük. Timothy Ratz oyunu kazandı, iskambilleri düzenledikten sonra bara yöneldi.

Dönüp Johnny Bear'ın altında yattığı masaya baktım. Karnının üstüne yatmıştı. Budalaca sırıtan yüzü odaya bakıyordu. Başı hareketlendi, dönüp çevresini inceledi, tıpkı ininden çıkmaya hazırlanan bir hayvan gibi. Sonra kayarak çıktı, ayağa kalktı. Hareketlerinde bir çelişki vardı. Çarpık ve biçimsiz görünüyor olmasına karşın hiç gayret göstermeden hareket edebiliyordu.

Johnny Bear odayı geçerek bara doğru emeklerken yanından geçtiği adamlara gülümsüyordu. Barın önüne geldiğinde ısrarcı sorusunu bir kuşun ötüşü gibi tekrarladı. "Viski? Viski?" Ne tür bir kuştu, bilmem ama duydum işte, artan bir tonda iki notalık soruyu tekrarlayıp duruyordu. "Viski? Viski?"

Odadaki konuşmalar kesildi ama hiç kimse ortaya çıkıp tezgâha para bırakmadı. Johnny sırıtarak sızlandı. "Viski?"

Sonra onları kandırmaya çalıştı. Gırtlağından öfkeli bir kadın sesi çıktı. "Söylüyorum sana işte, hepsi kemikti. Kilosuna yirmi sent alıyorsun, yarısı kemik." Sonra bir erkek sesi. "Evet, hanımefendi. Fark etmemişim işte. Telafi etmek için size bir sucuk versem."

Johnny Bear beklentiyle çevresine bakındı. "Viski?" Hâlâ ortaya çıkıp viski ikram eden olmamıştı. Johnny odanın ortasına doğru süzülerek çömeldi. "Ne yapıyor?" diye fısıldadım.

Alex, "Şşşt! Pencereden içeriye bakıyor. Dinle!" dedi.

Bir kadın sesi duyuldu, soğuk, kendinden emin bir sesin sert sözcükleri. "Anlayamıyorum doğrusu. Canavar mısın sen? Seni öyle görmesem asla inanmazdım."

Başka bir kadın sesi onu yanıtladı, bu kez alçak tonda, üzüntüden çatallaşmış bir ses.

"Belki de canavarım. Elimde değil. Elimde değil."

Soğuk ses lafını böldü. "Elinde *olmalı*. Öl daha iyi yoksa."

Johnny Bear'ın kalın, sırıtkan dudaklarından çıkan hafif bir hıçkırık duydum: Umutsuzluğa düşmüş bir kadının hıçkırığı. Alex'e baktım. Gözlerini bile kırpmadan dimdik oturuyordu. Fısıldayarak bir soru sormak için ağzımı açacaktım ki işaretle susturdu beni. Odaya bir göz attım. Adamların hepsi kaskatı kesilmiş, dinliyordu. Hıçkırık durdu. "Sen hiç böyle hissetmedin mi, Emalin?"

Bu adı duyunca Alex'in soluğu kesilmişti. Soğuk ses yanıtı bildirdi. "Elbette hayır."

"Geceleri de mi? Hiç mi? Hayatında hiç olmadı mı?"

Soğuk ses, "Olsaydı, o parçamı keser atardım," dedi. "Kes artık sızlanmayı, Amy. Çekemem bunu. Sinirlerine hakim olmazsan doktora götürürüm seni. Haydi, artık dualarına dön sen."

Johnny Bear sırıtmayı sürdürdü. "Viski?" İki adam hiçbir şey söylemeden kalkıp tezgâha para bıraktı. Şişko Carl iki bardağı doldurdu, Johnny Bear birbiri ardına ikisini de devirince Carl bir bardak daha doldurdu. Herkes Carl'ın ne kadar etkilenmiş olduğunu anlamıştı. Buffalo Bar'da müşteriye bedava içki verilmezdi. Johnny Bear bütün odaya göz gezdirerek sırıttıktan sonra o emekler gibi yürüyüşüyle çıkıp gitti. Kapının kanatları ardından yavaşça, hiç ses çıkarmadan sallandı.

Odada sohbet yeniden başlayamadı. Herkes olanları kavramakta zorluk çekiyor gibiydi. Teker teker çekip gittiler ve kanatlı kapılar içeriye azıcık bataklık pusu doldurdu. Alex ayağa kalkıp dışarı çıkınca ben de onu izledim.

Fena kokulu pus yüzünden gece berbattı. Binalara yapışmış, kollarıyla havaya uzanmış gibiydi. Adımlarımı hızlandırıp Alex'e yetiştim. "Bu ne yani?" diye sordum. "Neydi bu yahu?"

Bir an için yanıtlamayacağını sandım. Ama durdu, bana doğru döndü. "Kahretsin! Dinle beni. Her kasabanın soyluları, ileri gelen aileleri vardır. Emalin ve Amy Hawkins bizim soylularımızdır, bakire hanımefendiler, efendi insanlardır. Babaları meclis üyesiydi. Hiç hoşlanmadım bundan. Johnny Bear bunu yapmamalıydı. Bak şu işe! Onu besliyorlar. O adamlar viski vermemeliydi ona. Artık o evin üstüne çullanır. Artık biliyor nasıl viski bulacağını."

"Akraban mı onlar?" diye sordum.

"Hayır ama onlar... Onlar başkalarına benzemez işte. Çiftlikleri benimkine komşudur. Çinliler hisse karşılığı işletiyor. Anlayacağın, zordur bunu açıklamak. Hawkins kadınları bir tür simgedir. Çocuklarımıza iyi insanın neye benzediğini anlatmak istediğimizde onları anlatırız."

"O zaman," diye itiraz edecek oldum, "Johnny Bear ne anlatırsa anlatsın onlara zararı dokunmaz, öyle değil mi?"

"Bilmiyorum. Bunlar ne demek oluyor, bilmiyorum. Aslında, biliyor sayılırım. Aman! Haydi, git yat. Benim Ford'u getirmedim. Eve yürüyerek gideceğim." Dönüp aceleyle yürüyerek, dalgalanan sisin içine karıştı.

Ben de Bayan Ratz'ın pansiyonuna yürüdüm. Uzaklardan, bataklıktan tangırdayarak çalışan mazotlu motorun, toprağı kemirerek ilerleyen koca çelik ağzın sesi geliyordu. Cumartesi gecesiydi. Kepçe pazar sabahı saat yedide duracak, geceye kadar dinlenecekti. Duyduğum seslerden her şeyin yolunda gittiğini anlayabiliyordum. Odama giden daracık merdivenleri tırmandım. Yatağa girdikten sonra bir süre ışığı açık bırakıp duvar kâğıdının soluk renkli, anlamsız çiçeklerini seyrettim. Johnny Bear'ın ağzından konuşan o iki sesi düşündüm. Özgündü ikisi de, taklit değildi. Tonlarını hatırladığımda o sözleri söyleyen kadınları, ürpertici sesli Emalin'i, gevşek ve üzgün suratlı Amy'yi görebiliyordum. O üzüntüye neyin sebep olduğunu merak ediyordum. Orta yaşlı kadınların yalnızlık acısı mıydı? Bana öyle gelmiyordu çünkü o seste fazlasıyla korku vardı. Işık yanarken uyuyakalmışım, sonra uyanıp söndürdüm.

Sabah saat sekiz gibi bataklıktan aşağı yürüyüp kepçenin yanına gittim. Ekip aletin aşınmış tellerini söküp yerine yeni teller bağlamakla meşguldü. Çalışmaları bir süre izledikten sonra saat on bir gibi Loma'ya döndüm. Alex Hartnell, Bayan Ratz'ın pansiyonu önünde bir Ford otomobilde oturuyordu. "Ben de seni almak için kepçenin oraya gitmek üzereydim," diye seslendi. "Bu sabah bir iki tavuk kestim. Belki gelir de bitirmeme yardım edersin diye düşündüm."

Memnuniyetle kabul ettim. İşyerinde iyi bir aşçımız vardı, iriyarı, yumuşak başlı bir adamdı ama son zamanlarda içimde ona karşı bir hoşnutsuzluk belirmeye başlamıştı. Bir bambu ağızlıkla Küba puroları içerdi. Sabahları parmaklarının kıvrılıp bükülüş biçimini hiç beğenmiyordum. Elleri temizdi, una bulanmış değirmenci elleri gibi. Şu uçuşan güveler vardır, onlara neden değirmenci güveleri dendiğini hiç bilmem. Neyse, Ford'a binip Alex'in yanına oturdum, tepeden aşağı güneybatının zengin topraklarına doğru yola çıktık. Kara toprağın üstünde güneş pırıl pırıl parlıyordu. Küçük bir çocukken Katolik bir oğlan pazar günleri güneşin hep parladığını çünkü o günün Tanrı'nın günü olduğunu söylemişti. İzleyip bunun doğru olup olmadığını anlamayı düşünmüşümdür hep. Düz ovada hoplaya zıplaya ilerliyorduk.

Alex "Hawkinsler'i hatırlıyor musun?" diye bağırdı.

"Elbette hatırlıyorum."

İleriyi işaret etti. "İşte, bu ev onların."

Evin pek az kısmı görülebiliyordu çünkü sık dikilmiş servilerden oluşan bir çitle çevriliydi. İçeride küçük bir bahçe de olmalıydı. Çitin ardından yalnızca çatıyla pencerelerin üst kısımları görünüyordu. Evin toprak rengine boyanmış koyu kahverengi çizgileri olduğunu görebiliyordum. Kaliforniya'da tren istasyonlarıyla okullar için pek tercih edilen renklerdi bunlar. Çitin önünde ve yanında küçük kapılar vardı. Ahır evin arkasında, yeşilliklerin dışındaydı. Çit köşeli budanmıştı. Acayip kalın ve güçlü görünüyordu.

Alex, Ford'un homurtusu arasında "Çit rüzgârı kesiyor," diye bağırdı.

"Ama Johnny Bear'ı engellemiyor," dedim.

Çehresi gölgelendi. Tarlanın ortasındaki beyaz badanalı dört köşe binayı işaret etti. "Çinli ortakçılar orada yaşıyor. Çalışkan insanlar. Keşke bende de birkaç tane olsa."

Tam o sırada köşeden, çitin gerisinden bir atla çift tekerlekli bir araba yola çıktı. Külrengi at yaşlı ama besiliydi, araba pırıl pırıldı, koşumlar cilalanmıştı. Atın gözlüklerinin iki yanında gümüş H harfleri vardı. Dizginler öyle yaşlı bir at için çok kısa gibi geldi bana.

Alex, "İşte onlar! Kiliseye gidiyorlar," diye bağırdı.

Şapkalarımızı çıkardık, kadınlar önümüzden geçerken eğilip selam verdik; onlar da resmi bir tavırla bizi selamladılar. İyice görmüştüm onları. Benim için tam bir şok olmuştu. Gözümde nasıl canlandırdıysam aynen öyleydiler. Johnny Bear tahminimden de ürkütücü biriydi anlaşılan, ses tonuyla tarif edebiliyordu insanları. Hangisinin Emalin hangisinin Amy olduğunu sormam gerekmiyordu. Dimdik bakan cam gibi gözler, sivri, azimli çene, elmas gibi keskin, çizgi halindeki ağız, kaskatı, kıvrımsız gövde Emalin'di. Amy ona hem çok benziyor hem de hiç benzemiyordu. Hatları yumuşaktı. Dudakları etli, bakışları sıcaktı. Göğüsleri dolgundu ama yine de Emalin'e benzeyen bir tarafı vardı. Ama Emalin'in dudakları doğal olarak sımsıkıyken o dudaklarını bilerek sıkıyordu. Emalin elli elli beş yaşlarında olmalıydı, Amy ise ondan on yaş kadar gençti. Onları bir an için görebilmiştim, bir daha da görmedim. Tuhaftır ama dünyada başka hiç kimseyi bu iki kadın kadar iyi tanımıyordum sanki.

Alex, "Soylulardan söz ederken ne demek istediğimi anladın, değil mi?" diye bağırıyordu.

Başımı sallayarak onayladım. Bir cemiyetin üyeleri aralarında böyle kadınlar olunca bir tür güvence hissediyordu mutlaka. Sisleri, pusları, lanetli bir günaha benzeyen koca bataklığıyla Loma gibi bir yerin Hawkins kadınlarına gerçekten ama gerçekten ihtiyacı vardı. Her şeyi dengede tutacak o kadınlar olmasaydı Loma'da birkaç yıl geçiren herkesin aklı şaşabilirdi.

İyi bir akşam yemeğiydi. Alex'in kız kardeşi tereyağında tavuk kızarttı, geri kalan her şeyi de gayet iyi becerdi. Kendi aşçımız konusunda kuşkulara kapılmış, ondan azıcık soğumuştum doğrusu. Salonda oturup gerçekten güzel bir brendi içtik.

"Ne diye Buffalo'ya gidersin, bilmem. O viski epeyce..." diyecek oldum.

"Biliyorum," dedi Alex. "Ama Buffalo, Loma'nın beynidir. Gazetemiz de odur, tiyatromuz da, kulübümüz de."

O kadar doğruydu ki bu laf. Alex beni geri götürmek için Ford'u çalıştırırken o da ben de bir iki saatliğine Buffalo Bar'a uğrayacağımızı biliyorduk.

Köye girmek üzereydik. Arabanın zayıf ışıkları yolun üstünde oynaşıp duruyordu. Sonra başka bir araba sarsılarak yaklaştı. Alex yolun üstünde savurarak durdurdu arabayı. "Bu bizim doktor, Doktor Holmes," diye açıkladı. Yaklaşan araba kenara çekip durdu çünkü bizim yüzümüzden geçemiyordu. Alex, "Selam, doktor!" diye seslendi. "Ben de uğrayıp kız kardeşime bakar mısın, diyecektim. Boğazı şişmiş de."

Doktor Holmes, "Tamam, Alex, bakarım," diye seslendi. "Kenara çeker misin? Acelem var."

Alex üsteledi. "Kim hastaymış, doktor?"

"İşte... Bayan Amy küçük bir nöbet geçirmiş. Bayan Emalin arayıp acele etmemi söyledi. Çekil şu yoldan, haydi."

Alex arabasını ciyak ciyak bağırtarak geri çekip doktora yol verdi. Biz de yola devam ettik. Tam gecenin çok berrak olduğunu söyleyecektim ki ileriye baktığımda pus yığınlarının bataklığın yanından yükselerek tepeyi çevrelemeye başladıklarını, ağır ağır sürünen yılanlar gibi Loma'ya tırmandıklarını gördüm. Ford silkinerek Buffalo'nun önünde durdu. İçeri girdik.

Şişko Carl önlüğüyle bardak parlatarak bize yöneldi. En yakınındaki şişeyi almak için barın altına uzandı. "Ee, ne içeceksiniz şimdi?"

"Viski." Asık, tombul suratında kısa bir süre cılız bir tebessüm belirdi. İçerisi doluydu. Kepçe ekibi oradaydı, aşçı hariç.

Muhtemelen mavnada bambu ağızlığıyla Küba purosu içiyordu. İçki içmezdi. Hakkında kuşkulara kapılmam için bu yeterliydi. Masalara iki tayfa, bir mühendis, iki de kaldıraç operatörü oturmuştu. Operatörler bir kesim işi üstüne tartışıyorlardı. Eski bir oduncu atasözü hallerini iyi anlatıyordu: "Ormanda karı kız konuşursun, barda ise iş güç."

Burası şimdiye dek gördüğüm en sakin bardı. Kavga dövüş olmazdı, şarkılar söylenmezdi, hileler yapılmazdı. Şişko Carl'ın somurtkan, tehditkâr bakışları içki işinin gürültülü bir olaydan çok sessiz, sakin, verimli bir biçimde yürümesini bir biçimde sağlıyordu. Timothy Ratz yuvarlak masalardan birinde iskambil oynuyordu. Alex ile ben viskilerimizi içiyorduk. Boş sandalye yoktu, o yüzden bara yaslandık ve spordan, alışverişten, yaşadığımız ya da yaşadığımızı iddia ettiğimiz maceralardan söz ettik, sıradan bir meyhane sohbetiydi işte. Arada bir içkimizi tazeliyorduk. Sanırım birkaç saat kaldık orada. Alex artık eve gideceğini söylemişti bile, benim de niyetim aynıydı. Kepçe ekibi toparlanıp çıktı çünkü gece yarısı çalışmaya başlayacaklardı.

Kapılar sessizce açıldı ve uzun kollarını savurup gür saçlı koca kafasını sallayan, çevresine aptalca sırıtarak bakınan Johnny Bear sürünür gibi içeri girdi. Kare ayakları kedi patilerine benziyordu.

"Viski?" diye mızıldandı. Kimse yüz vermedi. Mallarını ortaya dökmeye karar verdi. Beni bozum ettiğinde yaptığı gibi karnının üstüne yattı. Genizden gelen tekdüze sözcükler çıktı ağzından, Çinceydi sanırım. Derken bana öyle geldi ki aynı sözcükler bu kez de genizden gelmeyen başka bir ses tarafından, daha yavaş tekrarlanıyordu. Johnny Bear hırpani başını kaldırıp sordu. "Viski?" Hiç zorlanmadan ayağa kalktı. İlgimi çekmişti. Ne yapacağını görmek istiyordum. Barın üstüne bir çeyreklik sürdüm. Johnny içkisini bir yudumda içti. Az sonra bunu yapmamış olmayı dileyecektim. Alex'e bakmaya korkuyordum çünkü Johnny Bear odanın ortasına sürünmüş, pencereyi dinleyen pozunu almıştı.

Emalin'in soğuk sesi, "İşte burada, doktor," dedi. Johnny Bear'ın görüntüsüne gözlerimi kapadım ve anında çekip gitti. Artık konuşan Emalin Hawkins'ti.

Doktorun sesini yoldayken duymuştum; yanıt veren gerçekten o sesti. "Demek baygınlık geçirdi diyorsun."

"Evet, doktor."

Kısa bir sessizlik oldu, ardından son derece yumuşak konuşan doktorun sesi duyuldu. "Niye yaptı bunu, Emalin?"

"Neyi niye yaptı?" Bu soru tehditkâr gibi sorulmuştu.

"Ben senin doktorunum, Emalin. Babanın da doktoruydum. Bana her şeyi anlatman gerek. Boyundaki bu izleri daha önce hiç görmediğimi mi sanıyorsun? Sen aşağı indirmeden ne kadar asılı kaldı?"

Daha uzun bir sessizlik oldu. Kadının sesindeki ürpertici ton gitmişti. Artık daha yumuşak, fısıldar gibi çıkıyordu. "İki ya da üç dakika. Düzelecek mi, doktor?"

"Ah, evet, toparlar kendini. Fazla incinmemiş. Neden yaptı bunu?"

Yanıtlayan ses önceki halinden de soğuk çıkıyordu. Bu kez buz gibiydi. "Bilmiyorum, efendim."

"Size söylemeyeceğim demek istiyorsun."

"Ne demek istiyorsam dedim işte."

Ardından doktorun sesi tedavi için talimatlar sıraladı, dinlenme, süt, biraz da viski. "Her şeyden önemlisi, ona iyi davran," dedi. "Her şeyden önemlisi iyi davranmak."

Emalin'in sesi azıcık titrek çıktı. "Söylemezsiniz, değil mi, doktor?"

Doktor yavaşça, "Doktorunuzum ben," dedi. "Elbette söylemem. Bu gece size yatıştırıcı ilaçlar göndereceğim."

"Viski?" Gözlerim kocaman açılıverdi. O korkunç Johnny Bear odanın ortasında duruyordu.

Adamlar suskundu, utanmışlardı. Şişko Carl yere bakıyordu. Özür dilercesine Alex'e döndüm çünkü aslında durumdan ben sorumluydum. "Bunu yapacağını bilemezdim," dedim. "Affedersin."

Kapıdan çıkıp Bayan Ratz'ın kasvetli odasına gittim. Uzaktan, bataklıktan mazotlu motorun yavaşça çalışmaya başlayıp ısınarak hızlandığını duydum. Bir süre sonra da hendeklerde çalışmaya başlayan kepçenin tangırtısı duyuldu.

Ertesi sabah inşaat işinde sık rastlanan bir dizi kaza geldi başımıza. Yeni takılan tellerden biri tam faaliyet anında kopunca kepçe şamandıralardan birinin üstüne düşüp onu hendeğin içindeki iki buçuk metre suya gömdü. Çapa sallandırıp ipin ucundan yakalayarak yukarı çekmeye çalışırken ip koptu ve amelelerden birinin bacaklarını bıçak gibi kesip kopardı.

Kesilen yerleri sarıp onu hızla Salinas'a götürdük. Derken küçük kazalar başladı. Operatörlerden birinin bir tel sıyrığı yüzünden kanı zehirlendi. Aşçı, mühendislerden birine marihuana satmaya kalkışarak sonunda kuşkularımı haklı çıkarmış oldu. Genel olarak ortalık huzur içinde sayılmazdı. Yeni bir şamandıra, yeni bir güverte ve yeni bir aşçı ile yeniden yola koyulmamız için iki hafta geçmesi gerekecekti.

Yeni aşçı kurnaz, esmer, küçük ama uzunca bir burnu olan, sinsice yalakalık yapmakta pek usta bir adamdı.

Loma'daki sosyal hayat ile ilişkim bozulmuştu ama kepçe yeniden çamura dalıp çıkmaya, ihtiyar mazotlu motor bataklığın içinde homurdanmaya başlayınca bir gece Alex Hartnell'in çiftliğine uğradım. Hawkinslerin evinin önünden geçerken servilerden oluşan çitin üstündeki küçük kapılardan birinden içeri göz attım. Ev karanlık görünüyordu ama tam da karanlık sayılmazdı çünkü pencerelerden birinde cılız bir ışık yanıyordu. O gece hafif bir rüzgâr vardı, pus kümelerini dikenli çalılar gibi yerlerde sürüklüyordu. Açıklıkta yürürken bir an için kalın bir pus tarafından yutuluyor, derken tekrar açıklığa çıkıyordum. Yıldızların ışığında kocaman, gümüşi pus kümelerinin tarlaların üstünde madeni toplar gibi dolaştığını görebiliyordum. Çitin gerisinde, Hawkinsler'in bahçesinde birinin hafifçe sızlandığını duydum gibi geldi, ardından, pusun içinden çıkar çıkmaz bir karaltının tarlalara doğru koşturduğunu gördüm. Ayaklarını sürüyüşün-

den hep terlikle dolaşan Çinli ırgatlardan biri olduğunu anlamıştım. Çinlilerin yediği bir sürü halt geceleri yakalanır ya.

Kapıyı vurduğumda Alex açtı. Beni gördüğüne memnun olmuş gibiydi. Kız kardeşi evde yoktu.

Sobanın yanına oturdum, Alex de bir şişe iyi brendi getirdi. "Duyduğuma göre başınıza dertler açılmış," dedi.

Sorunları anlatmaya çalıştım. "Sanki seri halinde geliyor. Adamlar kazaların üçlü, beşli, yedili ve dokuzlu gruplar halinde olduğunu keşfetmişler."

Alex başıyla onayladı. "Bana kalırsa da öyledir."

"Hawkins Kardeşler nasıl?" diye sordum. "Oradan geçerken birinin ağladığını duydum sanki."

Alex onlar hakkında konuşmaya hem çekiniyor hem de hevesli görünüyordu. "Bir hafta kadar oluyor uğrayalı. Bayan Amy kendini pek iyi hissetmiyormuş. Onu görmedim. Sadece Bayan Emalin'i gördüm." Sonra Alex içini döktü. "O insanların başlarında bir dert dolaşıyor, öyle bir şey ki..."

"Onlarla yakından ilgileniyor gibisin," dedim.

"Eh, babamla babaları iyi dosttu. Kızlara Amy Hala, Emalin Hala derdik. Kötü bir şey yapamaz onlar. Hawkins Kardeşler böyle olmasaydı bizim hayrımıza olmazdı."

"Mahallenin vicdanı mı?" diye sordum.

"En güvenilecek şey," diye bağırdı. "Çocukların zencefilli çörek alacakları yer. Bir kızın sığınacağı yer. Gururlu insanlardır ama bizlerin doğru olduğunu umduğumuz şeylerin doğruluğuna inanırlar. Dürüstlüğün en iyi yol olduğu, yardımseverliğin de kendi kendini ödüllendireceği inancı ile yaşarlar sanki. Onlara ihtiyacımız var."

"Anlıyorum."

"Ama Bayan Emalin korkunç bir şeyle mücadele ediyor gibi. Sanıyorum bu mücadeleyi kazanamayacak."

"Ne demek istiyorsun?"

"Ne dediğimi ben de bilmiyorum. Ama Johnny Bear'ı vurup bataklığa atmak istediğime eminim. Gerçekten düşündüm bunu yapmayı."

"Onun kabahati değil ki," diye itiraz ettim. "Kayıt yapan ve sonra da kaydı çalan bir alet gibi o. Çalıştırmak için teklik yerine viski kullanıyorsun, fark bu."

Derken başka şeylerden söz ettik, sonra da yürüyerek Loma'ya döndüm. Sis Hawkins evinin servi çitinin üstüne asılıp kalmış gibi geldi bana, bir sürü sis topu çevresinde toplanmış, kimileri de içeri girmeye çalışıyordu sanki. İnsanın doğayı kendi düşüncelerine uydurma becerisi karşısında gülümseyerek yürümeyi sürdürdüm. Ben yanından geçerken evde ışık yoktu.

İşim gayet güzel, düzenli bir tempoyla ilerliyordu. Koca kepçe, önündeki hendeği kazıp duruyordu. Ekip de sorunların geride kaldığını hissediyor, bu da işleri kolaylaştırıyordu. Yeni aşçı, adamları öyle pohpohluyordu ki çimento kızartıp önlerine koysa yiyeceklerdi. Ekibin mutluluğu için aşçının kişiliği yemek yapma becerisinden çok daha etkiliydi.

Alex'i ziyaretimden iki gece sonra peşimde pus bulutuyla ahşap kaldırımda yürüyerek Buffalo Bar'a gittim. Şişko Carl viski bardağını parlatarak yanıma geldi. O daha ne içeceğimi sormaya fırsat bulamadan, "Viski," diye seslendim. Bardağımı alıp dik arkalıklı sandalyelerden birine gittim. Alex orada değildi. Timothy Ratz tek başına iskambil oynuyor, şansı inanılmaz biçimde yaver gidiyordu. Dört kez üst üste kazandı, her seferinde de içki içti. Saatler ilerledikçe gelenler arttı. Buffalo Bar olmasaydı ne yapardık, bilmem.

Saat on gibiydi ki haber geldi. Sonradan böyle şeyleri düşündüğünüzde her şeyin nasıl başladığını tam olarak hatırlamazsınız. Biri içeri girer, fısıldaşmalar başlar, derken bir de bakarsınız herkes neler olup bittiğini öğrenmiş, ayrıntısıyla biliyor. Bayan Amy intihar etmişti. Kim getirdi haberi? Bilmiyorum. Kendini asmıştı. Bar salonunda bu konu fazla konuşulmadı. Adamların

konuyu açmaya çalıştıklarını görebiliyordum. Günlük programlarına uygun bir konu değildi ki.

Gruplar halinde ayakta durmuş, alçak sesle konuşuyorlardı.

Kanatlı kapı usulca açıldı, Johnny Bear kocaman, bol saçlı kafası sallanarak, suratındaki budala sırıtışla içeri süründü. Kare ayakları zemin üstünde usulca kayıyordu. Çevresine bakınıp mızıldandı. "Viski? Johnny'ye viski?"

Adamlar artık gerçekten öğrenmek istiyorlardı. Öğrenmek istedikleri için utanıyorlar olsalar da tüm zihinsel sistemleri bilgi açlığı çekiyordu. Şişko Carl bir bardağa içki doldurdu. Timothy Ratz iskambillerini bırakıp ayağa kalktı. Johnny Bear viskisini yudumladı. Bense gözlerimi yumdum.

Doktorun ses tonu sertti. "Nerede o, Emalin?"

Bu soruyu yanıtlayan ses gibisini daha önce hiç duymamıştım; soğuk bir kontrol, kat kat kontrol ama o soğukluğun içinde korkunç bir düş kırıklığı. Tekdüze bir tondaydı, duygusuzdu ama yine de düş kırıklığı titreşimler halinde hissediliyordu. "Burada, doktor."

"Hm..." Uzunca bir sessizlik. "Uzun süre asılı kalmış."

"Ne kadar kaldığını bilmiyorum, doktor."

"Neden yaptı bunu, Emalin?"

Yine aynı tekdüzelik. "Bilmiyorum, doktor."

Daha uzun bir sessizlik ve derken doktor, "Hm... Emalin, bebeği olacağından haberin var mıydı?" diye sordu.

Soğuk ses çatallaştı, derin bir iç çekiş duyuldu. Yavaşça, "Evet, doktor," dedi.

"Eğer onu bulman bu yüzden uzun sürdüyse... Hayır, Emalin, öyle demek istemedim, zavallım benim."

Emalin sesini denetlemeyi becermişti yeniden. "Ölüm belgesini durumu belirtmeden yazabilir misiniz, yani şeyi..."

"Elbette yazabilirim, yazabilirim. Cenaze eviyle de konuşurum. Endişe etme."

"Teşekkür ederim, doktor."

"Şimdi gidip bir telefon edeyim. Seni burada yalnız bırakacak değilim. Gel, öteki odaya geçelim, Emalin. Sana bir yatıştırıcı vereceğim..."

"Viski? Johnny'ye viski?" Sırıtışını, sallanan bol saçlı kafayı gördüm. Şişko Carl bir bardak daha doldurdu. Johnny Bear onu da içip odanın dibine doğru süründü, bir masanın altına kıvrılıp uyumaya başladı.

Kimse konuşmadı. Adamlar bara yaklaşarak sessizlik içinde madeni paraları tezgâha bıraktılar. Birkaç dakika sonra Alex girdi o sessiz odaya. Hızla bana doğru yürüdü. Yavaşça, "Duydun mu?" diye sordu.

"Evet."

"Korkuyordum," diye inledi. "Birkaç gece önce söyledim sana. Korkuyordum."

"Hamile olduğunu biliyor muydun?" diye sordum.

Alex kaskatı kesildi. Odanın içine bakındı, sonra bana döndü. "Johnny Bear mı?" diye sordu.

Başımı salladım.

Alex elinin tersiyle gözlerini örttü. "İnanmıyorum." Tam yanıt verecektim ki bir itiş kakış duyup odanın dibine baktım. Johnny Bear bir porsuk gibi deliğinden çıkıp ayaklandı, bara doğru sürüklenmeye başladı.

"Viski?" Beklenti dolu gözlerle Şişko Carl'a baktı.

Derken Alex birkaç adım atıp odadakilere hitap etti. "Şimdi, arkadaşlar, dinleyin! Bu iş fazla ileri gitti. Artık istemiyorum bunu." İtiraz bekliyor idiyse düş kırıklığına uğramış olmalıydı. Adamların birbirlerine bakarak onayladıklarını gördüm.

"Johnny'ye viski?"

Alex budalaya döndü. "Kendinden utanmalısın. Bayan Amy sana yiyecek verdi, giydiğin her şeyi o verdi." •

Johnny ona bakarak sırıttı. "Viski?"

Yine numaralarına başladı. Genizden gelen, Çinceye benzeyen tekdüze tondaki dili duydum. Alex rahatlamış görünüyordu.

Derken başka bir ses, yavaş, tereddütlü, genizden gelmeyen bir tonda sözcükleri tekrarladı.

Alex o kadar çabuk hareket geçmişti ki yerinden fırladığını fark etmedim bile. Önce Johnny Bear'ın sırıtan ağzına bir şaplak attı. "Sana yetti artık demedim mi?" diye bağırdı.

Johnny Bear dengesini buldu. Dudakları yarılmış, kanıyordu ama sırıtması silinmemişti. Hiç çaba göstermeden harekete geçti. Bir denizşakayığı dokunaçlarıyla yengeci nasıl sarmalarsa aynen öyle, kollarıyla Alex'i kavradı. Alex geriye kaykıldı. Bunun üzerine yerimden fırlayarak kollarından birini yakalayıp burkmaya başladım ama gevşetemedim. Şişko Carl elinde koca bir tokmakla tezgâhın üstünden atladı. Kolları gevşeyip Johnny Bear yere yığılana kadar mat saçlı kafayı dövdü. Alex'i tutup bir sandalyeye oturmasına yardım ettim. "Yaralandın mı?"

Soluklanmaya çalışıyordu. "Sanırım sırtım incindi," dedi. "Ama düzelirim."

"Senin Ford dışarıda mı? Ben kullanır, eve götürürüm seni."

Yanından geçerken hiçbirimiz Hawkinsler'in evine bakmadık. Gözlerimi yoldan ayırmıyordum. Alex'i karanlık evine ulaştırdım, yatağına yatmasına yardım ettim, ona sıcak brendi içirdim. Yolda, eve varana kadar konuşmamıştı. Ama yatağa girdikten sonra, "Sence kimse fark etmedi, değil mi?" diye sordu. "Tam zamanında yakaladım onu, değil mi?"

"Neden söz ediyorsun sen? Ona neden vurduğunu hâlâ bilmiyorum."

"O zaman, dinle," dedi. "Sırtım böyleyken bir süre dikkat etmem gerek. Birinin herhangi bir şey söylediğini duyarsan, engel ol, tamam mı? Söylemelerine izin verme."

"Neden söz ettiğini bilmiyorum."

Bir an gözlerimin içine baktı. "Sanırım sana güvenebilirim," dedi. "Şu ikinci ses var ya... Bayan Amy'ydi o."

CİNAYET

Bu olay birkaç yıl önce Kaliforniya'nın merkezindeki Monterey bölgesinde gerçekleşti. Castillo Kanyonu, Santa Lucia sıradağlarının girintili çıkıntılı kayalıkları arasındaki vadilerden biridir. Castillo Kanyonu'nun içinden dağlara ve zehirli meşe, adaçayı dolu kanyonlara doğru pek çok küçük nehir yatağı geçer. Kanyonun başında taştan yapılmış, muazzam bir kale vardır. Haçlı ordularının seferlerde karşılaştıkları, kulelerle süslü kalelere benzer. Bu kalenin yumuşak kireç katmanlarının zamanla, suyla aşınarak rasgele oluşturduğu bir yapı olduğu ancak yakından bakıldığında anlaşılır. Uzaktan bakınca eski siperleri, geçitleri, kuleleri hatta ok izlerini seçebilmek için azıcık hayal gücü yeterlidir.

Kalenin aşağısında, kanyonun dibine yakın bir yerde eski bir çiftlik evi, yıkık dökük, yosun tutmuş bir ahır ve büyükbaş hayvanların barındığı küçük bir kulübe vardır. Ev terkedilmiştir; kapısı geceleri kaleden esen rüzgârla paslı menteşelerinden gıcırtılar çıkararak çarpar durur. Evi pek ziyaret eden olmaz. Bazen odalarında oğlanlar gezer, boş dolaplarına bakıp inanmadıkları hayaletlere kafa tutarlar.

Arazinin sahibi olan Jim Moore evin etrafında insanların dolaşmasını sevmez. Vadinin öte ucundaki yeni evinden atına atlar, gençleri kovalamak için buraya gelir. Meraklı, marazi insanları uzak tutmak için çitlere "Girilmez" tabelaları asmıştır. Bazen aklından eski evi ateşe verip yok etmek geçse de evin salınan

kapılarıyla, ıssız ve kör pencereleriyle kurduğu garip, güçlü ilişki ona engel olur. Eğer evi yakıp yıkarsa hayatının çok büyük, önemli bir parçasını da yok etmiş olacaktır. Bir yandan da yaşına göre hâlâ güzel, etine dolgun karısıyla kasabaya indiğinde insanların arkalarından korkuyla karışık bir saygı ve hayranlıkla baktıklarını bilir.

Jim Moore bu eski evde doğup büyümüştü. Ahırın tırtıklı, eskimiş her ahşap levhasını, her pürüzsüz yemliğini, her rafını ezbere bilirdi. Otuz yaşına geldiğinde annesi de babası da ölmüştü. Yetişkinliğini sakal bırakarak kutlamıştı. Domuzlarını satıp bir daha asla domuz almamaya karar verdi. Sonunda sürüsünü büyütmek için bir Guernsey boğası aldı ve cumartesi geceleri Monterey'e giderek sarhoş olup, Three Star'daki şamatacı kızlarla muhabbet etmeye başladı.

Jim Moore bir yıl içinde Payne Kanyonu'nun ağır başlı, sabırlı çiftçilerinden birinin Yugoslav kızı Jelka Šepić'le evlendi. Jim, karısının erkek kardeşleriyle, kız kardeşleriyle, kuzenleriyle yani yabancı ailesiyle pek gurur duymasa da onun güzelliğine hayrandı. Jelka'nın bir ceylanınki kadar büyük ve meraklı gözleri vardı. Burnu ince, keskin hatlı, dudakları dolgun, yumuşaktı. Bir geceden ötekine ne kadar güzel olduğunu unuttuğu teni Jim'i her seferinde şaşırtıyordu. O kadar sakin, narin, öyle kibardı ve bir o kadar da iyi bir ev hanımıydı ki Jim kızın babasının düğününde ona verdiği nasihati hatırladıkça tiksinti duyuyordu. Şenliğin biralarıyla şişmiş, kabarmış yaşlı adam dirseğiyle Jim'in kaburgalarını dürtüp kırışık, şişmiş gözkapaklarının ardında kaybolan karanlık gözleriyle imalı bir biçimde sırıtarak şöyle demişti:

"Ahmaklaşma, Jelka bir Slav kızı. Amerikan kızlarına benzemez. Kötülük ederse döveceksin. Uzun süre iyi olursa yine döveceksin. Ben annesini döverim. Babam da annemi döverdi. Slav kızı diyorum! Dövmeyen erkekten hoşlanmaz."

"Jelka'yı dövmem ben," dedi Jim.

Baba sırıtıp dirseğiyle onu tekrar dürterek, "Koca bir ahmak olma sakın," diye uyardı. "Zamanla anlarsın," diyerek tekrar bira fıçısına daldı.

Jim kısa süre içinde Jelka'nın Amerikan kızlarına benzemediğini anlamıştı. Çok sessizdi. Asla ilk konuşan o olmaz, sadece sorulan sorulara kısa, uysal cevaplar verirdi. Zamanla kocasını İncil ezberler gibi öğrenmişti. Jim ondan düzenli ev işi yapmasını istemese de Jelka zaten kendiliğinden yapıyordu. İyi bir eşti ama insanda birlikte vakit geçirme isteği doğuracak hiçbir özelliği yoktu. Hiç konuşmuyordu. Kocaman gözleriyle onu takip ediyor, bazen gülümsemesine karşılık veriyordu ama mesafeli, örtük bir gülümsemeyle. Dikiş nakış işleri hiç bitmiyordu. Öylece oturup becerikli ellerine bakıyor, gurur ve keyif içinde böylesine güzel, kullanışlı şeyler yapabilen küçük beyaz ellerini izliyordu. Bazen o kadar çok bir hayvanı andırıyordu ki Jim aynen bir atı sever gibi başını, boynunu okşuyordu.

Jelka ev işlerinde de çok iyiydi. Jim, sıcakta kurak araziden veya güneydeki çiftlikten eve saat kaçta dönerse dönsün her seferinde sıcak yemek önünde hazır oluyordu. Yemeğini yerken kadın onu izliyor, ihtiyacı olduğunda tabakları önüne itiyor, boşaldığında bardağını dolduruyordu.

Evliliğin başlarında Jim ona çiftlikte olanları anlatıyor ama o duyduklarını anlamadığı halde onaylayan bir yabancı gibi gülümsemeyle karşılık veriyordu.

Mesela adam, "At dikenli tellere takılıp yaralanmış," diyor, kadınsa ona ilgi veya merak içermeyen, giderek alçalan bir "evet"le cevap veriyordu.

Çok geçmeden onunla hiçbir bağ kuramadığını fark etti. Eğer kadın bir hayat yaşıyorsa ondan çok uzaklarda, erişemediği bir hayattı bu. Gözlerinin önündeki engel düşmanca ya da bilinçli olmasa da kaldırılabilecek gibi değildi.

Geceleyin düz siyah saçlarını, akıl almaz pürüzsüzlükteki altın rengi omuzlarını okşar, kadın da zevkle hafifçe inlerdi. Sadece

bu okşayışın hazzıyla yabanıl ve tutkulu bir hayata kavuşmuş gibi olurdu. Ama hemen ardından tedirgin, acı verecek kadar mazlum bir eş haline dönüşürdü.

"Neden benimle hiç konuşmuyorsun?" diye sorardı. "Konuşmak istemiyor musun?"

"İstiyorum," derdi kadın. "Ne dememi istersin?" Adamın dilini başka bir ırkın ağzıyla konuşuyordu sanki.

Bir yılın ardından Jim kadınların varlığını, onlarla ettiği ayak üstü sohbetleri, işittiği şakayla karışık hakaretleri, arsızlıkla beslenen laubaliliği arar olmuştu. Yeniden kasabaya inerek sarhoş olup Three Star'ın şamatacı kadınlarıyla oynaşmaya başladı. Oradakiler suratındaki sert, kontrollü ama her an gülmeye hazır ifadeden dolayı onu seviyorlardı.

"Karın nerelerde?" diye sorup duruyorlardı.

"Ahırında," diye cevaplardı. Bu esprisi asla bayatlamazdı.

Cumartesi öğleden sonraları atını eyerler, bir geyiğe rastlama ihtimaline karşı tüfeğini kılıfına sokarak yanına alırdı. Giderken her zaman kadına, "Yalnız kalmaktan sıkılıyor musun?" diye sorardı.

"Hayır, bence zararı yok."

Bir keresinde ona, "Ya birileri gelirse?" diye sormuştu.

Kadının gözleri bir anlığına kısılmış, ardından gülümseyerek "Onları kapıdan çeviririm," diye yanıtlamıştı.

"Yarın öğlen gibi dönmüş olurum," dedi adam. "Yol gece atla dönmek için fazla uzun." Nereye gittiğini bildiğini hissediyordu ama buna rağmen karşı koymuyor ya da herhangi bir kınama belirtisi göstermiyordu. "Bir bebeğin olsa artık," dedi.

Kadının yüzü aydınlandı. "Tanrı bir gün bize de iyilik yapacak," dedi hevesle.

Kadının yalnızlığı onu üzüyordu. Arada bir kanyondaki öteki kadınları ziyaret etse yalnızlığı azalacaktı ama misafirlik hevesi de yoktu. Bazen, ayda bir atları arabaya bağlar, öğleden sonrasını babasının evinde yaşayan annesiyle, kız ve erkek kardeşlerinin oluşturduğu kalabalıkla geçirmeye giderdi.

"Amma da eğleneceksin," derdi Jim, kadına. "Bütün öğleden sonrayı o çılgın dilde, ördekler gibi laklak ederek geçirirsin. Mahcup suratlı, iriyarı kuzeninle birlikte kıkırdayıp durursunuz. Sende kusur bulmaya kalksaydım 'tam bir yabancısın' derdim." Ekmeği fırına koymadan önce eliyle havada haç çıkararak kutsayışını, her gece yatağın yanında diz çöküşünü, dolabın içine astığı kutsal resmi anımsadı.

Sıcak, tozlu haziran cumartesilerinden birinde Jim çiftlikte samanları biçiyordu. Gün uzundu. Biçerdöver kalan son samanları keserken saat altıyı biraz geçiyordu. Tangırdayan aleti ahıra sürüp geri geri park etti. Atları araçtan ayırdı, pazar gününü çayırlarda gezinerek geçirmeleri için onları tepeye saldı. Mutfağa girdiğinde Jelka yemeğini masaya koymak üzereydi. Elini yüzünü yıkayıp sofraya oturdu.

"Yorgunum," dedi, "ama sanırım yine de Monterey'e gideceğim. Dolunay olacak."

Kadının yumuşak bakışlı gözlerinin içi güldü.

"Bak, ne yapacağım," dedi. "Gelmek istersen bir at daha eyerleyip seni de yanımda götüreceğim."

Kadın tekrar gülümseyerek başını salladı. "Hayır, dükkânlar kapanmış olur. Burada kalmayı tercih ederim."

"Tamam öyleyse, atı eyerleyeyim. Gideceğimi sanmıyordum. Sürünün hepsi geri döndü. Belki tek bir atı yakalamam daha kolay olur. Gelmek istemediğine emin misin?"

"Erken olsaydı dükkânları gezebilirdim ama oraya vardığımızda saat on olacak."

"Yok canım, atla gideceğimden dokuzu biraz geçe oraya varmış olurum."

Kadının ağzı gülümser gibiydi fakat gözleri bir dileğin karşılanmasını beklercesine adamı izliyordu. Uzun bir iş gününün yorgunluğuyla olacak, adam sordu. "Ne düşünüyorsun?"

"Ne mi düşünüyorum? Hatırlıyorum da, ilk evlendiğimizde neredeyse her gün bana bu soruyu sorardın."

"Ne düşünüyorsun peki?" diye huzursuzca ısrar etti Jim.

"Ah, karatavuğun altındaki yumurtaları düşünüyorum." Kalkıp duvarda asılı duran büyük takvimin başına gitti. "Yarın ya da en geç pazartesi çatlamış olurlar."

Tıraş olup mavi şayak takımıyla yeni çizmelerini giydiğinde alacakaranlık çökmek üzereydi. Jelka bulaşıkları yıkayıp kaldırmıştı. Jim mutfaktan geçerken lambayı pencerenin yanındaki masaya götürdüğünü, masanın başında kahverengi yün bir çorap ördüğünü gördü.

Ona "Bu gece neden oraya oturdun?" diye sordu. "Her zaman şurada otururdun. Bazen garip şeyler yapıyorsun."

Gözlerini yavaşça uçuşan ellerinden kaldırarak "Mehtap," dedi usulca. "Bu gece dolunay olacağını söylemiştin. Mehtabın çıkışını görmek istiyorum."

"Ama aptallık ediyorsun. O pencereden göremezsin ki. Yön duygunun daha gelişmiş olduğunu sanırdım."

Hafifçe gülümsedi. "Öyleyse yatak odasının penceresinden bakarım."

Jim siyah şapkasını takıp çıktı. Boş, karanlık ahırın içinden geçerken raftan bir yular aldı. Yandaki yeşillikli tepeye doğru acı, tiz bir ıslık çaldı. Atlar otlanmayı bırakıp yavaş yavaş ona doğru yaklaşarak yirmi metre kadar uzakta durdular. Dikkatlice atına yaklaşıp elini arkasından yanına ve boynuna doğru götürdü. Yuların kayışı çıt ederek kopçasına geçti. Jim atı çevirerek ahıra yöneltti. Eyeri atın sırtına oturttu, gümüş kaplamalı dizginleri de sert kulaklarından geçirerek boyunluğu bağladı, ipi beygirin boynunda düğümledi, düzgün ip tomarının ucunu eyerin ipine tokayla iliştirdi. Ardından yuları çekip atı eve doğru götürdü. Batıdaki tepelere hareli, yumuşak, kırmızı bir ışık düştü. Vadideki son gün ışığı kaybolmadan dolunay çıkacaktı.

Jelka mutfaktaki pencerenin kıyısına oturmuş hâlâ örgü örüyordu. Jim odanın köşesine yürüyerek 30-30 kalibrelik tüfeğini aldı. Tüfeği doldururken, "Ay ışığı tepelere vurmaya başladı.

Doğuşunu görmek istiyorsan şimdi dışarı çıkman gerek. Doğarken kıpkırmızı olacak," dedi.

"Birazdan." diye yanıtladı kadın. "Şuradaki işim bitsin." Jim onun yanına gidip parlak saçlı kafasını okşadı.

"İyi geceler. Muhtemelen yarın öğlene kadar dönmüş olurum." Kadının buğulu, kara gözleri adamın kapıdan çıkışını izledi.

Jim tüfeği eyerin kılıfına soktu, atına binerek kanyondan aşağı sürmeye başladı. Sağ tarafındaki karanlık dağların arkasında kocaman kızılımsı mehtap süzülerek yükseliyordu. Günün son ışıklarıyla birlikte yükselen ay ışığı ağaçların çizgilerini kalınlaştırmış, tepelere taze, gizemli bir hava katmıştı. Tozlu çınarlar ışıl ışıl parıldarken altlarına kadifemsi siyah gölgeler düşmüştü. Kocaman, upuzun bacaklı bir atla yarım bir adamın gölgesi Jim'in önü sıra koşuyordu. Etraftaki ve uzaktaki çalılıklardan şarkılarla dolu bir geceye hazırlanan köpeklerin sesleri geliyor, bir yandan da şafağın erkenden belirdiğini zanneden horozlar ötüyordu. Jim dizginleri çekerek atı hızlandırdı. Atın seken toynaklarının sesi arkasında kalan kalede yankılanıyordu. Aklına Monterey'deki Three Star'ın sarışın May'i geldi. "Geç kaldım. Birileri kapacak onu," diye düşündü. Mehtap artık tepeleri aşmıştı.

Jim iki kilometre kadar yol almıştı ki ona doğru bir atın koşturduğunu duydu. Bir atlı yaklaşıp karşısında durdu. "Sen misin, Jim?"

"Evet. Ha, selam, George."

"Ben de sizin eve gidiyordum. Bak, ne diyeceğim, benim arazinin üst köşesindeki pınar başını biliyorsun, değil mi?"

"Evet, biliyorum."

"İşte, öğleden sonra oradaydım. Sönmekte olan bir kamp ateşinin yanında bir sığır kellesi ve ayağı buldum. Ateşin üstünde bir kısmı yanmış deriler vardı, ateşten çıkardım. Üstünde senin damgan vardı."

"Vay canına!" dedi Jim. "Ateş eski miydi?"

"Küllerin altında toprak hâlâ sıcaktı. Dün gecedendi, sanırım. Bak, Jim, seninle gelemeyeceğim, kasabaya dönmem lazım ama bir göz atman için sana söylemeliyim diye düşündüm."

Jim sakin bir tavırla sordu. "Kaç kişi oldukları hakkında fikrin var mı?"

"Hayır, iyice bakmadım."

"O zaman gidip baksam iyi olur. Şehre iniyordum ama hırsızlar iş başındaysa sürümden daha fazla kayıp vermek istemem. İtirazın yoksa arazinden geçeceğim, George."

"Seninle gelirdim ama kasabaya gitmem gerek. Yanında silah var mı?"

"Tabii var, burada, bacağımın altında. Haber verdiğin için teşekkürler."

"Önemli değil. İstediğin yerden geçebilirsin. İyi geceler." Komşusu atını çevirerek geldiği yöne sürdü.

Jim uzamış gölgesine bakarak birkaç dakika ay ışığında durdu. Tüfeğini kılıfından çekerek namluya mermi sürüp silahı eyer kaşının yanına yerleştirdi. Sola dönerek küçük bir tepeyi aştı, çınar korusunun içinden, sonra da küçük sırttan geçerek bir sonraki kanyona girdi.

Yarım saat içinde terk edilmiş kamp yerini bulmuştu. Buzağının yanmış, ağır kafasını ters çevirdi, ne kadar süredir orada olduğunu anlamak için tozlu dilini dürterek kuruluğuna baktı. Bir kibrit yaktı, bir kısmı yanmış postun üstündeki kendi dağlama izine baktı. Sonunda tekrar atına binerek çimenlik çorak tepenin üstünden kendi arazisine geçti.

Tepelerin üstünden ılık bir yaz yeli esiyordu. Ay gökyüzünde yükseldikçe rengi kızıllığını kaybederek koyu çay kıvamına gelmişti. Tepelerin arasında çakallar şarkı söylüyor, çiftlik evlerindeki köpekler de kırık kalpli ulumalarıyla aşağıdan onlara katılıyordu. Koyu yeşil çınar ağaçlarıyla sararmış yaz çimleri ay ışığında renklerini sergiliyordu.

Jim sığırların boynundaki çıngırak seslerini takip ederek sürüsünü birkaç geyikle birlikte sessizce otlarken buldu. Rüzgârdaki toynak ve insan seslerine kulak kabarttı.

Atını eve sürmeye başladığında saat on biri geçiyordu. Kumtaşı kalenin batı kulesinin etrafından dolandı, gölgelerin içinden geçerek tekrar ay ışığına çıktı. Aşağıda eviyle ahırının çatısı soluk soluk parlıyordu. Yatak odasının penceresinde çeşitli yansımalar görülebiliyordu.

Jim çayırdan aşağı inerken otlayan atlar kafalarını kaldırdı, gözleri kırmızı kırmızı ışıldadı.

Ağılı çeviren tellere varmak üzereydi ki ahırda bir tepinme sesi duydu. Atını eliyle dürterek yavaşlattı. Dinledi. Bir kez daha tepinme sesini duydu. Tüfeğini çıkararak sessizce atından indi. Atı serbest bıraktı, sürünerek ahıra doğru ilerlemeye başladı.

Karanlığın içinde atın saman çiğnerken çıkarttığı diş gıcırtılarını duyabiliyordu. Atın bulunduğu bölmeye varana kadar ahırın kenarından ilerledi. Bir süre dinledikten sonra silahının dipçiğini kullanarak bir kibrit ateşledi. Yanındaki bölmede dizginlenmiş eyerli bir at bağlıydı.

Gem çenesinin altına kaymış, kolanı gevşemişti. At yemlenmeyi bırakıp başını ışığın geldiği yöne çevirdi.

Jim kibriti üfleyerek söndürdü, hızla ahırdan çıktı. Yalağın yanına oturup suyun içine baktı. Düşünceleri aklına o kadar yavaş geliyordu ki onları fısıltıyla dillendirebildi.

"Pencereden içeri baksam mı? Olmaz ki. Başımın gölgesi içeri düşer."

Elindeki tüfeğe dikkatle baktı. Tüfeğin bazı yerlerindeki siyah kaplama sökülmüş, altından gümüşi metal kısımlar ortaya çıkmıştı.

Sonunda karar verip ayağa kalkarak eve doğru ilerledi. Basamaklara geldiğinde adımlarını ağırlığını vermeden önce ayağıyla ölçerek atmaya özen gösterdi. Çiftlikteki üç köpek evin altın-

dan çıkarak silkelene silkelene gerinip koklaştıktan sonra biraz kuyruk sallayıp tekrar uykularına döndüler.

Mutfak karanlıktı ama Jim bütün mobilyaların yerini biliyordu. Masanın köşesini, sandalyenin arkasını ve havlu askısını tutarak ilerledi. Odayı o kadar sessiz geçti ki kendi bile ancak nefesini, bacaklarının arasında birbirine sürten pantolonunun hışırtısını, cebinde çalışan saatin tiktaklarını duyabildi. Yatak odasının kapısı aralık kalmıştı, içeriden mutfak döşemesinin üstüne bir parça ay ışığı düşüyordu. Jim sonunda kapıya ulaşarak içeri baktı.

Ay ışığı beyaz yatağa yayılmıştı. Jim, Jelka'nın kolunu gözlerini örtecek biçimde yüzüne koymuş olduğunu, öylece sırtüstü yattığını gördü. Başı öteki tarafa dönük olduğundan adamın kim olduğunu göremiyordu. Jim nefesini tutarak izledi. Sonra Jelka aniden uykusunda kıpırdandı, adam da başını çevirerek içini çekti. Jelka'nın kuzeniydi. O genç irisi, utangaç kuzen.

Jim arkasını döndü, hızla mutfağın içinden süzülüp arka basamaklara yöneldi. Bahçeye çıktı, tekrar yalağın yanına gelerek kenarına oturdu. Şimdi ay tebeşir kadar beyaz olmuş, suyun içinde yüzüyor, atların ağızlarından dökülmüş samanları, arpa artıklarını aydınlatıyordu. Jim suyun içinde dip dibe toplanmış, altlı üstlü yuvarlanan sivrisinek larvalarını, yalağın dibindeki güneş yosununa uzanmış halde yatan duran su semenderini görebiliyordu.

Birkaç kuru, sert, boğuk hıçkırığın ardından aklında sadece çimenli tepeler, yalnızlık dolu yaz rüzgârı varken başına neden bunların geldiğini düşündü.

Sonra babası domuz kestiğinde annesinin fışkıran kanı toplamak için hayvanın gırtlağının altına nasıl kova tuttuğu aklına geldi. Olabildiğince uzakta durur, kovayı kol mesafesinde tutarak kıyafetlerine kan sıçramasını engellerdi.

Jim elini yalağa sokup suyu karıştırarak ayın yansımasını parça parça savrulan ışık huzmelerine çevirdi. Nemli elleriyle al-

nını ıslattıktan sonra ayağa kalktı. Bu sefer o kadar sessiz hareket etmedi ama mutfağı parmak uçlarında geçerek yatak odasının kapısında durdu. Jelka kolunu kaldırıp gözlerini hafifçe araladı. Sonra gözleri kocaman açıldı, ıslak ıslak parıldadı. Jim onun gözlerine baktı; yüzü ifadesizdi. Küçük bir damla yaş Jelka'nın burnundan aktı, üstdudağındaki boşluğa doldu. Adama bakakaldı.

Jim tüfeği kurdu. Evin içinde çelik tetiğin sesi duyuldu. Yataktaki adam uykusunda huzursuzca kımıldandı. Jim'in elleri titriyordu. Tüfeği omuz hizasına kaldırıp, tepmesin diye sıkıca tuttu. Namlunun ucunda adamın kaşlarıyla saçları arasındaki küçük beyaz kareyi gördü. Namlu biraz salındıktan sonra sabitlendi.

Tüfek havayı yırtarak patladı. Hâlâ namludan bakmakta olan Jim patlamanın ardından tüm yatağın sarsılışını izledi. Şimdi adamın alnında küçük, siyah, kansız bir delik vardı ama arkasındaki küçük açıklıktan kemik ve beyin parçaları yastığa sıçramıştı.

Jelka'nın kuzeni gırtlağından boğuk sesler çıkardı. Örtünün altından iri, beyaz örümcekler gibi sürünerek çıkan elleri bir süre ilerledikten sonra hareketsiz kalakaldı.

Jim yavaşça Jelka'ya döndü. Kadının burnu akıyordu. Gözleri ondan tüfeğin namlusuna döndü. Küçük bir köpek eniği gibi hafifçe inledi.

Jim telaş içinde arkasını döndü. Çizmelerinin topukları mutfak zeminini gümbürdetti ama dışarı çıkınca ağır adımlarla tekrar yalağa yöneldi. Boğazında tuz tadı vardı, kalbi acıyla inliyordu. Şapkasını çıkardı, başını suya daldırdı. Sonra eğilip kustu. Jelka'nın evin içinde dolaştığını duyabiliyordu. Köpek eniği gibi inlemeye devam ediyordu. Jim doğruldu, halsizdi, sersemlemişti.

Arazinin içinden bitkin bir halde otlağa doğru yürüdü. Eyerli atı ıslığına geldi. Otomatiğe bağlanmış gibi dizginini sıktı, üstüne bindi, atını vadiye giden yola doğru sürdü. Uzamış siyah gölgesi ardından onu takip etti. Mehtap yükseklerde, bembeyaz süzülüyordu. Tedirgin olmuş köpekler tekdüze biçimde havladı.

Gün ağarırken çift at koşulmuş bir at arabası tavukları ürküterek çiftliğin bahçesine yanaştı. Üstünde şerif yardımcısıyla sorgu hâkimi vardı. Jim Moore arabanın kapalı kısmında eyerine yanlamasına yaslanmıştı. Peşlerinden de yorgun atı geliyordu. Şerif yardımcısı fren kolunu çekti, dizginleri de kolun etrafına doladı. Adamlar arabadan indi.

Jim, "İçeri girmem gerekiyor mu?" diye sordu. "Şu sırada orayı göremeyecek kadar yorgun ve sinirliyim."

Sorgu hâkimi ağzını büzerek biraz düşündü. "Ha, girmesen de olur herhalde. Biz içeri bakıp gerekeni yaparız."

Jim ağır ağır yalağa doğru yürüdü. "Bakın, ne diyeceğim," diye seslendi. "Hazır girmişken biraz etrafı temizleseniz ya."

Adamlar içeri girdi.

Birkaç dakika sonra katılaşmış bedeni taşıyarak dışarı çıktılar. Bir yorgana sarılmıştı. Adamlar cesedi dikkatlice at arabasının arkasına yükledi. Jim onlara doğru yürüdü. "Şimdi sizinle mi gelmem gerekiyor?"

"Karınız nerede, Bay Moore?" diye sordu şerif yardımcısı.

"Bilmiyorum," dedi adam bitkin bir halde. "Buralarda bir yerde."

"Onu da öldürmediğinizden emin misiniz?"

"Hayır, ona dokunmadım. Onu bulup öğleden sonra size getiririm. Eğer şu anda sizinle gelmem gerekmiyorsa tabii."

"İfadenizi aldık," dedi sorgu hâkimi. "Tanrı şahidimiz, bizim de gözümüz var herhalde, öyle değil mi, Will? Tabii ki teorik olarak cinayetle suçlanacaksınız ama sonunda dava düşecektir. Memleketin bu yöresinde hep böyle olur. Karınıza fazla yüklenmeyin, Bay Moore."

"Onu incitmem," dedi Jim.

Durup at arabasının sarsılarak uzaklaşmasını izledi. Gönülsüz bir biçimde ayaklarını tozun içinde sürüdü. Sıcak haziran güneşi tepelerin üstünden yüzünü göstermiş, acımasızca yatak odası penceresine yansıyordu.

Jim ağır ağır yürüyerek eve girdi, elinde üç metrelik bir kırbaçla dışarı çıktı. Bahçeyi geçip ahıra girdi. Samanlığın merdivenini tırmanırken o tiz köpek eniği iniltisinin başladığını duydu. Jim ahırdan çıktığında sırtında Jelka'yı taşıyordu. Yalağın yanına gelince onu nazikçe yere yatırdı. Saçlarının arası saman parçalarıyla dolmuştu. Bluzunun arkası kan izlerinden oluşan uzun şeritler halinde lekelenmişti.

Jim bandanasını muslukta ıslatarak kadının çatlak dudaklarını ıslattı, yüzünü yıkadı, saçlarını arkaya yatırdı. Buğulu kara gözleri adamın her hareketini izliyordu.

"Canımı yaktın," dedi. "Hem de fena yaktın."

Adam usulca başını salladı. "Seni öldürmeden canını ne kadar yakabilirsem o kadar." Güneşin sıcak ışığı yerden yansıyordu. Kan peşinde birkaç sivrisinek etrafta vızıldıyordu.

Jelka'nın şişmiş dudakları gülümsemeye çalıştı. "Kahvaltı ettin mi ki sen?"

"Hayır," dedi adam. "Hiçbir şey yemedim."

Acı içinde ayağa kalkmaya çalışırken, "Peki öyleyse, birkaç sahanda yumurta yapayım sana," dedi.

"Yardım ister misin?" dedi adam. "Bluzunu çıkarmana yardım edeyim bari, kuruyup sırtına yapışır sonra, canın acır."

"Yok. Ben hallederim." Sesinde tuhaf bir tını vardı. Karanlık gözleri bir an şefkatle dolarak adama odaklandı. Ardından ayağa kalktı, topallayarak eve yöneldi.

Jim yalağın köşesinde oturup bekledi. Bacadan salınarak havaya yükselen dumanı gördü. Jelka birkaç dakika sonra mutfak kapısından ona seslendi.

"Haydi gel, Jim. Kahvaltı hazır."

Dört tane yağda yumurta, dört kalın dilimli domuz pastırması ılık tabağında onu bekliyordu. "Birazdan kahve de hazır olur," dedi kadın.

"Sen yemeyecek misin?"

"Hayır. Şimdi değil. Ağzım çok ağrıyor."

Adam iştahla yumurtalarını yedi, sonra başını kaldırıp kadına baktı. Siyah saçları düzgünce taranmıştı. Üstüne temiz, beyaz bir bluz giymişti.

"Öğleden sonra kasabaya iniyoruz," dedi. "Ağaç sipariş edeceğim. Kanyonun daha aşağısında yeni bir ev yapacağız."

Kadın kapısı kapalı duran yatak odasına baktıktan sonra ona döndü. "Evet," dedi. "İyi olur." Biraz sonra da, "Beni yine kırbaçlayacak mısın bunun için?" diye sordu.

"Hayır, bunun için kırbaçlamam."

Kadının gözlerinin içi güldü. Adamın yanındaki sandalyeye oturdu. Jim elini uzatarak onun saçlarını, ensesini okşadı.

BAKİRE AZİZE KATY

P. köyünde (Fransızca tabii) 13— yılında, kötü bir domuz besleyen kötü bir adam yaşardı. Kötü bir adamdı çünkü uygun olmayan zamanlarda uygun olmayan kişilere fazlasıyla gülerdi. İyi yürekli M. manastırı keşişleri azıcık viski belki de azıcık gümüş para almak için kapısına geldiklerinde ya da kiliseye bağış yapılacağı zamanlar gülerdi. Keşiş Clement taşıdığı tuz çuvalını düşürmemeye çalışırken değirmen kuyusuna düşüp öldüğünde kötü adam Roark gülmekten yatağa düşmüştü. Bunun nasıl da kısık sesli, hain bir gülüş olduğunu düşünürseniz Roark'ın ne kadar kötü bir adam olduğunu anlar, kiliseye bağış yapmadığını ve aforoz edileceğine ilişkin söylentiler dolaştığını duyunca şaşkınlığa düşmezsiniz. Ayrıca biliyor musunuz, Roark'ın yüzüne bakınca güleceği aklınıza bile gelmezdi. Karanlık, gergin bir surattı bu, güldüğünde ise sanki Roark'ın bacağı kesilmiş de az sonra çığlığı basmaya hazırlanıyormuş gibi görünürdü. Bütün bunların üstüne insanlara aptal derdi; öyle olsalar bile hiç nazikçe ve makul değildir bunu söylemek. Gezgin olduğu, dünya hali hakkında pek fena şeyler gördüğü dışında Roark'ın bu kadar kötü oluşunun sebebini kimse anlamazdı.

Kötü domuz Katy'nin içinde büyüdüğü ortamı anlıyorsunuz işte, belki de durumuna şaşmamak gerek. Katy'nin ta eskilere uzanan kötü bir domuz soyundan geldiği, babasının tavuk yediği, herkesin de bundan haberdar olduğu, Katy'nin annesinin ise bıraksalar kendi yavrularını bile yemek yapacağı konusunda

kitaplar yazılmıştır. Ama doğru değildi bu. Katy'nin anasıyla babası, doğa domuzları ne denli alçakgönüllülükle donattıysa işte o kadar alçakgönüllü, iyi huylu domuzlardı. Birçok insanın sahip olduğu kadar alçakgönüllü bir ruh taşıdıkları söylenebilirdi.

Katy'nin anası birbiri ardına sevimli, kırmızı domuz yavrucukları doğurmuştu ve bunlar da gayet normal ve düzgün yavrulardı. Katy'nin, kötülüğü kalıtımsal yolla edinmemiş olduğunu iyice kavramanız gerek, olsa olsa Roark denen adamı görerek edinmiştir.

Roark günün birinde ahıra gidip de yavrulara ad koymaya kalkışana kadar Katy gözleri yumuk, pembe burnu kırışmış, o güne kadar gördüğünüz en hoş, en sakin domuzcuk olarak samanların üstünde yatıp durdu. "Sen Brigid olacaksın," dedi adam. "Sen de Rory ve... Dön bakayım, küçük şeytan seni! Sen de Katy'sin." O dakikadan sonra Katy kötü bir domuz oldu, aslında P. bölgesindeki gelmiş geçmiş tüm domuzların en kötüsüydü.

Anasının sütünün çoğunu çalarak işe başladı, ememediği memelere de sırtını dayıyordu, böylece zavallı Rory ile Brigid ve geri kalan yavrular bücür kaldılar. Kısa süre sonra Katy kız ve erkek kardeşlerinin iki katı hızla büyümüş, güçlenmişti. Hele kötülüğü... Dinleyin, böylesini duydunuz mu? Katy Brigid'i, Rory'yi ve kalan hepsini teker teker yakalayıp yedi. İşe böyle başlayınca Katy'nin her türden günaha bulaşmasını bekleyebilirsiniz ve tabii ki tavuklarla ördekleri yemeye başlamakta da hiç gecikmedi, ta ki Roark müdahale edene kadar. Sağlam bir ahıra koydu onu, en azından kendi tarafındaki kısmı sağlamdı. Ondan sonra Katy'nin yediği bütün tavuklar komşularınınkiler oldu.

Katy'nin suratını görmeniz gerekirdi. Ta baştan beri hain bir surattı bu. Kötü kötü bakan sarı gözleri elinizde burnuna indireceğiniz bir sopa bile olsa korkuturdu. Mahallenin korkulu rüyası olmuştu. Geceleri Katy ahırındaki bir delikten çıkıp kaçarak tavuk kümeslerini talan ediyordu. Hatta arada bir çocuğun teki kayboluyor, bir daha da kendisinden haber alınamıyordu. Bütün

bunlar yüzünden utançtan yerin dibine geçmesi gereken Roark giderek daha çok hoşlanıyordu Katy'den. O güne kadar beslediği en iyi domuz, üstelik memleketin en akıllı domuzu olduğunu söylüyordu.

Bir süre sonra geceleri ortalıkta bir domuzadamın dolaştığı, insanların bacaklarını ısırdığı, bahçelere girip ördekleri yediği hakkında söylentiler dolaşmaya başladı. Kimileri geceleri domuza dönüşüp çitleri aşarak bahçelere girenin Roark'ın ta kendisi olduğunu söyleyecek kadar ileri gitti. Roark'ın komşular arasındaki şöhreti böyleydi işte.

Eh, Katy artık kocaman bir domuz olmuş, üreme zamanı gelmişti. Erkek domuz çiftleştikten sonra iktidarsız oluvermiş, suratında korku dolu bir ifadeyle şaşkın, tekinsiz bir halde ortalıkta dolaşmaya başlamıştı. Oysa Katy şiştikçe şişti ve nihayet bir gece yavruladı. Yavrularının hepsini temizledi, güzelce yaladı; annelik onu değiştirmiş gibi gelebilirdi insana. Yavruların hepsi temizlenip kuruyunca onları sıraya dizip teker teker yedi. Bu, Roark gibi kötü bir adam için bile çok fazlaydı çünkü herkesin bildiği gibi, yavrularını bile yiyebilen bir dişi domuz insanın kötülüğü anlama yeteneğini aşan bir günahkârdır.

Roark istemeyerek de olsa Katy'yi kesmeye hazırlandı. Tam bıçağı bilemeye başlamıştı ki kilise için bağış toplayan Keşiş Colin'le Keşiş Paul eve gelen patikada belirdiler. M. manastırı tarafından gönderilmiş, Roark'tan bir şey almayı beklemiyorlarsa da deneyip üstüne düşeni yapıp yapmayacağını görmek istemişlerdi. Keşiş Paul ince, kuvvetli bir adamdı, zayıf, güçlü bir çehresi, keskin gözleri vardı, her yönüyle koşulsuz bir dindarlık duygusu hissettirirdi. Keşiş Colin ise kısa boylu, geniş, yuvarlak çehreli, tombul bir adamdı. Keşiş Paul Tanrı'nın lütuflarına cennette mazhar olmayı beklerken Keşiş Colin bunlara yeryüzünde kavuşmak niyetindeydi. İnsanlar Colin'in hoş bir adam, Paul'ün ise iyi bir adam olduğunu söylerdi. Bağış toplamaya birlikte giderlerdi çünkü Keşiş Colin insanları ikna etmeyi beceremezse

Keşiş Paul cehennem ateşlerini hatırlatarak onları tehdit ederdi.

Keşiş Paul, "Roark!" diye seslendi. "Bağış toplamaya çıktık. Her zaman yaptığın gibi ruhunu kükürtle arıtmayı seçmeyeceksin, değil mi?"

Roark bıçağı bilemeyi bıraktı, gözlerindeki kötücül bakış Katy'ninkilerle aynıydı. Gülmeye başladı ama başlar başlamaz boğulacak gibi oldu. Katy yavrularını yerken suratındaki ifade nasılsa Roark'ınki de o sırada öyleydi. Roark bıçağı bir kenara kaldırıp, "Tam size göre bir domuzum var," dedi.

Keşişler pek şaşırmışlardı zira o zamana kadar Roark'tan aldıkları tek şey üstlerine saldığı köpek olmuş, onlar eteklerini toplayıp kapıya koşarlarken arkalarından gülmüştü. Keşiş Colin kuşkuyla, "Domuz mu?" diye sordu. "Nasıl bir domuz bu?"

Roark, "Şu ahırda tek başına duran domuz," derken gözleri sararmıştı sanki.

Keşişler ahıra koşup içeri baktılar. Katy'nin cüssesini, üstündeki yağı hemen fark edip inanmaz gözlerle onu seyrettiler. Colin ondan çıkacak jambonlardan ve pastırmalardan başka bir şey düşünemez olmuştu. "Bundan kendimize ne biçim sucuk yaparız," diye fısıldadı. Oysa Keşiş Paul, Roark'tan bir domuz koparmayı başardıklarını duyunca Peder Benedict'ten işitecekleri övgüleri düşünüyordu. Paul dönüp Roark'a baktı.

"Ne zaman gönderirsin bu domuzu?" diye sordu.

Roark, "Göndereceğim ya da getireceğim yok!" diye bağırdı. "Sizin domuzunuz o. Ya alır götürürsünüz ya da olduğu yerde kalır."

Keşişler hiç tartışmadılar. Bir şey koparabildikleri için çok memnun olmuşlardı. Paul, Katy'nin burnundaki halkaya ip bağlayarak onu ahırdan çıkardı. Katy gerçekten iyi bir domuzmuş gibi bir süre onları uslu uslu izledi. Üçü birden kapıdan çıkarken Roark arkalarından seslendi. "Adı Katy!" Sonra o kadar çok gülüp kıkırdadı ki nefesi kesildi.

Keşiş Paul biraz huzursuzca, "Gayet güzel bir dişi domuz," dedi.

Keşiş Colin tam yanıt verecekti ki kurt kapanı gibi bir şey bacağını arkasından yakaladı. Colin haykırıp kıvranmaya başladı. Katy baldırından kopardığı bir parçayı gayet memnun bir biçimde çiğneyip duruyordu ve suratındaki ifade şeytanın ta kendisiydi. Katy yavaş yavaş çiğnedi, yuttu, sonra Keşiş Colin'den bir parça daha koparmak için hamle etti ama tam o sırada Keşiş Paul yerinden fırlayıp burnuna okkalı bir tekme indirdi. Katy'nin bir önceki ifadesi de kötücüldü ama artık gözlerinden şeytanlar fışkırıyordu. Hız alırken gırtlağından homurtular çıktı, burnundan soluyup dişlerini bir buldok gibi gıcırdatarak ileri atıldı. Keşişler onu beklemediler, yolun kıyısındaki bir akasya ağacına koşarak o korkunç Katy'nin ulaşamayacağı bir noktaya kadar ıkına sıkıla tırmandılar.

Onların gidişini izlemek için kapıya kadar gelmiş olan Roark öyle gülüyordu ki ondan yardım alamayacakları besbelliydi. Altlarında, yerde Katy bir aşağı bir yukarı dolanıp duruyor, önayaklarıyla yeri eşeleyip çimlerden koca koca parçalar koparıyordu ki ne kadar kuvvetli olduğu anlaşılsın. Keşiş Paul kafasına bir dal fırlatınca onu paramparça edip parçalarını sivri toynaklarıyla toprağa gömerken kısık, sapsarı gözleriyle yukarı, onlara bakıyor, kendi kendine sırıtıyordu.

İki keşiş cüppelerine sıkıca sarılmış, başlarını omuzlarının arasına gömmüş, ağacın üstünde perişan bir halde oturuyordu. Keşiş Colin umutla, "Burnuna iyice patlattın mı bari?" diye sordu.

Keşiş Paul aşağıya doğru, ayağına sonra da Katy'nin meşin gibi burnuna baktı. "Attığım tekme değil domuzu, fili bir devirebilirdi," dedi.

Keşiş Colin, "Bir domuzla tartışmak mümkün değildir," diye fikrini belirtti.

Katy ağacın altında kudurmuş gibi dolaşıyordu. Keşişler uzunca süre cüppelerini dalgın dalgın ayak bileklerine çekiştirip

durarak sessizce oturdular. Keşiş Paul meseleyi öfkesi giderek kabaran bir yoğunlukla değerlendirmeye çalışıyordu. Sonunda gözlemini belirtti: "Domuzların aslana benzeyen bir tabiatları olduğu söylenemez, değil mi?"

Colin yorgun bir tavırla, "Daha çok şeytana benziyor," dedi.

Paul oturduğu yerde dikilip Katy'yi yeni bir ilgiyle inceledi. Sonra boynundaki haçı öne doğru uzatarak korkunç bir sesle "APAGE SATANAS!"* diye bağırdı.

Katy güçlü bir rüzgâr çarpmış gibi sallandı ama yine de saldırdı. "APAGE SATANAS!" Paul yine haykırdı, Katy tekrar sarsıldı ama yıkılmadı. Keşiş Paul şeytan çıkarma ritüelinin sözlerini üçüncü kez söylediğinde Katy artık ilk şoku tümüyle atlatmıştı. Bütün bunların yerlerdeki birkaç kuru yaprağın uçlarını alazlamak dışında hiçbir etkisi olmamıştı. Keşiş Paul düş kırıklığıyla dolu bakışlarını Colin'e çevirdi. "Şeytan tabiatlı," dedi, "ama şeytanın ta kendisi değil, aksi halde bu domuzun infilak etmesi gerekirdi."

Katy insanı dehşete düşüren bir keyifle dişlerini gıcırdattı.

Paul derin düşünceler içinde "Şeytan çıkarma fikrine kapılmadan önce," diye açıkladı, "aslanların inine atılan Danyal'ı** düşünüyordum. Acaba aynı kuram bir domuza da uygulanabilir mi?"

Keşiş Colin anlayışlı gözlerle ona baktı.

"Aslanların tabiatında bazı eksiklikler olabilir," diye fikrini söyledi. "Belki de aslanlar domuzlar kadar kâfir değil. Ne zaman sofu bir adam daracık bir yere sıkışıp kalsa orada mutlaka bir aslan bulunur. Danyal'a bak, Samson'a bak, din tarihinde koca bir liste oluşturan şehitlere bak, Androkles*** gibi din tarihinde yer al-

---

* (*Lat.*) Defol Şeytan! (ç.n.)

** Yahudileri Babil esaretinden kurtaran Peygamber Danyal (Daniel) Kral Darius'un yasasını çiğneyerek günde üç kez Tanrısına dua ettiği iddiasıyla aslanların inine atılır. Tanrı aslanların ağzını bağlar, Daniel kurtulur. (ç.n.)

*** *Androkles*: Romalı bir köle olan Androkles, bir zamanlar ayağındaki dikeni çıkardıktan sonra dost olduğu bir aslanla arenada karşılaşır. Aslan ona saldırmaz, köle serbest bırakılır, aslan da ona hediye edilir. (ç.n.)

mayan örnekler de sayabilirim. Hayır, birader, aslan azizlik mertebesine ermek, dine bağlılığı sınamak için özel olarak yaratılmış bir hayvandır. Bütün bu hikâyelerde aslan varsa, bu onun tüm hayvanlar arasında dinin kudretine karşı duyarsızlık açısından en zayıfı olduğunu gösterir. Sanırım aslan bir ders aracı olarak yaratılmıştır. Kıssadan hisse çıkarmak için var edilmiş bir hayvan olduğu kesin. Ama domuza gelince... Domuzun burnuna yiyeceği bir tekme ya da gırtlağına girecek bir bıçaktan başka herhangi bir kudreti tanıdığına ilişkin hiçbir kayıt yok hafızamda. Genelde domuzlar, özelde ise bu domuz hayvanların en kâfiri, en dik kafalısıdır."

Keşiş Paul verilen derse fazla ilgi göstermeden, "Yine de," diye başladı, "elinde kilise gibi bir koz varken ister aslan olsun isterse domuz, denemezsen ayıp edersin doğrusu. Şeytan çıkarmanın işe yaramamış olmasını boş ver." Kuşak olarak kullandığı ipi çözmeye başladı. Keşiş Colin dehşetle ona baktı.

"Paul, dostum!" diye bağırdı. "Keşiş Paul, Tanrı aşkına, aşağı, o domuzun yanına gitme." Ama Paul ona kulak asmadı. Kuşağını çözdükten sonra ucuna zincire asılı haçı bağladı, ardından geriye doğru, dizlerinden dala asılıp sallanarak etekleri tepesine geçene kadar sarktı ve kuşağı olta gibi sarkıtıp demir haçı Katy'ye doğru salladı.

Katy'ye gelince, sabırsızlıkla tepinerek haça doğru atılırken onu ayağının altına alıp parçalamaya hazır görünüyordu. Katy'nin suratı kaplan suratı gibiydi. Tam yanına gelmişti ki haçın gölgesi suratına düştü, görüntüsü sapsarı gözlerinde yansıdı. Katy durdu, donmuş gibiydi. Hava, ağaç, toprak beklenti dolu bir sessizlikle ürperirken iyilikle kötülük savaşıyordu.

Derken Katy'nin gözlerinden usulca iki koca damla yaş yuvarlandı ve daha kimse ne olduğunu anlayamadan yere boylu boyunca uzanarak sağ ön toynağıyla haç çıkartıp günahlarının bilinciyle yeis içinde inledi.

Keşiş Paul tam bir dakika boyunca haçı sallayıp durduktan sonra kendini tekrar dalın üstüne çekti.

Bütün bu süre boyunca Roark bahçe kapısından olayı izliyordu. O günden sonra asla kötü bir adam olmadı, tüm hayatı bir dakika içinde değişmişti. Dinleyici bulduğunda hikâyeyi tekrar tekrar anlatmaktan yorulmadı. Roark hayatında böylesine yüce, böylesine ilham verici bir şey görmediğini söylüyordu.

Keşiş Paul doğrularak ağaç dalının üstünde ayağa kalktı. Tüm haşmetiyle dikilivermişti. Sonra serbest elini takdis için kullanıp muhteşem bir Latinceyle, ağacın altında inildeyerek yerlerde sürünen Katy'ye *Dağdaki Vaaz*'ı* okudu. Bitirdiğinde tövbekâr domuzun hıçkırıkları, burun çekmeleri dışında ortalığa tam anlamıyla kutsal bir sessizlik hakimdi.

Keşiş Colin'in gerçek bir militan keşiş niteliğinde olup olmadığı tartışma götürür. "Sence... artık aşağısı güvenli mi?" diye kekeledi.

Keşiş Paul yanıt olarak akasya ağacından bir dal koparıp boylu boyunca yatan dişi domuza fırlattı. Katy haykırıp hıçkırarak bütün kötülüğün terk ettiği, gözyaşları içindeki suratını onlara çevirdi. Sarı gözler tövbekâr bakışlarla, lütfa uğramış olmanın elemi içinde altın gibi parlıyordu artık. Keşişler ağaçtan aşağı indiler, ipi Katy'nin burnundaki halkaya tekrar geçirdiler, peşlerinden uslu uslu giden arınmış domuzla yoldan aşağı yorgun argın ilerlemeye başladılar.

Roark'tan aldıkları domuzla dönüşleri kulaktan kulağa yayılmış, öylesine heyecan yaratmıştı ki M.'nin kapılarına vardıklarında Keşiş Paul ve Colin onları bekleyen bir keşiş kalabalığıyla karşılaştılar. Keşişler çevrelerinde dönenip Katy'nin tombul etlerini yokluyor, gıdığını ovuşturuyordu. Birden çember yarıldı, Peder Benedict aradan geçip ortaya çıktı. Yüzünde öyle geniş bir tebessüm vardı ki Colin sucuklarından, Paul ise alacağı övgülerden emin oluvermişti. Derken oradaki herkesi afallatan bir şey

---

* *Dağdaki Vaaz (Sermon on the Mount)*: Matta İncili'nin beşinci ve yedinci bölümlerinde yer alan, Hz. İsa'nın dini ve ahlaki öğretilerinin aktarıldığı vaaz. Hz. İsa bu vaazı öğrencilerine Zeytin dağında verdiği için bu adla anılır. (ç.n.)

oldu ve Katy hemen oracıktaki şapelin kapısında duran vaftiz kurnasına doğru paytak adımlarla ilerleyip sağ toynağını kutsal suya daldırarak haç çıkardı. Bir süre kimsecikler konuşamadı. Sonra Peder Benedict'in sert sesi öfkeyle yükseldi. "Kim kutsadı bu domuzu?"

Keşiş Paul bir adım öne çıktı. "Ben yaptım, Peder."

"Salağın tekisin sen," dedi Başrahip.

"Salak mı? Memnun olursunuz sanmıştım, Peder."

Peder Benedict, "Salaksın," diye tekrarladı. "Bu domuzu kesemeyiz. Bu domuz Hıristiyan olmuş."

Keşiş Paul, İncil'den alıntı yaparak, "Cennette sevinç..."* diye başladı.

Başrahip, "Sus," dedi. "Bir sürü Hıristiyan dolaşıyor ortalıkta. Ama bu yıl büyük bir domuz kıtlığı var."

Katy'nin ziyaret ettiği binlerce hasta yatağını, saraylara da kulübelere de götürdüğü huzuru anlatabilmek için ciltler dolusu yazmak gerekir. Acılarla dolu yatakların yanına oturdu, o güzelim gözleri ıstırap çekenlere teselli oldu. Önceleri cinsiyetinden ötürü manastırdan ayrılıp rahibelerin arasına karışması gerektiği konuşuldu çünkü bazı malum münasebetsiz ağızlar memlekette skandal yaratmaya çalışıyordu. Ama Başrahip'in de belirttiği gibi, masumiyetine inanmak için Katy'ye şöyle bir bakmak yeterliydi.

Katy'nin bundan sonraki hayatı uzun bir sevap dizisidir. Yine de bir kutsal bayram günü sabahına kadar keşişler küçük cemaatleri içinde azize barındırdıklarının farkında değildi. Söz konusu sabah yüzlerce ağızdan çıkan şükran dolu, neşeli ilahiler göğe yükselirken Katy oturduğu yerden kalktı, mihraba yürüdü, yüzünde melek gibi bir ifadeyle kuyruğunun ucuna dikilip tam bir saat kırk beş dakika fırıldak gibi döndü. Oradaki keşişler hayranlık ve şaşkınlıkla izlediler. Mübarek bir ömrün nelere kadir olduğunun muhteşem bir örneğidir bu.

---

* İncil, Luka, 15.7, tövbekârlar için cennette sadece sevinç olacağını söyleyen bölüm. (ç.n.)

O günden sonra M. hac mekânı oldu. Gezginler vadi boyunca uzun kuyruklar oluşturdular, iyi yürekli keşişlerin işlettiği lokantalarda mola verdiler. Her gün saat dörtte Katy manastırın kapısından çıkıyor, kalabalıkları takdis ediyordu. Sıraca ya da trişin hastalığına tutulmuş olan varsa ona dokunarak hemen iyileştiriyordu. Ölümünden tam elli yıl sonra adı Seçkinler Takvimi'ne eklendi.

Ona Bakire Azize Katy denmesi için bir teklif hazırlandı. Bir yandan da cemaatten küçük bir grup, günahkâr günlerinde yavruladığına göre Katy'nin bakire olamayacağını ileri sürüyordu. Buna karşı çıkanlar ise hiç önemi olmadığını söylüyordu. Zaten bakirelerin pek azı bakiredir, diyorlardı.

Bu ihtilafı manastır dışına aktarmak için görevlendirilen bir komite, verilecek karara uymayı peşinen kabul ederek meseleyi tarafsızlığıyla tanınan bir berbere götürdü.

"Hassas bir konu," dedi berber. "İki cins bakirelik olduğunu söyleyebiliriz. Kimilerine göre bakirelik bir doku parçasından ibarettir. O varsa bakiresiniz, yoksa değilsiniz. Bu tanım dinimizin esasları için vahim bir tehlikedir çünkü bu dokunun Tanrı'nın hikmetiyle içeriden yok edilmesi ile insani günahlarla dışarıdan yok edilmesi arasındaki farkı anlamamız için bir yol yoktur. Öte yandan," diye devam etti, "niyet edilmiş bakirelik diye bir şey vardır ki, bu tanım birçok bakirenin varlığını öteki tanıma göre çok daha kolay kabullenilir kılar. Ama burada yeni bir meseleyle karşı karşıyayız. Bir zamanlar genç bir adamken bazı geceler koluma bir kız takar dolaşırdım. Bu kızların her biri niyet etmiş bakireydi ve ikinci tanıma göre düşünürseniz, hâlâ da öyledir hepsi."

Komite oradan gayet memnun ayrıldı. Besbelli Katy de niyet etmiş bir bakireydi.

M.'deki şapelde altınla ve mücevherlerle kaplanmış kutsal bir sandık bulunur. İçinde ise kızıl bir saten üstünde Azize'nin kemikleri durur. İnsanlar ta uzaklardan bu küçük kutuyu öpmek

için gelirler, bunu yaptıklarında tüm dertlerini arkalarında bırakıp ayrılırlar. Bu kutsal emanetin kadın hastalıklarıyla saçkırana da şifa verdiği anlaşılmıştır. Şapeli ziyaret eden bir kadının her iki dertten de kurtulduğu bildirilmiştir. Kadın küçük sandığa yanağını sürttüğünü, yüzü kutsal nesneye değer değmez doğuştan edinmiş olduğu bir kıl beninin yok olduğunu, bir daha da hiç çıkmadığını ifade etmiştir.

Dünya edebiyatının en güçlü kalemlerinden, destansı romanların usta yazarı John Steinbeck bu kez anlatının en zor, en rafine türüne; öyküye yöneliyor. Salinas Vadisi'nin tepelerinden, kanyonlarından, küçük kasabalarından geçerek sıradan insanların küçük, yalın dünyalarından evrensel temalar yaratmayı yine başarıyor.

1930'lar Amerikası'nın hüzünlü ama umutlu, yalnız ama direngen karakterleri; kent ve kır, geçmiş ve gelecek arasındaki çelişkilerle boğuşurken, Steinbeck her zamanki titizliğiyle projeksiyonu yazından çok okura döndürüp, başka tür bir sorgulamaya yöneltiyor. İnsanın yaşadığı coğrafya, zaman ve mekânla ilişkisini incelikli bir biçimde yansıtan öyküler uzak, farklı ve bir o kadar da benzer dünyaların kapılarını kimi zaman bir çiçek adı, kimi zaman da küçük bir tasvirle açıyor.

Aralarında ödüllü öykülerin bulunduğu, efsanevi Güney Gotiğine de selam duran ve 1938 yılında yayımlanan bu derleme, güncelliğinden hiçbir şey kaybetmeden ilk kez Türkçede...

2016 THG 287685 EDD

ISBN: 978-975-570-703-7
9 789755 707037
14 TL
selyayincilik selyayin selyayincilik
www.selyayincilik.com